



EVRENSEL BİR SORUN: SPORDA ŞİDDET

Banu GÜR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2015

Banu GÜR tarafından hazırlanan “Evrensel Bir Sorun: Sporda Şiddet” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan : Prof. Dr. Azmi YETİM
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Doç. Dr. Oğuz ÖZBEK
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 12.06.2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Ufuk KOCA ÇALIŞKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Banu GÜR

12.06.2015

EVRENSEL BİR SORUN: SPORDA ŞİDDET
(Yüksek Lisans Tezi)

Banu GÜR

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran 2015

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; sporda yaşanan şiddet olaylarının nasıl meydana geldiği ve Ankara Emniyet Müdürlüğüne yansıyan vakaları taraftar boyutuyla araştırmaktır. Araştırmada yasaların (5149-6222-6259) yaptırımları incelenerek aralarında ne gibi farklar olduğu da ortaya konulmuştur. Araştırmanın evrenini 2004-2012 yılları arasında Ankara Emniyet Müdürlüğüne yansıyan sporda şiddet olayları ve taraftarların demografik özellikleri oluşturmaktadır. Verilerin analizi için yüzde ve frekans analizi uygulanmıştır. Çalışma kapsamına alınan sporda şiddete dair güvenlik birimlerine yansıyan olay sayısının önceki yıllara göre azalmasıyla birlikte, her yaş ve eğitim durumundaki insanların sporda şiddete yöneldiği, lise mezunu ve çoğunlukla öğrenci olan erkek bireylerin bu vakalara daha fazla karıştığı görülmektedir. Kadınların da şiddete yöneldiği ancak erkeklere oranla çok daha az karıştığı belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre; taraftarların sporda şiddeti en fazla futbol müsabakalarında gerçekleştirdiği ve yasalar doğrultusunda yıllara göre yaşanan bu şiddete farklı şekillerde başvurdukları belirlenmiştir.

Bilim Kodu : 1302
Anahtar Kelimeler : Sporda Şiddet, Yasalar, Ankara Emniyet Müdürlüğü
Sayfa adedi : 135
Danışman : Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

UNIVERSAL AN ISSUE: VIOLENCE IN SPORTS

(M. Sc. Thesis)

Banu GÜR

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

June 2015

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the cases of violence in sport and to reflect the crowd size at the Ankara Police Department. In the study of law (5149-6222-6259) it has been revealed that there are differences between them as to what sanctions are examined. The population of the study is 2004-2012 years between Ankara and demographic characteristics of violence reflected sports fans in the Police Department. Percent and frequency analysis was applied to analyze the data. The sports included in the study with lower compared to previous years the number of events reflected in the safety of violence, all ages, and it turned to violence in the sport of the people in the case of education, high school graduates and mostly male students with individual shows involving more to this case. Violence towards women as compared to men, but it was determined that a lot less complicated. According to the research results; of violence carried out in most sports fans and football matches taking place over the years it is determined that the applicant in accordance with the laws of violence in different ways.

Science Code : 1302

Key Word : Violence in sports, Legal sanctions, Ankara Police Department

Page Number : 135

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim süresince bana her konuda yol gösterip, değerli fikirlerini paylaşan, tez çalışmam boyunca sabrını, hoşgörüsünü, yardımını ve desteğini esirgemeyen, insani ve ahlaki değerleri ile hem öğretmenlik mesleğine hem de hayata yaklaşımıyla hep örnek alacağım, birlikte çalışmaktan onur duyduğum değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU'na, en içten sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Spor Kavramı	3
2.2. Şiddet Kavramı.....	3
2.2.1. Şiddet ve çeşitleri.....	11
2.2.2. Şiddet ve saldırganlığın sebepleri.....	13
2.3. Taraftarlık Kavramı.....	16
2.3.1. Taraftar çeşitleri.....	19
2.3.2. Taraftar davranışları.....	19
2.3.3. Taraftar şiddeti.....	20
2.4. Sporda Şiddet	21
2.4.1. Sporda şiddetin kaynağı.....	21
2.4.2. Sporda şiddetin nedenleri.....	22
2.5. Dünya’da ve Türkiye’de Yaşanan ve Tarihe Geçen Sporda Şiddet Olayları.....	22
2.5.1. Hillsborough faciası.....	22
2.5.2. Bradford City stadyumu yangını.....	24
2.5.3. The Kop (Heysel faciası).....	25
2.5.4. 1967 Kayseri stadyum faciası.....	26

2.6. 2004-2012 Yılları Arasında Dünya’da ve Türkiye’de Yaşanan Önemli Sporda Şiddet Olayları	27
2.7. Sporda Şiddetle İlgili Yapılan Araştırmalar	31
2.7.1. Yurtiçinde yapılan araştırmalar	31
2.7.2. Yurtdışında yapılan araştırmalar	32
2.8. Spor Müsabakalarındaki Şiddet Olayları Karşısında Polisin Tutumu ve Bakış Açısı	33
2.9. 5149 – 6222 (6259) Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunların İncelenmesi	35
2.10. Dünyada Sporun Hukuki Durumu	70
2.10.1. Uluslararası spor tahkim mahkemesi (CAS)	71
2.10.2. Uluslararası olimpiyat komitesi (IOC)	78
2.10.3. Uluslararası futbol federasyonlari birliği (FIFA).....	80
2.10.4. Avrupa insan hakları mahkemesi (AİHM)	82
2.10.5. Avrupa Birliği adalet divanı (ABAD)	83
2.10.6. Bosman kararı	85
2.10.7. Avrupa parlamentosu	85
2.10.8. Avrupa futbol federasyonlari birliği (UEFA)	86
2.11. Türkiye’de Sporun Hukuki Durumu	88
2.12. TBMM Meclis Araştırma Komisyonu	88
2.13. Ankara Emniyet Müdürlüğü	90
2.14. Spor Genel Müdürlüğü.....	93
2.14.1. Tarihçesi.....	93
2.14.2. Spor Genel Müdürlüğü teşkilat şeması	95
2.15. Spor Federasyonlarının Disiplin (Ceza) Kurulları	96
2.15.1. TFF disiplin (Ceza) kurulu	96
2.15.2. Diğer federasyonların disiplin (Ceza) kurulları	97

	Sayfa
2.15.3. TFF Tahkim kurulu.....	98
2.15.4. SGM Tahkim kurulu.....	99
2.15.5. SGM Tahkim kurulu ve TFF Tahkim kurulu karşılaştırması.....	99
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	103
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	103
3.2. Evren ve Örneklem.....	103
3.3. Verilerin Elde Edilmesi.....	103
3.4. Verilerin Analizi.....	103
4. BULGULAR.....	105
5. TARTIŞMA.....	115
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	117
6.1. Sonuç.....	117
6.2. Öneriler.....	118
KAYNAKLAR.....	121
EKLER.....	131
EK-1. Dilekçe.....	132
EK-2. Dilekçe Cevabı.....	133
ÖZGEÇMİŞ.....	135

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. 5149 – 6222 (6259) Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunların Karşılaştırılması.....	50
Çizelge 2.2. SGM Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu Karşılaştırması	99
Çizelge 4.1. 5149 Sayılı Kanuna Göre Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Toplam Olayların Yüzde ve Frekans Dağılımları	105
Çizelge 4.2. 6222 Sayılı Kanuna Göre 2010-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Toplam Olayların Yüzde ve Frekans Dağılımları	105
Çizelge 4.3. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Çirkin ve Kötü Tezahürat Olaylarının Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	106
Çizelge 4.4. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Müsabaka Düzenini Bozma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	107
Çizelge 4.5. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Spor Alanlarına Zarar Verme Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	107
Çizelge 4.6. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Yasaklanan Madde ve Cisim Kullanma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları	108
Çizelge 4.7. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Meşale Yakma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	109
Çizelge 4.8. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Yasaklanan Madde ve Cisim Bulundurma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları	109
Çizelge 4.9. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Müsabaka Alanına Girme Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	110
Çizelge 4.10. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olaylara Karışan Kişilerin Mesleki Durum Yüzde ve Frekans Dağılımları	111
Çizelge 4.11. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olaylara Karışan Kişilerin Eğitim Durumu Yüzde ve Frekans Dağılımları	111

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.12. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olaylara Karışan Kişilerin Cinsiyetlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları	112
Çizelge 4.13. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olayların Branşlara Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları	112
Çizelge 4.14. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Sporda Şiddet Olaylarının Gerçekleştiği Yıllara Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları	113

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Şiddet ve eşitleri	12
Şekil 2.2. Spor Genel M¼d¼rl¼ę¼ teşkilat Şeması	95

1. GİRİŞ

Şiddet olgusu her insanda var olan bir eğilimdir ve kişinin o anki psikolojik durumuyla ilgilidir. Başka bir anlatımla şiddet insanoğlunun doğasında var olan bir olgudur. Tüm insanların psikolojik, çevresel koşulları ve ailevi durumları farklı olduğu için şiddet aslında her kişide farklı gelişen ve ortaya çıkan bir olgudur. Bir takımı tutmak ya da herhangi bir davranış karşısında verilen tepkiler koşullara ve o anki ortamın durumuna bağlı olarak değişiklik gösterir.

Şiddet her yönüyle kötü bir olgudur ve sporda da ortaya çıkabilmektedir. Sporda şiddet yaygın bir toplumsal sorundur ve bütün dünyada pek çok spor organizasyonunda meydana gelen bir fair play ihlalidir. En beklenmedik anlarda veya müsabakalarda bile şiddet yaşanabilmektedir. 5149 Sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine dair Kanun sporda yaşanan şiddeti önlemeye yönelik yasa yürürlüğe girmiştir. Ancak zaman içerisinde yeterli olmadığı görülerek cezai yaptırımları daha kapsamlı ve cezaların daha ağır olduğu 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun 2011 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanundaki bazı maddeleri değiştirmek için yine 2011 yılının sonlarında 6259 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla bazı maddelerde düzenlemeler yapılmıştır. Çıkarılan bu yasaların bir önceki yasaya göre yaptırım gücünün artırılarak sporda şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar olduğu gözle görülür bir gerçekliktir.

Sporda önemli bir unsur olan taraftar; takımına her yönüyle bağlı kalan, sahip çıkan ve destekleyen topluluktur. Bazen taraftarlar takımlarını desteklerken yanlış yollar izleyebilir, taşkınlık yapabilir, şiddete yönelebilir ve gerçekte amacı takımına destek olmakken zararlı bir unsur haline dönüşebilir.

Taraftarların müsabaka öncesi, esnası ve sonrasında ortaya çıkarttıkları şiddeti önlemek ve diğer bireyleri korumak için emniyet güçleri her daim hazır bulunmalıdır. Şiddete karışan kişileri tespit edip, bu kişiler hakkında tutanak tutup ilgili birimlere ileterek ceza almalarını sağlamak, müsabakaların barış ve huzur içerisinde fair play ilkelerine uygun olarak gerçekleşmesi emniyet güçlerinin asli görevleridir.

Bu çalışmada şiddet ve şiddetin bir türü olan sporda şiddet, yürürlükteki mevcut yasa ve bir önceki yasa karşılaştırılarak aralarındaki farklar, emniyete intikal eden sporda şiddet olaylarının hangi nedenle meydana geldiği ve bu kapsamda olaylara karışan taraftarların demografik özellikleri incelenmiştir.

Bu çalışmanın amacı; sporda şiddeti önlemeye yönelik olarak getirilen cezai hükümlerin taraftarlar üzerindeki etkileri, kamuoyu üzerindeki araştırmalar, bu bağlamda taraftarların şiddete yönelimlerinin değişip değişmediğini irdelemek üzere bu çalışma yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Kavramı

Spor, insanın, doğayla savaşırken kazandığı ana becerileri ve geliştirdiği araçlı-araçsız savaşım yöntemlerini, boş zamanlarındaki artışa bağlı olarak, tek tek ya da topluca, barışçı, biçimde ve benzetim yoluyla, oyun, oyalanma ve işten uzaklaşma için kullanmasına dayalı estetik, teknik, fizik, yarışmacı toplumsal bir süreçtir [1].

Spor, iç ve dış faktörlerle motive edilmiş bireylerin nispeten karmaşık fiziksel becerilerinin kullanımını veya fiziksel çabayı gerektiren kurumsallaştırılmış rekabete dayalı aktivitelerdir. Spor, bireyin fizyolojik ve psikolojik yönden sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın başlıca unsuru olan insan gücünün, sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi için yapılan faaliyetlerin, oyun eğlence ve yarışma amacına dönüştürülmesi biçimidir [2].

Yukarıdaki tanım ve açıklamaların ışığında sporun tanımını şöyle toparlayabiliriz: Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın, beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararasıda dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetler olarak tanımlanabilir. Bu özelliklerinden dolayı, çağımızda spor çok yönlü, çok faydalı, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir [2].

2.2. Şiddet Kavramı

Şiddet sözcüğü dilimize Arapçadan giren bir sözcüktür ve “*Peklik*”, “*sertlik*”, “*sıkılık*” anlamları vardır. Anlamı bu haliyle, İngilizce ve Almancadaki karşılıklarından bazı farklarla ayrılır. Örneğin İngilizce *violence* sözcüğü Latince *violentus* ve *violare*’den gelmektedir. Cebri, kuvvetli, hiddetli, sert, zorlu, taşkın anlamlarına gelen ilki Wade’e göre “*bir şeyin yapılma tarzını*” vurgularken, diğeri yani *violare*, incitmek, zarar vermek,

bozmak, lekelemek, tecavüz etmek, zorlamak, çiğnemek, ihlal etmek anlamlarına gelip “*yapılan şeyi*” vurgular. Dolayısıyla sözcüğün İngilizce kullanımının Latince köklerinde göze ilk çarpan şey, biri genel olarak kuvvet fiilini gerektiren diğeri de ihlal etmeyi içeren iki temel anlamının olduğunu çıkarmaktayız. Violence’ın kuvvet anlamı daha çok analitik gelenek tarafından ele alınıp incelenen bir anlamdır. İhlal etme anlamının incelenmesi ise bu geleneğe girmez. Şiddetin eski Yunancasına baktığımızda, bia¹ sözcüğünün kullanımının da bu etimolojiye paralel bir kökte yer aldığını görüyoruz [3].

Şiddet, kelime anlamı olarak, insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluğu dile getirmektedir. Bu olumsuzluğun temelinde ise dikkatimizi çeken iki kavramdan biri güç, diğeri ise saldırganlıktır. O halde güç ve saldırganlık kavramları da ele alınırsa, şiddet kavramı daha iyi anlaşılacaktır.

Güç: Bir olaya yol açan her türlü devinim [4] olarak tanımlanmışken, *Saldırganlık* ise Hâkim olmak, yenmek, yönetmek amacıyla güçlü, şiddetli, etkili bir hareket, fiil, işlem: bir işi bozma engelleme, boşa çıkarmaya karşı düşmanca, yaralayıcı, hırpalayıcı veya tahrip edici (yıkıcı, yok edici) amaç taşıyan bir davranış olarak tanımlanır [5].

“*Güç*” ve “*saldırganlık*” kavramlarının şiddetle ilişkisi doğrudandır. Gücün birey, gruplar ya da daha genel anlamda toplumsal bazda zarar verici nitelikte saldırgan bir eğilim içinde kullanılmasına genel olarak şiddet diyebiliriz. Kavramların birbirini besler nitelikte ve zincirleme bir süreçte hareket ederek şiddeti oluşturduğu gözlenir. Bu noktada şiddeti tanımlamada yaşanan güçlükler, saldırgan eğilimlerin boyutu ve niteliğinden kaynaklanmakta, böylece saldırganlık kimi zaman bireysel düzeyde içgüdüsel bir eylem olarak tanımlanırken, kimi zaman da toplumsal düzeyde kolektif bir etkileşimin ürünü olarak algılanmaktadır. Şiddet ve saldırganlık farklı birer olgu gibi değerlendirilse de, konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, şiddet ve saldırganlığın birbirinden tamamen bağımsız kavramlar olmadığı görülür. Şiddet, insanda doğal olarak var olduğu kabul edilen saldırganlık eğiliminin bireysel ya da toplumsal boyutta, ancak diğerine zarar verecek biçimde dışa vurulması yansıtılması olarak tanımlanır. Hemen akla şöyle bir soru gelebilir. Şiddetin temelinde saldırganlık eğilimi varsa bu eğilimi harekete geçiren nedir? [5].

¹ Yunan mitolojisinde, Bia, titan (dev) Pallas ile Styx’in kızıdır. Şiddetin, gücün tecessüsüdür (cismanileşmesi). Cratos (Dayanıklılık), Zelus (Şevk) ve Nike’nin (Zafer) kardeşidir.

Saldırgan eylemin nedeni, ortaya çıkış biçimi veya boyutu, yönü, niteliği ve sonucu şiddet konusunda farklı tanımlamalara gitmenin veya farklı bakış açılarıyla şiddeti değerlendirmenin nedenini oluşturmaktadır. Şiddetle ilgili literatür incelendiğinde, insanda şiddeti doğuran saldırganlık eğiliminin nasıl ortaya çıktığı konusunda farklı bakış açlarına rastlanır. “*Çoğu zaman şiddet ya içgüdüsel ve bu nedenle toplumsallaşma sürecinde çok az değişen, ya da sadece çevre etkenlerinden kaynaklanan bir davranış olarak görülür*” [6]. Ama bugün bilim dünyası her iki etkenin de saldırganlık ve şiddet davranışının ortaya çıkmasında belli ölçülerde önemli olduğunu kabul etmektedir [7].

Birinci bakış açısı, şiddetin biyolojik yönüne işaret ederken, ikinci bakış açısı sosyal etkenleri öne çıkarmaktadır. Güç ve saldırganlık dışında şiddet olgusunu çağrıştıran, fakat onlar kadar önemli diğer olgular sapma ve suç olgularıdır. Toplumsal yapının bütünlüğü ve devamlılığı yerleşik normlara uymaya ve temel sosyal değerleri benimsemeye bağlıdır. Ancak dinamik bir yapıya sahip olan toplumda, benimsenen ortak normlara ve sosyal değerlere karşı bir duruş her zaman vardır. Sapma ve suç olarak adlandırılan bu tür davranışlar, toplumsal düzenin sürekliliğini tehdit eder bir nitelik taşır [8].

Sapma: Sosyal normlara aykırı davranmak [8] olarak tanımlanmışken *Suç* ise Yasaklanan veya cezalandırılan davranışlardır denilmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan da görüleceği üzere suç ve sapma, toplumsal yapıda patolojik birer durum olarak tanımlanmaktadır. Oysa Durkheim, suç ve sapmanın toplum için pozitif sonuçlara sahip olduğuna dikkati çeker. O'nun, suç ve sapma olgularına bakışı, genel fonksiyonalist yaklaşımın temel sayılılarıyla uyusmaktadır. Ona göre, tüm sosyal olgular toplumun uyumuna katkıda bulunmaya yönelirler ve sapan davranışlar belirli sınırlar içinde oluştukları takdirde normal toplumsal olgu gibi görülürler. Aynı yargı suç için de geçerlidir. Durkheim'e göre bir olgu, oluşumunun belli bir döneminde, belirli tipteki bir toplumda genel olarak görülüyorsa normaldir. Bu nedenle Durkheim, suçun patolojik olarak çözümlenmesini eleştirir. Suç yalnızca şu ya da bu tür toplumların çoğunda değil, ama her türden tüm toplumlarda gözlemlenir. Suçluluğun var olmadığı toplum yoktur. Suçluluk biçim değiştirir ve böyle nitelendirilen edimler her yerde aynı edimler değildir, ama her yerde ve her zaman, ceza baskısını üzerine çeker. Bu nedenle suç normaldir. Durkheim, suçun her sağlıklı toplumun bütünleyici bir parçası, kamusal sağlığın bir unsuru olduğunu ileri sürer. Durkheim'a göre suç gereklidir ve toplumsal yaşamın

temel koşullarına bağlıdır. Çünkü bağlı olduğu bu koşullar ahlakın ve hukukun normal evrimi açısından vazgeçilmez koşullardır. Ona göre suçlular, adeta yarınki ahlakın birer öncüleridir [9].

Yukarıda da görüleceği üzere, suça ve sapmaya pozitif işlevler atfedene göre kavramların anlamları değişim göstermektedir. Ancak, bir toplumda suç ve sapma oranlarının beklenilenin altında ya da üstünde olması ise toplumsal yapıda patolojik bir duruma işaret eder ki; Durkheim buna “*anomi*” der. Amerikan sosyolojisinin aşırı deneyci ve nicelci eğilimlerine bir tepki olarak ve Avrupalı sosyologların tümü kapsayıcı olma eğiliminden doğan aşırılıklarına kapılmaksızın, sosyolojide kurama layık olduğu yeri, mikro ve makro kuramsal tipler arasında orta bir yol seçerek, sosyal, kültürel ve davranışsal etmenlerin tümüyle göz önüne alındığı ve geçerliliği ampirik olarak irdelenebilecek nitelikte bir orta boy kuram yaratmaya çalışan Merton’un temel sorununun, sapma düzeyindeki değişimleri ve sapma biçimlerindeki çeşitliliği açıklamak olduğu görülür [9]. Merton sapmayı, anomi kavramından hareketle, bireysel davranışlar düzeyinde ve toplumsal nedenleriyle açıklamaya çalışır. Bu nedenle, öncelikle Merton’da anomi kavramının hangi anlamda kullanıldığını açıklamak gerekiyor. “*Merton’a göre anom; kültürel norm ve amaçlar ile bireyleri bunlara uygun ve uyumlu davranışlarda bulunmaya zorlayan toplumsal yapı arasındaki kopma halidir. Bu kopmalar nicel ve nitel yönden önem kazandığı oranda, kültürel yapı (değer, norm ve amaçlar) yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kalır*”. Merton, kültürel yapı ile toplumsal yapı arasındaki gerilimlerin ve uyumsuzlukların, disfonksiyonel bir nitelik taşıyabilir, toplumsal değişme aracı olabileceğini belirtir [9].

Ergil (1984) tarafından, sosyal normlara ters düşen eylemler olarak tanımlanan sapma olgusu, normların sınırlarını belirlemeden kaynaklanan güçlükler nedeniyle, bilimsel olarak incelenmesi güç bir kavramdır. Çünkü normlar, insanların nasıl davranacaklarını ayrıntılarına kadar düzenleyen zorlamalar değildir. İnsanların günlük etkinliklerinde yaklaşık olarak uymaları beklenen soyut davranış ölçüleridir. Bu yüzden, çeşitli tonları vardır. Öyleyse, normun kendisi, davranış yelpazesinde orta noktayı temsil eder. Birisinin normu çiğnediği (saptığı) söylendiğinde, demek istenen, onun davranışının, normun belirlediği uygun davranış alanının iki ucu arasındaki sınırı aşmış olmasıdır. Davranış söz konusu sınırlar içinde kalıyorsa suç değildir. Ancak, normun, toplumca belirlenmiş sınırlarını aşan her eylem bir suçtur [9].

İnsanda doğal bir güç olarak kabul edilen saldırganlığın, sapma ile ilişkisi toplumsal etkileşimde ortaya çıkmaktadır. İnsan, doğası gereği, biyolojik yapısında potansiyel bir güç olarak taşıdığı saldırganlık içgüdüsünü, toplumsal normları çiğneme ya da ona karşı olma niteliği taşıyan eylemlere dönüştürdüğünde, ortaya çıkan davranış, sapma kimliği almaktadır. Dolayısıyla saldırganlık eğilimi ve sapma davranışı, ortaya çıkış nedenleri göz önünde tutulduğunda kesin sınırlarla ayrılamayan kavramlardır. Çünkü sapmaya yol açan dinamiğin bir bölümü tıpkı saldırganlıkta olduğu gibi, bireyin doğal güdülerinin denetlenmesinden doğan engelleme duygusundan kaynaklanırken, bir bölümü de, kümelerin koyduğu “*uygun*” davranış ölçülerini ve bunların sınırlarını sınamak, zorlamaktan kaynaklanır. Bu durumda sapma, normları uygulayan ve uyumlu davranış biçimlerinde ısrar eden otoriteye başkaldırı anlamına gelir. Bazı sapmalar ise kötülükten çok hata yapmaktan kaynaklanır. “*Suça ilişkin olarak geliştirilen tüm tanımlamalarda suç olgusu, bir toplumda belirli bir dönemde var olan idealler, gelenekler ve değerler sistemi çerçevesinde geliştirilen normlara dayalı hukuk düzenine uygun olmayan, bu düzenden sapan davranışlar olarak ele alınmaktadır*”. Tanımdan da anlaşılacağı üzere; sapma ve suç olgusu, tıpkı şiddet olgusu gibi toplumdan topluma, kültürden kültüre ve zaman içinde değişiklikler gösteren göreceli olgulardır. Bu durumda, belli bir dönemdeki normlara dayalı hukuk düzenine uygun olmayan ve bu düzenden sapan davranışlar hem sapma hem de suçu oluşturmaktadır. Şiddet ise, sapma ve suç eylemlerinin bir çeşidi olarak karşımıza çıkar, ancak her şiddet eylemi suç olarak nitelendirilemez. [9]. Çünkü şiddet içeren bir davranışın suç olarak kabul edilmesi ve yaptırıma uğrayabilmesi için, tıpkı sapma eyleminde olduğu gibi, normlara dayalı hukuk düzenini ihlal eden bir davranış olması gerekir. O halde şiddet, sapkın davranışın bir türü ve normları çiğneme ya da onlara karşı olma bağlamında her sapma bir suçtur. Güç, sapma, saldırganlık ve suç kavramlarını açıkladıktan sonra şiddet kavramını tanımlayabiliriz.

Şiddet; insan hayatının her alanında var olan evrensel bir olgudur. Onun evrenselliği, kişiye ve topluma yönelik zarar verici niteliğinden kaynaklanır. Kelimenin kökenine inildiğinde, yerli ve yabancı kaynaklarda benzer sözcük anlamlarına rastlanır [9].

Fransızca-Türkçe Grand Dictionary’de “*violentia*” kökeninden gelerek, insanların ve nesnelere kaba kuvveti, yamanlık, zorluk, birine karşı zor kullanmak, (viole) ırza geçmek, kirletmek anlamlarında kullanılmaktadır [10].

Şiddet dilimize Arapçadan geçmiş bir kavramdır. Kamus-ı Türkî'ye bakıldığında, şiddet; sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, kaba ve sert muamele, mükâfat ve ceza vermede mübalağa, peklik, müsaadesizlik, sıkı ve ziyadelik olarak geçmektedir. [9].

Tezcan(1996) belirttiği gibi, şiddet çok yönlü bir olgudur. Tek bir neden şiddeti doğurmaz. Ekonomik, psikolojik, toplumsal boyutlar şiddet olayında birlikte söz konusudur. Şiddetin tek bir nedene indirgenerek algılanması, bilimsel gerçeklerle bağdaşmamaktadır [11].

Şiddet olgusunun en iyi toplumsal ilişkilerin dinamikleri içinde, bütüncül bir bakış açısıyla anlaşılabilmesini savunanlar ise, çatışmaların birbiri ile ilişki içinde olan, birlikte bir şeyler paylaşan ve ortak bir gelecek beklentisi olan bireyler ya da gruplar arasında olduğu düşüncesinden hareket ederler. Bu noktada, şiddet kavramını yönettiği insanları ezdiği ve sömürdüğü öne sürülen siyasal, sosyal ve ekonomik sistemlerin veya sömürge yönetimlerinin varlığına indirgeyen ve yürürlükteki sistemin ancak karşı şiddetle ortadan kalkacağını ve yeni bir düzene geçileceğini savunan Marksist, anarko-sendikalist, kökten dinci siyasal eylemcileri ve ulusal kurtuluş savaşçıları unutmamak gerekir. Temelinde yatan sosyal ve siyasal nedenler ne olursa olsun, bu tür şiddet hareketlerinin birincil amacı, siyasal erki işleyemez duruma getirmek, onu halkın gözünde yıpratmak ve yığınları sindirerek iktidara el koymaktır [9].

Bunların yanı sıra şiddeti yücelten, ona olumlu bakan görüşler de vardır. Örneğin, savaşı, devletin gücünü arttıran ve insanlar arasında kahramanlığı, kendisini başkaları için kurban etmeyi ve dayanışmayı pekiştirici bir araç olarak gören faşizm gibi [12].

Şiddeti sosyo-psikolojik açıdan ele alanlara göre, şiddetin ortaya çıkışında toplumlarının yapılarının ve hareketliliğinin, toplumsal değişimin rolü vardır. Hızlı toplumsal değişimin şiddete yol açan yeni engellemeleri doğurduğu, bu değişimin ancak hızlı bir ekonomik gelişmeyle birlikte olmasının şiddeti azalttığı, çalışmalar da izlenmektedir [9].

Şiddet, kaynağı ve hedef aldığı alanlar açısından toplumlara ve zamana göre değişiklik arz eden bir olgu olarak değerlendirilebilir. Böylece şiddet Micheal Maffesoli'nin de belirttiği gibi, barbar bir çağın kalıntısı bir olumsuzluk değildir. Daha öncede belirttiğimiz gibi bir toplumun gelişmişlik düzeyi, şiddet edimlerinin biçimlenmesinde ve ortaya çıkmasında önemli bir etken olarak karşımıza çıkar [9].

Fransız filozofu Jean-Marie Domenach'a (1978) göre şiddet, Psikolojik, ahlaksal ve siyasal olmak üzere üç temel açıdan ele alınabilir. Bu yönleri tarihsel gelişim süreci içerisinde, farklı zamanlarda yaşamış düşünürlerin şiddet tanımlamalarında açıkça görmek mümkündür. “*Şiddet, belirli eylemleri yapanlardan çok onların tanığı ya da kurbanı olanlara ait bir kelimedir*” diyen Riches göre, şiddeti tanımlarken önemli olan, şiddet eyleminin nasıl yapıldığını kavrayarak onu açıklamaktır. Bu durumda şiddet, “*actor*” tarafından meşru, tanık tarafından gayri meşru sayılan bir fiziksel zarar verme edimi olarak görülür. Riches'i böyle düşünmeye sevk eden şeyse, şiddet sayılan eylemlerin kültürlerarası farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesi gerektiğine olan inancıdır. Michaud'a (1991) göre, şiddet eylemi her şeyden önce bedensel bir saldırıdır fakat normlara bağlıdır ve görecelidir (özellikle bu bağlamda, insanın kişisel bütünlük normlarına). Norm değişince, eylem şiddet eylemi niteliğini yitirebilir. Spor alanında, cerrahi alanda ve kanunları koruma görevi sırasında başvuru yasalar şiddet eylemleri gibi. Michaud (1991), bedensel saldırı olarak şiddetin kolaylıkla tanımlanabildiğini, fakat kuralların çiğnenmesi bağlamında hemen her şeyin şiddet olarak algılanabileceğini vurgulamaktadır. Ona göre bu durum, şiddeti tanımlamayı zorlaştırmakta ve önerilen tanımlarda bir çeşitliliğe yol açmaktadır. Sadece kapsamı ve sonuçları ima edici tanımlamalardan ziyade daha karmaşık şiddet hareketlerini de içeren hem şiddet durumlarını, hem de şiddet eylemlerini açıklayan bir tanımlamaya gidilmelidir. Bu durumda Michaud (1991) şiddeti şöyle tanımlamaktadır: “*Bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri veya birkaçı doğrudan veya dolaylı, toplu veya dağınık olarak, diğerlerinin bir veya bir kaçının bedensel bütünlüğüne veya törel (ahlaki/moral/manevi) bütünlüğüne veya mallarına veya simgesel ve sembolik ve kültürel değerlerine, oranı ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranırsa, orada şiddet vardır*”. Michaud'un oldukça geniş tutmaya çalıştığı tanımlamasında şiddeti, karşılıklı ilişkiler, kullanılan araçlar, zaman içindeki yayılımı ve verebileceği zarar açısından irdelediğini görmekteyiz. Bu tanımlamaya göre şiddet bir yandan, savaş, baskı ve terörizm gibi toplumsal etkileşimden kaynaklanan olguları diğer yandan ise duyguların kabaca ifade edilmesi anlamına gelen hoyratlık, darp, yaralama ve saldırı gibi olguları içermektedir [9].

Köknel'den aktaran Ünsal (1996) bireysel ve toplumsal şiddetin doğal, bedensel, ruhsal, toplumsal birçok nedeni ve bu nedenler arasında sınırsız ilişki ve etkileşim vardır. Sözlü iletiden yakmaya, yıkmaya, yok etmeye varan saldırgan davranışlar ve şiddet eylemleriyle iç içe yaşar duruma geldiğimizden bahseden Köknel'e göre, günlük yaşantıda karşılaşılan

bireysel ve toplumsal şiddet olaylarının ardında, insanlık tarihi boyunca süre gelen birikimlerin bulunduğu unutulmamalıdır. Ayrıca günümüz koşullarının yarattığı, saldırganlık ve şiddet doğuran, kışkırtan ve besleyen ortamlar ve etkenler de söz konusudur [12].

Şiddetin araç ve amaç olarak kullanılmasının farklı türde şiddet eylemlerine neden olduğundan bahseden Ünsal'a (1996) göre, şiddet, genel anlamda gücü aşan bir olgudur; başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği için, bu tür eylemlerin başkasına karşı tehdit oluşturması ve kısaca insana fiziksel veya ruhsal zarar veren bir edim ya da davranış olması gerekir. Öyleyse, şiddetin, gücün kullanımı ile ilişkisi, verdiği zararlar ölçülebilir. Bu noktada birinci türde (araç olarak şiddette), belli hedeflere varılması için şiddet yoluyla başkalarına zarar verilir ya da caydırıcı bir etki yaratılır. İkinci türde (amaç olarak şiddette) ise şiddet, ister bireysel olsun ister kolektif olsun bir amaçtır, sonucu dikkate alınmayan bir kahramanlık eylemi gibi [13].

“*Şiddet, yaşamın en korkunç gerçeğidir*” diyen Yakupoğlu'na (1997) göre, ahlaki kuralların yaşamı düzenleme yetersizlikleri her zaman şiddete yol açar. Toplumsal ahlaki kurallar yetersiz kaldığında yaşamı düzen altına almak için devletin hukuksal veya hukuk-dışı (diktatörlük, krallık vs.) şiddeti devreye girer. Bireysel ahlak kuralları yetersiz kaldığında bireyin toplumla ilişkileri hep şiddet ilişkileri olarak gerçekleşir. Yakupoğlu'nun (1997) bireysel ahlak kurallarından kastı ise, toplumsal ahlak kurallarının bireysel düzeyde içselleştirilmesi, var oluşun gerçekleşme nedeni olan özgürlüğün yitirilmesi anlamına gelir. Özgürlük ahlaksallaşma sürecine giremediğinde ise şiddet ortaya çıkar.

Sonuç olarak, şiddet, insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluk demektir. Bu olumsuzluğun temelinde güç, saldırganlık, sapma ve suç kavramları yatar. Şiddet olaylarının, bireysel ve toplumsal etkenlerin birlikte şekillendirdiği olaylar olduğu, bireysel düzeyde yaşanan şiddet olaylarının, bireyin içinde bulunduğu toplumsal koşullardan ayrı düşünülemeyeceği, aynı zamanda toplumsal düzeyde yaşanan şiddet olaylarının da, bireyin kişilik özelliklerinden ayrı tutularak değerlendirilemeyeceği söylenebilir. Böylece, gelişimini sağlıklı toplumsal koşullarda tamamlamış bireylerin sağlıklı toplumsal yapılar meydana getireceği, toplumsal koşulların

yetersizliğinin ise sağlıklı bireysel gelişimlere, sağlıklı bireysel gelişim geçiren bireylerin de doğal ve toplumsal çevrelerinde saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine neden olacağı düşünülebilir. Şiddet, şiddet eğilimli kişiliklerin gelişiminde rol oynayan etkenlerin harekete geçmesi olarak da tanımlanabilir. Yapılan araştırmalarda, şiddeti besleyen en önemli faktörler üç noktada toplanmaktadır. Bunlardan birincisi aile ve çevre, ikincisi eğitim seviyesi, üçüncüsü ve belki de en önemlisi medyadır. Kişilik gelişiminde önemli etkilere sahip bu kurum ve araçların, şiddete yönelik tutum ve davranışların, dünya görüşlerinin ve hayata bakış tarzlarının gelişiminde önemli bir etkiye sahip olduğuna şüphe yoktur. Tıpkı, spor alanında, din alanında ve siyasi alanda yaşanan şiddet eylemlerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunan fanatik eğilimlerin gelişiminde oynadığı rol gibi [9].

2.2.1. Şiddet ve çeşitleri

Michaud (1991), gerek şiddetin tanımı gerekse yoğunluğunu görebilmemizi (sağlıklı rakamlara ulaşılabilmesini) engelleyen üç sorun sayıyor 1-Tanım sorunu yani kurumsal ve hukuksal norm içinde neyin şiddet olduğu, 2-kayıt ve istatistiklerin tutulmamış olması, 3-daha esaslı bir sorun da şiddetin tanımı, takibi, kaydı ve denetiminin yansız olmaması [14].

Hayatın her alanında şiddetle karşılaşılıyor ama şiddeti tanımlayamıyoruz. Bazen, bir iş yerinde sürekli mobbinge uğrasa da fiziksel saldırıya uğramamış olmak; bazen de koca dayağı yese de kadın cinayetine kurban gitmemiş olmak günlük hayatın içinde tolere edilebilmekte ve ne yazık ki genel bir tanımlama olmaması, insanların belki de bu ayrımı dahi yapamamasına yol açabilmektedir. Çoğu zaman bireyler şiddete uğrasalar bile tepki gösteremiyor ve sessiz çoğunluğun içinde yitip gidiyorlar. İşte bu şiddet mağduru sessiz çoğunluk, tepki verirse, maruz kalabileceği daha ağır şiddet eylemlerinin korkusuyla sustukça; takibi yapılabilen, kaydı tutulan ve bilimsel olarak üzerine çalışabilen vak'a sayısı da kısıtlı kalmaktadır. Örneğin, gün yüzüne çıkan ve aslında gerçeğin çok daha azını yansıtan vak'a sayısı, öncelikli olarak görevi toplumsal barışı sağlamak olan, kolluk kuvvetlerine intikal ettiğinde, büyük oranda sulh sağlamak amacı ile olsa dahi, daha da azalmaktadır.

Evde, bakım ve esirgeme kurumlarında, okulda, işte, komşulukta, spor salonlarında (futbol sahalarında), masaj odalarında, sokakta, hapisanede, esir kampında, askerlikte meydana gelmekle beraber psişiği, kültürel, ekonomiği, politiği, toplumsalı, yapısalı olabilir.

Önyargı, dışlama, dayak, hakaret, kaza, ölüm, bombalar, linç kültürü, yok sayma, çeteleşme, yozlaşma, siyasetin defoları, namus cinayetleri, bıçaklamalar, tacizler, tecavüzler şiddetin meydana geliş şekilllerine örnek verilebilir. Yaşam mücadelesi, saldırganlık, hegemonya, savaş, soykırım, isyan ve devrimler ise şiddetin kaynakları arasındadır. [14].

Şiddet			
	Fiziki	Bireysel	Psşik
Kişilere Yönelik (Şiddete Başvurma)	Mala-Eşyaya Yönelik (Vandalizm)	Şiddetle tehdit, küfür, ayrımcılık, hakaret, kötü muamele vb.	Yapısal Koşullar veya 'Sosyal Sistemin Baskı Unsurları')
Cinayet, yaralama, rehin alma, tecavüz, dayak vb.	Zarar verme, yakma vb.		Hiyerarşi kurma, görevli kılma-emir verme, yoksun bırakma (gelişim şansı vermeme), işgal*, savaş*, terör*, çete-mafya* vb.

Şekil 2.1. Şiddet ve çeşitleri [15].

Güç veya baskı uygulayarak insanların şiddete yönelik bedensel veya ruhsal olarak zarar görmelerine neden olan şiddet bireysel veya toplumsal hareketler olarak ayrılabilir.

Fiziksel Şiddet: Kişiye ya da gruplara karşı uygulanan, kurbanlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik zararlar verebilen fiziksel güç uygulamasıdır [15]. Başka bir deyişle tokat atarak, çimdikleterek, elle, kemerle, sopayla dövmenin sonunda bedenine cezaya uğraması anlamına gelir. Bilerek verilen bir ceza olduğu gibi, bir yetişkin ya da yaşça büyük olan bir çocuk tarafından düşünmeden aniden verilen bir tepki olabilir.

Duygusal Şiddet: Reddetme, aşağılama, yoksun bırakma, yıldırma, umursamama, davranış bozuklukları sergilemesine göz yumma [16].

Sözel Şiddet: Laf atma, aşağılama, söylenti yayma, saldırgan ifadeler kullanma, tehdit etme, ad takma, eşya ve giysilerle alay etme, [16].

Cinsel Şiddet: Çocuğun, bir erişkininin cinsel gereksinim ya da isteklerinin doymu için cinsel nesne olarak kullanılması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır [16].

Ekonomik Şiddet: Evsizlik, işsizlik, ekonomik yönden mahrum bırakma [16].

2.2.2. Şiddet ve saldırganlığın sebepleri

İnsanlık tarihi boyunca ve günümüzde, birçok toplumda ve toplumumuzda erkeklerin düzenleyici, lider, koruyucu, kahraman, mert, savaşçı, yiğit, yönetici gibi niteliklerle anılması, kadınlardan daha güçlü ve saygın olarak kabul edilmesi, saldırgan davranışlar ve şiddet eylemlerine ilişkin hatalı, kötü örnekler oluşturmuştur. Bu örnekler babadan oğula, nesilden nesile geçerek toplumda saldırgan davranışların ve şiddet eylemlerinin yayılmasına yol açmıştır. Çocuğun ve gencin eğitiminde ve yetişmesinde, anne babanın, öğretmenin, yakın ve uzak çevrenin, toplumun, baskıya, korkutmaya, yıldırmaya, dayağa, suçlamaya dayalı saldırgan davranış örneklerini kullanması, genç kuşakların benzer davranışları benimsemesine ve davranış haline getirmesine yol açar. Din, mezhep, tarikat, politika, spor ve hayatın oluşturduğu alt kültürlerin, kimliği belirlemek, gücünü göstermek, birliğini, beraberliğini korumak, karşılaştığı engelleri aşmak, sorunları çözmek, tuttuğu takımı başarılı yapabilmek amacıyla saldırgan davranışlar ve şiddet eylemlerine başvurması toplumsal öğrenmenin olumsuz, kötü örneklerini oluşturur. Bu örneklerin artmasında insanların duygu, düşünce, görüş, din, mezhep, politik tercihler, spordaki farklı tercihler gibi tutumlarını sömüren yöneticiler, siyasetçiler, liderler ve spor adamları önemli rol oynarlar [17].

Şiddet olgusunu ortaya çıkaran, şiddet içeren davranışlara kaynak olan genel ve özel faktörleri aşağıdaki gibi ayırtmak mümkündür [18].

- Bireysel Faktörler

- 1) Anti-sosyal davranışın varlığı,
- 2) Düşük zekâya sahip olma (özellikle sözel yeteneğin düşüklüğü),
- 3) Dikkat bozukluğu/hiperaktiflik,
- 4) Öğrenme güçlüğü,
- 5) Motor-beceri gelişiminin yetersiz olması,

- 6) Doğum öncesi ve sonrası komplikasyonlar,
- 7) Küçük düzeyde bazı anormallikler

- Aileye İlişkin Faktörler

- 1) Ebeveynsel denetimin ve gözetimin yetersizliği,
- 2) Çocukların sosyalleşmelerinde ebeveyn katılımının yetersizliği,
- 3) Ebeveynsel disiplinin yetersizliği,
- 4) Aile bireyleri arasında kriminal davranışın varlığı,
- 5) Ebeveynlerin çocuklarına kötü muamelede bulunmaları veya onları ihmal etmeleri,
- 6) Eşler arasındaki evlilik ilişkilerinin zayıflığı, ebeveynlerin boşanmaları ve ayrılmaları gibi faktörler gelmektedir.

- Toplumsal faktörler

Okul şiddeti ile bağlantılı olarak toplumsal faktörler başlığı altında ele alınması gereken faktörler ise şu şekilde belirtilebilir:

- 1) Silahların varlığı veya silahlara kolay bir biçimde sahip olunabilme,
- 2) Uyuşturucuyu elde edebilme ve kullanma,
- 3) Şiddetin yaygınlığı,
- 4) Suçlu arkadaş grubunun varlığı/çete oluşumları,
- 5) Kitle iletişim araçlarının etkisi,
- 6) Yüksek düzeydeki geçici nüfus ve ekonomik yoksunluk.
- 7) Şiddet davranışını sıradan ve normal olarak görülmesini sağlayan bir kültürel yapının varlığı [18].

Saldırganlık, psikolojik olarak zarar verme niyeti taşıyan tüm davranışları da içerdiğinden daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Saldırganlığın unsurlarını tespit edebilmek için belli başlı şu ayrımları yapmak mümkündür [19];

Saldırganlığın kimyasal, hormonal veya genetik sebepleri olabilir. Ancak belli başlı kategoriler şeklinde sebepleri ayırma tabii tutmak gerekirse, bunları içsel ve dışsal sebepler olarak ikiye ayırabiliriz.

İçsel Sebepler: İçsel sebepler olarak sıralanabilecek başlıkta, saldırganlık ve şiddet, içgüdüsellik teorisi ile açıklanmakta olup, saldırganlığın insan doğasının bir parçası olduğu ve insanların bu eğilimde olduğu ve insanların bu eğilimle doğduğu belirtilmektedir [19].

Dışsal Sebepler: Çalışmalar arkadaş çevresi, sosyal çevre ve ailenin de saldırganlığın öğrenilmesinde, ortaya çıkmasında ve dozunun artmasında etkili olduğunu göstermektedir. Bu tarz dışarıdan etki sağlayan unsurlar da dışsal sebepler olarak nitelendirilmektedir [19] .

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında şiddet ve sağlık raporunda, bireysel düzeydeki etkenler; biyolojik, psikolojik ve davranışsal özellikleri içerir. Biyolojik etkenlerin başında cinsiyet ve hormon farklılıkları gelir. Hemen hemen bütün toplumlarda erkekler kadınlara göre çok daha fazla saldırganlık gösterir. Erkeklik hormonları ile saldırganlık arasında gösterilen doğrudan bağlantı daha anne karnındayken kendini göstermeye başlar. Kadınlık hormonları ise bunun tersine saldırganlığı bastırır [20].

- Erkeklerdeki düşük ¹serotonin seviyesi
- Testosteron hormonu
- Alkol, uyuşturucu kullanımı ve ilaç zehirlenmeleri
- Beyin fonksiyonlarına zarar verme
- Aile faktörü
- Gerilim ve hayal kırıklığı yaşama
- Saldırgan insan profillerinin gözlemlenmesi,
- Saldırganlığa maruz kalma ve intikam. Saldırganlığa sebep olan unsurlar arasında sıralanabilmektedir [19] .

Saldırganlık durumunu arttıran (tetikleyen) unsurlar arasında şunlar sayılabilmektedir:

- Erkek olma
- 30 yaşın altında olma
- Yoksulluk ve eğitimsizlik
- Ahlaki değerler ve manevi değerlere ilişkin gelişimin yetersiz kalması
- Aile ve çevre faktörlerinin olumsuz etkileri

¹Serotonin Seviyesi: Serotonin, insanda mutluluk, canlılık ve zindelik hissi veren bir hormondur. Serotonin seviyesindeki düşüş depresif, yorgun, sıkılğan bir ruh haline yol açar.

- Geçmişte saldırganlık öyküsü
- Çocuklukta şiddete maruz kalma
- Madde kullanımı
- Çözümlemeyen önemli yaşam sorunları
- Kalabalıklar ve galeyan ortamları [19].

Sosyal etkenler kapsamında, Gold ve Chamberl'in (1996) bir makalesinde, Amerikan gençliği arasında saldırganlık ³prevelansının artmasına yol açan bazı faktörleri şu şekilde sıralamıştır [20]:

- Sahip olan ile olmayan arasındaki ekonomik farklılığın artması,
- Çalmanın ve yalan söylemenin bir kural olduğu amansız rekabet,
- Çocuk sayısının arttığı alt sınıfın, ekonomik olarak fakirlik tuzağına düşürülmesi,
- Boşanmaların artması,
- Geleneksel aile biriminin parçalanması,
- Geleneksel olmayan ailelerin yaygınlaşması,
- Tek ebeveynli çocuk sayısının artması,
- Birçok ebeveynin zamanının büyük bir kısmını çocuklarından ayrı geçirmesi,
- İşverenlerin, çalışanları yasal çalışma süresini aşan saatlerde çalışmalarını konusunda zorlaması,
- Birçok çocuğun bakıcılar tarafından bakılması,
- Televizyon yayınlarının olumsuz etkisi [21].

Şiddet ve saldırganlığın ortaya çıkışında yukarıda belirtilen etkenlerin dışında pek çok neden de vardır. Önemsiz gibi görülen bir etki, kişide büyük tepkimelere neden olabilir. Bu tepki şiddet ya da saldırganlığı tetikleyerek, ortaya, geri dönüşü olmayan zararların açılmasına sebep olabilir.

2.3. Taraftarlık Kavramı

Milyonlarca insanı peşinden sürükleyen sporun her branşında dört önemli öge bulunmaktadır. Bunlar; sporcu, teknik kadro, seyirci ve medyadır. Bunların içinde, takımı yense de yenilse de her zaman dürüst ve samimi olan taraf seyircidir. Seyircisiz oynanan bir müsabakanın ne tadı olur ne tuzu... örneğin futbolda seyircisiz oynanan bir maç ne

kadar zevkli geçebilir, oyuncular ne kadar motive olabilir ya da seyircilerin coşkusu olmadan o maç maç olur mu? Bir şekilde bir takım tutulur ve öyle gider. Ancak bu taraftarlık denilen şey nedir? Herhangi bir futbol müsabakasında takımına pankartlar hazırlayıp, emek ve saatlerini harcıyıp gelmek midir? [22].

Taraftarlık çoğu zaman bütün bir ömür boyunca insanın kişisel macerasına eşlik eden, ilgi ve hareket alanını, duygu alemini bazen doğrudan şekillendiren bazen kıyısından eğip büken bir toplumsallık tarzıdır [22].

Kısaca taraftarlık, sporun kültürel boyutunun öznesidir. Taraf olmak eyleminden gelen “*taraftar*” kelimesi “*futbol taraftarı*” anlamında bir spor kulübüne, futbol takımına, renklere ya da hepsine birden inançla bağlı olan kişiyi tanımlamaktadır. Taraftar, bağlı olduğu, gönül verdiği renklerle aynı duyguyu yaşayan insanlarla bir bağ oluşturur ve hep bir ağızdan takımlarını desteklerler [23]. Karşı takımın taraftarıyla zaman zaman ağız dalaşısıyla başlayan ve biten, bazen de şiddetle sonuçlanan olaylar yaşanabilir.

Saaijs’in (2006) Avrupa’da çeşitli kulüp ‘holiganları’ üzerine yaptığı çalışmada, ‘holiganlık’ olgusunun daha fazla araştırmaya gerek duyduğunun vurgulanmasına karşın, evrensel bir fenomen olarak öne çıkabilecek çeşitli unsurlarını vurgular. Bunlar, Saaijs’e göre taraftarlık, heyecan ve zevk almayı canlandırması, katı erkeklik kimliği inşaası, bireysel ve kolektif itibar sahibi olmak, yerel mekana ait kimliklenme, dayanışma ve ait olma hissi olarak tanımlanabilir. Saaijs’in çalışmasında kullanılan ‘holiganlık’ teriminin bu çalışmada ‘taraftar’ olarak vurgulandığını belirtmekte fayda var [24].

Gerçekten de farklı ülkelerde taraftarlar üzerine yapılan kimi çalışmalarda bu belirtilen unsurların kimlerin vurgulandığı dikkat çekmektedir. Taraftar gruplarında bulunan bu ortak unsurların sistemin genel ‘edilgenleştirici’ etkisine karşı bilinçli veya bilinçsiz bir karşıtlık taşıdığını belirtmek mümkündür. Bu noktada ‘erkeklik kimliğinin katı inşaası’ olgusu özel bir durum olarak ele alındığı ve daha özel bir çalışmayı hak etmesi bağlamında dışarıda bırakıldığında, bu ortak ‘kimliklenme’ durumunun özellikle son yıllarda çok daha net olarak kurumsallaştığı gözüken taraftar oluşumlarının ortaya çıkmasında genel olarak etkin olduğu söylenilebilir [24].

‘Taraftar’ kimliğinin ortaya çıkışında belki de en önemli duraklardan birisi, kulüp takipçilerinin belli bir zaman diliminde ‘kulübün kimliğinin’ yanına kendilerini ortaya koydukları ‘grup’ isimlerinin alınması ve örgütlülüğün bir anlamda deklerasyonudur. Örneğin, İtalya’da ‘ultras’, İngiltere’de ‘holigan’ grupları, Latin Amerika’da ‘barras bravas’ olarak anılan taraftar gruplarının kimliklerinin net olarak ortaya çıkışı farklı coğrafyalarda farklı tarihlere işaret etmektedir. İtalya’da 1960’ların sonunda Milan tribünlerinde oluşan Fossa De Leoni taraftar grubu, yaygın olarak tanınan ilk kurumsallaşmış taraftar gruplarından biri olarak ortaya çıkar. Türkiye’de 1980’lerin başlarında, Beşiktaş’ın ‘Çarşı’ ve Ankaragücü’nün ‘Güçlüler’ adlı grupları bu örgütlenme ve ‘kimliklenme’ sürecinin Türkiye’deki en önemli ilk örnekleri olarak sayılabilirler. Bunun yanında elbette bugün alt liglerde yer alan kulüpleri de kapsayacak şekilde hemen hemen tüm futbol kulüplerinin destekleyicisi ‘taraftar grupları’ bulunmaktadır. Özellikle ülkemizde bu oluşumlar 1990’lar boyunca artan bir gelişim süreci yaşamıştır [24].

Gelişen bu süreçte taraftarlar kendilerine kimlik oluşturma, tuttıkları takımla kendileri arasında bir bağ oluşturma isteğinden doğan düşünceyle taraftar gruplarında yer almak istemektedirler. Taraftar grupları tuttıkları takıma her türlü desteği verme eğilimindedirler.

Genel olarak 2000’li yıllarla beraber kurumsallaşmaları ve etki alanlarının artması oldukça hızlanmıştır. Burada farklı bir ‘isim’ alma durumu, grup adının ve sembollerinin zaman içerisinde taraftarlar nezdinde kulüp adının dahi önüne geçmesi süreci basit bir süreç değildir. Bu süreç aynı zamanda ‘taraftarın var olması anlamına gelecek ve seyirci/destekçi kimliklerinin ötesinde farklı bir ilişkiler ağına ve farklı bir ‘oluşuma’ gönderme yapacaktır. Genel olarak oynanan ‘oyun’ ve ‘sahadaki süreçlerle’ ilgili değildir. Taraftarın saha dışındaki ilişkileri, kavgaları ve anıları futbolculardan veya teknik heyetin takımı sahaya sürüş biçiminden çok daha öncelikli ve asli bir konumdur. Buradaki konum aslında ‘sahadaki futboldan’ çok daha farklı bir gündeme işaret eder ki, bu durum ‘taraftar’ gruplarının ve ‘taraftar’ olarak tanımlanmanın en önemli ayırıcı özelliklerinden birisidir. Hatta kimi kulüp taraftarlarında, genel olarak stadyumda maç esnasındaki tezahüratların vurgusu bile ‘desteklenmesi’ gereken takıma yönelik değil, çoğunlukla ‘taraftarın kendi dünyasına ait’ söylemleri, üstelik çok baskın şekilde içerebilmektedir. Örneğin, takıma veya futbolculara yönelik cesaretlendirici ve teşvik edici ifadeler yerine, stadyumlarda ‘taraftar’ grubunun kendisini öne çıkardığı ifadelerle karşılaşmak hiç de zor değildir [24].

2.3.1. Taraftar çeşitleri

Taraftarlar üzerinde yapılan hemen hemen tüm araştırmalar bize iki tip taraftar profilinin olduğunu göstermektedir. Buna göre [25];

Birinci tip taraftar: tüketici taraftar, ikinci tip taraftar; aktivist taraftardır [25].

Tüketici taraftar; Futbol maçlarını severek izleyen, futbol maçlarında kalite arayan ve futboldan zevk almak için gelen taraftar grubudur ki bu tip taraftarların şiddete yönelik herhangi bir olaya katılmadıkları kanıtlanmıştır. Bu taraftar grubunun futbol maçlarında şiddetten ve kalitesiz futboldan hep kaçtıkları ve bu tür olaylarda yer almadıkları, bir başka deyişle; Bu taraftar grubu, mantıklı düşünen ve iyi oynayan takımı alkışlayan taraftarlardır [25].

Bu tip taraftarlar sadece tuttıkları takımın maçlarını izleyen herhangi bir olaya ya da gruba müdahale etmeyen bir nevi pasif taraftar konumundadır. Tuttuğu takımın kazanması kadar kaybetmesinin de mümkün olduğunun bilincindedir.

Aktivist Taraftar (Holigan); Profilinde olanlar ise farklı bir taraftar grubudur ki; asıl sorun bu taraftar profilinde olanlardan çıkmaktadır. Bunların kesinlikle eğitilmesi kaçınılmazdır. Bu taraftar grubu Aktivist taraftarlardan daha az duygusaldırlar ve kendilerini takımın ya da futbol oyununun bir parçası olduklarını iddia eder ve inanırlar. Ben para verip maça geldim ve bunun karşılığında tuttuğum takımın kazanması gereklidir diye ısrar eder. Her maçta takımının futbol müsabakalarının hakkını vermesini isterler [25].

Bu tip taraftarlar, tuttıkları takımın her müsabakayı kazanması gerektiği düşüncesindedir. Tuttıkları takıma sloganlarla, pankartlarla her türlü desteği sağladıklarını düşünerek takımlarının da maçları kazanmalarını beklerler. Yenilmek onlar için bir yıkım olabilir. Çünkü bu gruptaki taraftarlar kulüplerine o kadar fazla bağlıdır ki yenilgiden doğan yıkım onlarda şiddet ve saldırganlığın meydana gelmesini tetikleyebilir.

2.3.2. Taraftar davranışları

Herhangi bir spor dalının takım taraftarları her yönüyle takımını desteklemeyi düşünür. Müsabakalar sırasında bir tek etkinlik geliştirmek için bazen tüm gün etkinlik içerisine

dâhil olabilir. Yağmur, çamur, soğuk, sıcak demeden maçtan saatlerce önce müsabakanın yapılacağı alana girebilir. Uzun bilet kuyrukları ve benzeri zaman öldürücü saatler, müsabakanın yapıldığı süre boyunca yeri göğü inletmek içindir. Bu etkinliğin pasif olması taraftarı ilgilendirmez, kendisi spor yapmıyordur ama tuttuğu takım sporla ilgilidir. Artık neredeyse takımıyla özdeşleşmek yetmemektedir. Takımı ile bütünleşmek ve fiilen işin içinde olmak eylemi vardır. Tribün örgütlenmesinden tutun da, internetteki web sayfalarına kadar kulübü ile iç içe olmak, her türlü davranışa kendisinin de dâhil edilmesi, bilgilendirilmesi gibi istekleri vardır [26].

2.3.3. Taraftar şiddeti

Taraftar şiddeti olgusu, psikolojik açıdan bakıldığında öncelikle şiddetin saldırganlık dürtüsünden ayırt edilmesi gerekir. Saldırganlık dürtüsü sosyo-biyologlar tarafından evrimleşme sürecine tabi olan ve diğer hayvan türleriyle ortak olan kalıtsal bir eğilim olarak tanımlanmaktadır. Sosyal psikologlar ise biyologların yorumlarını kabul etmekle birlikte, insan saldırganlığının daha karmaşık anlamlar içerdiğini ileri sürmektedir. Bu karmaşık anlamlar sosyal yaşamda kurulan simgesel-sosyal etkenlerle ilgilidir [26].

Taraftar şiddeti süreç olarak tanımlanırken üç evresinden söz edilmektedir. Başlangıçta şiddet stadyum içinde, sözel hakaretler, çeşitli nesnelere fırlatma gibi davranışlar şeklinde, spor görevlilerine, koçlara ve oyunculara rastgele yöneltilmektedir. Şiddetin ikinci aşaması, yine stadyumda 200-300 kişilik farklı takım taraftarları arasında ve karşı taraftarlar ile polis arasında cereyan etmektedir. Bu tür şiddet Avrupa, Güney Amerika ve Afrika ülkelerinde görülmektedir. Üçüncü aşama ise, karşı takım taraftarları arasında oyun öncesi stadyum dışında gerçekleşmektedir. Çünkü karşı grup taraftarlarının bir kısmı maçtan önce aynı barlara giderek içmeye başlamakta ve alkol nedeniyle kontrolleri zayıflamaktadır [26].

Üç aşamada yaşandığı belirtilen bu süreç yukarıda tanımlanan hem saldırganlık, hem de şiddet olgusunu birlikte içermektedir. Öte yandan, sporda şiddete dayalı sosyal psikolojik açıdan konunun üç noktada incelendiği görülmektedir. Bunlar;

- Futbol oyununun özellikleri
- Seyirci kitlesinin sosyodemografik özellikleri ve polisin müdahale biçimi

- Sosyo-politik çevrenin özellikleridir [26].

Kuru ve Var (2009) Futbol seyircilerinin spor alanlarındaki saldırganlık davranışları hakkında Kırşehir ilini örnek alarak yaptığı betimsel çalışmada seyircilerin spor medyasının, rakip seyircilerin ve hakemlerin seyirci saldırganlığı üzerinde etkili olduğu görüşündedirler. Bununla birlikte spor müsabakalarında seyircileri tahrik eden unsurların başında takımın kötü oynaması ve hakem davranışları gelmektedir. Seyirciler, çocukluk ve gençlik dönemlerinde ailelerinin çocuklara karşı tutumlarının saldırganlığı etkilediği ve saldırganlık eğilimlerinde önemli olduğu görüşündedirler. Nitekim seyircilerin mutlu bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirmeleri ile müsabaka öncesi, esnası veya sonrasında saldırganlık olaylarına katılıp katılmama durumları incelendiğinde seyircilerin mutlu bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirip geçirmemeleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu sonuçta seyircilerin mutlu bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirmemeleri onların müsabaka öncesi, esnasında veya sonrasında saldırganlık olaylarına katılma durumlarını etkilediğini göstermektedir sonucu elde edilmiştir. [27].

2.4. Sporda Şiddet

2.4.1. Sporda şiddetin kaynağı

İlk insanlar, beslenme, vahşi hayvan saldırılarından korunmak, yaşamını sürdürmek için avcılık yapmaya başladıklarında; avcılık, önemli bir uğraşı ve bir spor dalı olarak ortaya çıkmış, diğer spor dallarının da kaynağı olmuştur. Bu nedenle tüm spor dallarının kaynağında insanın kendisiyle ve başkalarıyla mücadelesi yer alır. Mars (1990) ise, saldırganlığın kültür ve çevre sonucu değil, doğuştan geldiğine, biyolojik temelli olduğuna inanmış, toplumsal yaşamda sporu ve benzeri alanları, yıkıcı saldırganlığın kontrolü için bir ⁴supap olarak görmüştür [28].

Aynı zamanda sosyal değişimler, aile, metropollerde yaşanan karmaşıklık, küçük yerlerdeki baskılar, göçler, gençlerin gelecek kaygısı, iletişim sorunları gibi pek çok neden sporda kendini şiddet olarak göstermiştir.

¹Supap: Türk Dil Kurumu'na göre: Bir yay yardımıyla gergin tutulan ve yatağın düzlemine dik olarak yaptığı gidip gelme hareketiyle bir akışkanın geçişini ayarlamaya yarayan kapak, açval.

2.4.2. Sporda şiddetin nedenleri

Şiddetin spor ortamlarında ortaya çıkışını; sporcu, yönetici, hakem, amigo, medya v.b. faktörler teşvik etmektedir. Örneğin; maçlardan önce kulüp başkanı ya da sözcülerin karşı kulüp ve taraftarına yönelik sözlü saldırı ve kışkırtıcı davranışları, maç sırasında taraftarların gösterileri ve tezahüratları, oyuncuların sert davranışları, amigoların kışkırtmaları, hakemlerin bilerek ya da bilmeyerek hatalı kararları, tartışmalı durumlar, spor yazar ve yorumcularının taraflı kırıcı, yanlıs ve sert yorumları, özellikle televizyon kanallarının reyting uğruna federasyonu, hakemi, kulüpleri suçlayan yayınları, sporda saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine neden olmaktadır [29].

Müsabaka alanlarında emniyet güçlerinin taraftara, taraftarın emniyet güçlerine karşı olumsuz tutum ve davranışları, kişinin müsabakaya hangi amaçla geldiği, yani kişinin psikolojik durumu sporda şiddetin nedenleri arasındadır.

2.5. Dünya’da ve Türkiye’de Yaşanan ve Tarihe Geçen Sporda Şiddet Olayları

2.5.1. Hillsborough faciası

Sheffield Wednesday’ın stadı olan Hillsborough Stadı; 15 Nisan 1989’da Liverpool ile Nottingham Forest arasındaki FA Cup yarı final maçına ev sahipliği yapmış, büyük maçlarda rakip taraftarların aynı yerlerde oturacağı ve Liverpool’lu taraftarlar Leppings Lane End bölümüne alınacağı belirlenmişti. Maç öncesi hem radyodan hem TV’den hem de stat etrafında yoğun katılımın olacağı düşünüldüğünden sürekli uyarılar yapılmış, bileti olmayanların stada girmek için zorlamamaları ve bileti olanların da maç başlamadan en geç onbeş dakika önce yerlerini almaları istenmişti. Maç yerel saatle 15:00’te başlayacaktı. Liverpool’lu taraftarlar maçtan yarım saat önce turnikelerin önünde toplanmaya ve içeri girebilmek için acele etmeye başlıyorlar, ancak dar bir yerden girmeye çalışan taraftarlar yığının artmasına yol açmış ve önde bulunan ve içeri girmelerine izin verilmeyen taraftarlar alanı terk edemeyerek alanda kalmışlardır. Çünkü arkalarında stada girmek isteyen büyük bir kalabalık onlara engel olmuştur. [30].

Bu arada futbolcular sahaya çıkmış içerideki taraftarların çılgınlıkları ve bağırmaları dışarıdan duyulmaya başlanmış, dışarıda binlerce taraftar içeri girmeye çalışmasına rağmen

hakem maçı başlatmış ve çılgınlık daha da yükselmiş. Bu sırada genç bir çocuk stadın dışındaki duvarın yanındaki büfenin üzerine çıkmış. Polisler bu kişiyi dışarı çıkarmak için kapılardan birini açınca 20 kadar kişi paldır küldür içeri girmeye çalışmış, polisler bu kişileri dışarı çıkarmaya çalışırken yaklaşık 5000 kişilik bir grup turnikelerden geçmeye çalıştığı için aşırı yığılmadan dolayı insanlar ezilmeye başlamış ve polis onları kontrol etmekte güçlük çekmiştir. Çareyi C Kapısını açmakta bulmuşlar ve bu hamlenin ardından facia yaşanmaya başlamıştır [30].

Stada girmek için adeta birbirlerini ezen taraftarlar dar bir tünelden geçerek tribüne girmeye çalışmışlar ancak arkadan gelen taraftarlar olağanca güçleriyle öndekileri itince insanlar tribün önlerindeki demir parmaklıklarda sıkışmaya başlamış, insanlar çılgınlık atarak ezilmeye başlamışlar. Bu sırada maç devam ediyor şanslı olanlar tel örgülere tırmanıyor şanssızlarsa altta kalıp çılgınlık atarak can veriyorlar. Hakem 6. Dakikada bu durumun farkına varıp maçı durduruyor.. Bu sırada güvenlik görevlileri sahaya açılan ufak kapıyı açıp yine binlerce insanın arasından şanslı olan bazıları bu kapıdan kendilerini saha içine atmışlar. Sonunda yaşanan yığılmaya demir parmaklıklar daha fazla dayanamamış ve yıkılmış. O gün orada 94 kişi hayatını kaybetmiş, 766 kişi yaralanmış, 300 kişi hastaneye kaldırılmıştır. O günün facianın bilançosu 96 ölü ve hepsinin Liverpool taraftarı olduğu belirlenmiştir. Polis ya da steward'lar önceden böyle bir durumun olabileceğini anlayabilir ve sahaya açılan demir parmaklıkları açarak insanların ezilmesine engel olabilecekken bunu neden yapmadıkları hiçbir zaman tam olarak açıklanmamıştır [30].

Dünyada da büyük yankı uyandıran bu facia hakkında kısa süre içerisinde hükümet tarafından soruşturulma başlatılmıştır. Soruşturma görevini üstlenen savcı Lord Peter Taylor, otuz bir günlük bir çalışmanın ardından futbol tarihine "*Taylor Raporu*" olarak geçen iki raporla basın karşısına çıkmış, ilk rapora göre, felakete sebep olan en büyük etken polis kuvvetlerinin görevini doğru şekilde yerine getirmemesi sonucuna varılmıştır. Turnikesi bulunmayan kapıların açılması, içeri giren taraftarların boş olan kısımlara yönlendirilmemesi ve polisin ihmalkârlığı, olayları bu noktaya taşıyan ana nedenlerdi. İkinci rapor ise, bir daha böyle faciaların yaşanmaması için stadyumlara getirilecek yeni düzenlemelerle ilgiliydi. İngiltere'de saha ile tribünler arasındaki bariyerlerin kaldırılması ile tribünlere oturma gruplarının yerleştirilmesi, Hillsborough'daki faciadan sonra Taylor Raporu'nun önerileriyle uygulamaya konulmuştur [31].

2.5.2. Bradford City stadyumu yangını

11 Mayıs 1985'te İngiltere'nin Bradford şehrinin Valley Parade Stadyumunda Bradford City'nin Lincoln City ile oynadığı maç sırasında bir taraftarın yerde biriken çöplerin üzerine sigara attığı iddiasıyla yangın çıkmıştır. Bir taraftar ayaklarının ılıklaşmasını ve bu sırada hemen yangın söndürücü aradığını fakat bulamadığını belirtmektedir. Bu sırada bir polis memuru yangını fark ederek bir meslektaşından yangın söndürücü istiyor. Ancak, onun çağrısı yanlış anlaşılacak bunun yerine telsizle itfaiye çağırılıyor. Yangın tırmanıyor ve alevler büyümeye başlıyor, polis stadı boşaltmaya başlıyor. Bu arada alevler yayılmaya başlıyor, çatı ve ahşap olan statta yangın iyice büyüyor. Koltukların da muşambalarla kaplı olması yangının daha da büyümesine neden oluyor. Bir görgü tanığı yangının bir flaş gibi parladığını böyle bir şeyi daha önce hiç görmediğini ve dumandan nefes alamadıklarını belirtiyor. Yan hakemlerin haberdar edilmesi üzerine maç durdurulmuştur. [32].

Yangın çok hızlı yayılmış ve dört dakika içerisinde çatı ve ahşap standlar alev almıştır. Polis hayret içerisinde kalmış o anda kaçamayan taraftarı kurtarmak için mücadele etmiştir. Kurtulan bir tanık dehşet konuşmuş, "*Yangın bir flaş gibi yayıldı,*" demiş, 46 yaşındaki Bradford City hayranı Geoffrey Mitchell "*Ben böyle bir şey görmedim. Dumandan boğulmalar oldu. Zor nefes alıyordum*" demiştir [33].

Yangında toplam 56 kişinin öldüğü, turnikelere ve tuvaletlere kaçmaya çalışanların ezilerek can verdiği, ölenlerin yarısının 20 yaşın altında veya 70 yaş üzerinde olduğu 265'ten fazla taraftarın yaralandığı tespit edilmiştir. İtfaiye geldiğinde alevler iyice büyümüş ve duman yoğunlaşmış, itfaiye yangını söndürdüğünde karşılaştıkları manzara ise herkesi şok etmiştir. Muşamba koltukların üzerinde ölen taraftarların dimdik durdukları tespit edilmiş, Polisin cesetleri çıkarmak için sabah 4'e kadar çalıştığı belirtilmiştir. Olaydan sonra soruşturma başlatılmış, Sir başkanlığında Oliver Popplewell ve Popplewell Sorgulama olarak bilinen Birleşik Krallık futbol sahasında güvenliği arttırmak için yeni bir mevzuat oluşturulmuştur. Soruşturmanın ana sonuçlarından ve en önemlisi ahşap tribünlerin inşa edilmesinin yasaklanması olmuştur [32].

2.5.3. The Kop (Heysel faciası)

29 Mayıs 1985’de Bir önceki sene Roma’yı penaltı atışları sonrası 4-2 yenerek Şampiyon Kulüpler Kupası Şampiyonu olarak Heysel Stadına gelen Liverpool’un rakibi Juventus olmuştur. Ama herkes Liverpool’a güveniyor ve 5. şampiyonluk için saatlerin geçmesini beklerken, maçın başlamasına sayılı dakikalar vardır. Bir anda kale arkasında bir karışıklık belirmiş ve arada bariyerlerin olmaması nedeniyle Liverpoollu holiganlar, Juventuslu taraftarların olduğu yere saldırmı, İtalyan taraftarlar korku ve panikten kaçmaya çalışırken, kendilerine mani olan büyük duvar, aşırı yüklenmeden ötürü çökmüştür. Sonuç 39 kişinin ölümü ve yüzlerce yaralı olamka beraber çağın oyunu futbolun kara günü olarak adlandırılmıştır.

Bu üzücü olay sonrası, gerek İngiliz futbolu, gerekse Liverpool çok büyük yara almışlardır. Olay sonrası İngiltere Milli Takımı ve İngiliz Takımları, uluslararası futbol müsabakalarından 5 yıl, Liverpool takımı ise 8 yıl men cezası almış, İngiliz futbolunda geriye gidişin başlangıcı ve ünlü Liverpool’un Kop Tribününün tükeniş haritası yavaş yavaş çizilmeye başlamıştır. [34].

15 Nisan 1989’da her İngiliz’in keşke olmasaydı dediği 2. trajedi günü yaşanmıştır. Sheffield Wednesday’in sahası Hillsbourg stadında İngiltere F.A. Cup’ta yarı finalde Liverpool-Nottingham Forest maçı ile karşı karşıya gelecektir. Liverpool taraftarının alınacağı 14.600 kişi kapasiteli Leppings Lane End Tribünü, dolu olmasına rağmen, içeriye sürekli taraftarların girmesiyle bir trajediye dönüşmektedir. Tam 96 Liverpool taraftarının masumca ölümü ve sonrası olayla ilgili olarak sadece üç polis görevlisi ile ilgili soruşturma açılabilmiştir. Bunlardan David Duckenfield, olaydan birkaç dakika sonra federasyon görevlilerine kapıların taraftarlar tarafından zorla açıldığını söylediğini fakat bunun aslında doğruyu tam olarak yansıtmadığını kabul etmiş, fakat itirafından bir müddet sonra sağlık gerekçeleriyle davaya katılamaması sonucunda dava düşmüştür. Duckenfield, emekliye ayrılırken polis emekli maaşı almaya devam etmektedir. Bernard Murray ise, Duckenfield’in davası düşünce kendisi olay yerinden daha az yetkili olduğu için yargılanmaktan kurtulmuştur. Olaya ait kanıtları manipüle etmekle itham edilen Norman Bettison ise daha sonra Liverpool’da Polis Amirliği’ne getirilmiştir [35].

Bu olay bardağı taşırmıştır ve bundan sonra alınacak tedbirler daha sert olacaktır. İngiliz hükümeti ve İngiltere Federasyonu aldığı kararlarla İngiltere'deki bütün stadyumların bütün tribünlerinin koltuklu olmasını zorunlu kılmıştır. Böylece 28.000 taraftarın maçları ayakta izlediği Kop Tribününün sonu gelmiş oldu. The Kop, 1994 yılında yerini tümü koltuklu Kop Grandstand Tribününe bırakmıştır. Kop tribününün son maçı 1994'te Norwich City maçıydı. Kop Tribününün olduğu kaleye son golü atan Jeremy Goss, tarih kitaplarındaki yerini almış bulunmaktadır. [34].

2.5.4. 1967 Kayseri stadyum faciası

17 Eylül 1967'de Kayserispor ve Sivasspor takımları arasındaki maçta çıkan panikte 43 kişinin ölümü, yüzlerce kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan tribün olayıdır. 20. dakikada Kayserispor'un 1-0 öne geçtiği maçta iki takım taraftarları arasında gerginlikler yaşanmış, Kayserispor taraftarlarının Sivasspor taraftarlarının üzerine yürümeye başlamasıyla çıkan panikte 43 kişi ezilme ve havasızlık sonucu hayatını kaybetmiştir. 43 kişinin öldüğü haberinin Sivas'a yayılması sonucu Sivas'ta yaşayan pek çok Kayserilinin işyeri saldırıya uğramıştır. 21 bin taraftarın tribünde yer aldığı maç saat 16:00'da başlamış, karşılaşmanın 20. dakikasında Kayserispor takımının futbolcusu Küçük Oktay, attığı gol ile takımını 1-0 öne geçirmiş. Tanıkların anlatımlarına göre; gole sevinen Kayserispor taraftarlarına Sivas tribünlerinden tepki geldi. Sivaslıların Kayseri taraftarlarına karşı taş atması sonucu panik başladı ve kaçışmaya başlayan çocuklardan ikisi ezilerek yaşamını yitirdi şeklindedir [36].

Kayseri taraftarlarının statta bir polis tarafından galeyana getirilmesiyle beraber Kayserililer bıçak, taş ve sopalarla Sivasspor taraftarlarının üzerine yürümeye başlamış bunun üzerine Sivaslıların yer aldığı tribünde başlayan panik sonucu binlerce Sivas taraftarı demir kapılara yüklenmiş, demir kapıların açılmaması ve stat çıkışındaki düzensizlikler yüzünden 41 Sivasspor taraftarı olay yerinde havasızlık ve sıkışmadan yaşamını yitirmiştir. 300'ü aşkın kişi de sopa, bıçak ve taş darbeleriyle yaralanmıştır [37].

Sivas taraftarları kendilerini stadyumun dışına atmış ve stat çevresinde park edilmiş 60 kadar Kayseri plakalı arabanın ve spor salonunun çerçevelerini indirerek toplu halde stadın 5 kilometre uzağına park edilmiş araçlarına doğru ilerlemişlerdir. Maçta 40 kişinin öldüğü haberi, kısa süre içerisinde Sivas'a yayılmış, bunun üzerine: Sivas'ta Kayserililere yönelik olası bir taşkınlığı önlemek için tedbirler alınmış. Sivas'a 10 km uzaklıktaki Kayseri

Köprüsü ve Sivas'taki Kayserililere ait dükkân ve binaların önüne jandarma ve polis görevlileri yerleştirilmiş fakat alınan bütün önlemlere rağmen olayın akşam saatlerinde duyulması üzerine halk sokaklara dökülerek Kayseri'ye giden 5 bin Sivaslının akıbetini öğrenmek için geceyi Kayseri yolu üzerinde geçirmişlerdir. Sabah saatlerinden itibaren, Sivas'ta yaşayan Kayserililere yönelik bir dizi saldırı başlamış. Kayserililere ait ondan fazla dükkan yağmalanmış ve ateşe verilmiş. Sahibi bir Kayserili olan Büyük Belediye Otelinin yatakları caddeye atılıp yakılmış Polisler Sivas taraftarının tepkisini çekmemek için müdahalede bulunamamışlar, tahrip ve yağma olayları sırasında ölü ve yaralı olmasa da pek çok Kayserili Sivas'ı terk etmek zorunda kalmıştır. Sivas'taki olayların sorumlusu oldukları suçlamasıyla 11 kişi tutuklanmış, Sivas'taki bu olayların ardından Kayseri-Sivas girişleri kapatılarak İki şehir arasında düzenlenen otobüs seferleri iptal edilmiştir. Güvenlik güçlerinin sayısını arttırmak amacıyla yaralıların tedavi gördüğü Kayseri Devlet Hastanesi'nin önüne Polis Koleji öğrencileri yerleştirilmiştir. Başbakan Süleyman Demirel, Rusya'ya yapacağı ziyareti erteleyerek Radyodan yaptığı konuşmada şu sözleri söylemiştir : *“Şuursuz tahriklerle devam ettirilmek istenilen bu hadisenin futbol tarihimizde tek kalmasını temenni ederim”*. Ayrıca, spor işleriyle görevli Devlet Bakanı Kamil Ocak yaptığı açıklamada: *“Türkiye İkinci Ligi'nin kaldırılmasını teklif edeceğini ve bunun da gerçekleşmesi için bu sebebin kâfi gelebileceği”* açıklamasında bulunmuştur. Kayseri'de olaylara neden olan 8'i Sivas 18'i Kayserispor taraftarı toplamda 26 kişi tutuklandı. Maç esnasında ve sonrasında çıkan olaylar nedeniyle her iki takıma 17 maç saha kapama cezası verilmiş ve 5 yıl boyunca aynı gruplarda futbol oynamamaları kararı alınmıştır. Olayları iyi yönetemediği için Kayseri Valisi ve Emniyet Müdürü görevden alınmıştır [36].

2.6. 2004-2012 Yılları Arasında Dünya'da ve Türkiye'de Yaşanan Önemli Sporda Şiddet Olayları

15.11.2007 Lazio- Juventus

Lazio ve Juventuslu taraftarlar arasında yaşanan itişmeye müdahale eden bir polisin tabancasından çıkan kurşunla Lazio'lu bir taraftarın ölmesi, akabinde Atalanta-Milan maçının tribün olaylarından dolayı 7. dakikada tatil edilmesi, gözlerin yeniden şiddet sarmalından kurtulmayan Serie A'ya çevrilmesine sebep olmuştur. Serie A'da İnter-Lazio maçı taraftarın ölmesi, Atalanta-Milan tribün olayları ve Lazio-Cagliari maçındaki taraftar-polis gerginliğinden dolayı maçlar iptal edilmiştir. Holiganizmin ve tribün terörünün adresi

1990'lı yıllara kadar İngiltere olurken, bu kötü alışkanlık 1990'lı yılların başından itibaren İtalya'ya taşınmıştır. Serie A, 1990'lı yıllarda Avrupa'nın en kaliteli futbolunun oynandığı lig olarak gösterilmiştir. Fakat sonra İngiltere ve İspanya'nın gerisinde kalmıştır. Serie A'nın kan kaybında, kulüplerin futboldan anlamayan zengin ailelerin kontrolüne girmesi, stadların bakımsız hali, şike ve şiddet olayları önemli rol oynamıştır. İtalya, Almanya'daki 2006 Dünya Kupası'nı 24 yıl sonra kaldırmasına rağmen, dünya şampiyonu bir ülkeye layık olmayan bir seyirci profiline sahiptir. Derbi maçlarında seyirci terörü yaşanmaktadır. Ultra taraftar tribünün bir bölümünde hâkimiyetlerini kurarken, bu bölgeye normal bir taraftarın girmesine izin vermemişlerdir. İtalya'da tribün terörünün altında yatan bir diğer etken ise stadların bakımsızlığıdır [38].

11.11.2007 Atalanta-AC Milan

İtalya'da futbola, şiddet olayları damgasını vurmuştur. Bir Lazio taraftarının polisin uyarı ateşiyle hayatını kaybetmesi, gece boyu süren çatışmalara yol açmıştır. Futbolda şiddete karşı sert önlemler alınacağı duyurulmuştur. Şiddet olayları Roma'da gece boyunca devam etmiştir. Laziolu bir taraftarın polis kurşunuyla öldüğü haberinin duyulmasının ardından, Bergamo kentinde, Atalanta-Milan maçı öncesinde holiganlar ile polis arasında çıkan olaylar sahaya da yansımıştır. 15 dakika gecikmeli olarak başlayan maçta, Atalantalı taraftarların taşkınlıkları ve sahaya inme teşebbüsleri sonucu, Hakem Saccani oyunun 7. dakikasında oyuncularını soyunma odasına göndererek maçı tatil etmek zorunda kalmıştır. Taraftarlar, başkent Roma'da iki polis karakolu ve İtalya Milli Olimpiyat Komitesi'nin bürosunun aralarında bulunduğu çok sayıda binaya saldırmış, olaylarda en az 40 kişi yaralanmıştır [39].

Soruşturma sonucunda, olaya karışan polis, 6 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Ancak olayda kasıt olduğunu düşünen Lazio taraftar grubu Ultras, 6 yıllık cezanın az olduğunu belirten bir protesto yürüyüşü düzenlemiştir [40].

Galatasaray- Fenerbahçe

3 Aralık 2006: Kadıköy'de oynanan karşılaşma öncesi ısınan Mondragon'a atılan şişeye başlayan derbide maç boyunca sahaya madde yağmıştır. Maç devam ederken Galatasaray Teknik Direktörü Erik Gerets'in kafasına Fenerbahçe tribünlerinden atılan yabancı madde

isabet etmiş. Alını yarılan ve kan içinde kalan Belçikalı çalıştırıcı, uzun süre maçı böyle izlemek zorunda kalmıştır. Belçikalı çalıştırıcının başına daha sonra pansuman yapılarak yarası kapatılmıştır. Bu karşılaşmanın rövanşı olan 19 Mayıs 2007 tarihli Galatasaray Fenerbahçe maçı da tarihe '*sulu derbi*' olarak geçmiştir. Kadıköy'de yaşananlara cevap vermek isteyen Galatasaray taraftarı maç boyunca sahaya su şişesi yağdırmış. Oyuncular taç ve korner atışlarını kullanmakta büyük zorluk çekerken olaylardan dolayı Galatasaray 5 maç saha kapatma cezası almıştır [41].

12 Nisan 2009: Galatasaray-Fenerbahçe derbisi, büyük olaylarla sona ermiştir. Uzatma dakikalarında, Emre Aşık ve Lugano arasında başlayan kavgaya Arda Turan ve Semih Şentürk de katılmış. Sahanın bir anda karışmasıyla maç uzun süre durmuş, olayların yatışmasının ardından Lugano, Emre, Arda ve Semih kırmızı kartla oyundan atılmışlardır [41].

12 Mayıs 2012: Şampiyonu belirleyecek olan Süper Final son maç Galatasaray ile Fenerbahçe arasında Kadıköy'de oynandı. Karşılaşmanın golsüz berabere bitmesiyle Galatasaray'ın ezeli rakibi Fenerbahçe'nin sahasında şampiyonluğunu ilan etmesi olayların fitilini ateşlemiş, polisin sert müdahalesine maruz kalan Fenerbahçe taraftarı stattan çıkarılmış, taraftarın biber gazı yemesi nedeniyle olaylar hayli büyümüş ve Şükrü Saracoğlu'nun dışına yayılmış, polis arabaları devrilmiş, çok sayıda taraftar gözaltına alınmıştır [41].

Diyarbakırspor - Konyaspor (26.02.2006)

Süper Lig'de 2005-2006 sezonunda oynanan Diyarbakırspor-Konyaspor maçında olaylar çıkmıştır. Önce 22. dakikada Konyaspor'u 1-0 öne geçiren golü atan Bebbe, Diyarbakır yöneticisi Felat Hevedanlı tarafından tekmelenmiş, bu skorla devam eden maçın 86. dakikasında kale arkası tribündeki bir grup taraftar, kırdıkları koltukları sahaya ve polise attıktan sonra demir parmaklıkları kırarak saha içerisine girmiş, diğer tribünlerdeki seyircilerden bazılarının da sahaya girmesi üzerine ortalık bir anda karışmıştır. Seyircilerin bazıları Konyasporlu futbolculara saldırmak isteyince duruma polis müdahale etmiş, bu sırada bazı taraftarlar polise taş ve kırdıkları koltuklarla saldırmıştır. Olaylar üzerine hakem Kuddusi Müftüoğlu ve Konyasporlu oyuncular polis güvenliğinde soyunma odasına girmiş, polis ile taraftarlar arasında arbede yaşanmış, olaylarda aralarında güvenlik

güçlerinin de bulunduğu çok sayıda kişi yaralanmıştır. Seyircilerin büyük bir bölümü stattan dışarı çıkarılmış, daha sonra Diyarbakırsporlu oyuncular da soyunma odasına girebilmişlerdir. Saha içerisinde polis, gazeteci ve görevliler kalmıştır. Olaylar saha dışında devam ediyorken taraftarları dağıtmak için polis havaya ateş açmıştır [42].

Fenerbahçe – Efes Pilsen (18.06.2009)

TBL Play-Off final serisi 6. maçında Efes Pilsen, Fenerbahçe Ülker'i 79-76 mağlup ederek, 2-0 geriye düştüğü seriyi 4-2'ye getirerek Beko Basketbol Ligi 2008/2009 sezonu şampiyonu oluyor. Maç biter bitmez sahaya inen Fenerbahçeli taraftarlar Efes Pilsenli oyunculara saldırınca olaylara polis ve Fenerbahçeli yönetici Ali Koç müdahale edip seyircileri sakinleştirerek olayı büyümeden kapanmasını sağlamışlardır. Efes Pilsen, final serisinde karşılaştığı Fenerbahçe Ülker'i yenerek 13. şampiyonluğuna ulaşmış, son iki sezonun şampiyonu sarı-lacivertli ekip ise üst üste 3. şampiyonluk şansını 2-0 öne geçtiği seriden 4-2 yenik ayrılarak kaybetmiştir [43].

Galatasaray - Fenerbahçe (15.11.2009)

Basketbol Ligi'nde dev bir derbi daha geride kalmış, Türk sporunun iki büyük takımı Galatasaray ve Fenerbahçe bu kez kozlarını basketbol arenasında paylaşmışlardır. Her zamanki gibi olaylı ve çekişmeli biten mücadeleyi Galatasaray Cafe Crown 74-72 kazanmayı başarmıştır. Mücadele iki uzatma devresi sonunda ev sahibi konumundaki Galatasaray'ın üstünlüğü ile sona ererken; karşılaşmanın normal süresi 56-56, 1. uzatma süresi 67-67 sona ermiş, maç iki uzatma sonunda Galatasaray'ın olmuştur. Fakat karşılaşmada bu denli çekişmeli olan mücadelenin dışında daha dikkat çekici bir şey vardı ki; o da çıkan olaylar karşılaşmanın uzun süre durmasına sebep olan olaylarda Fenerbahçe takımı soyunma odasına gittikten sonra olayların yatıştırılmasıyla mücadele devam etmiştir. [44].

Kasım 2006: UEFA kupasındaki Paris Saint Germain- Hopsel Tel Aviv maçında Fransız taraftarlar, rakip taraftarlardan birine saldırmış, bir polis memuru olaya müdahale etmek isterken bir kişiyi vurarak öldürmüş ve bir kişiyi de yaralamıştır [45].

Şubat 2007: İtalya'daki Cetaria- Palermo maçında çıkan kavgaya müdahale eden polis, arbedede can vermişlerdir [45].

Kasım 2007: Arabalarıyla İnter deplasmanına giden bir grup Lazio taraftarları ile Parma maçı için deplasman yoluna koyulan Juventus'lular Toscano bölgesindeki Arezzo kentinde bir dinlenme tesisinde kavgaya tutuşmuşlar, bir trafik polisi, önce havaya ateş açmış, sonra silahını bir kez daha ateşleyince 26 yaşındaki Lazio'lu Gabriele Sandri'nin ölümüne neden olmuştur [45].

2.7. Sporda Şiddetle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.7.1. Yurtiçinde yapılan araştırmalar

Türkmen ve Diğerleri, (2013); Manisaspor tribün taraftarlarının sosyolojik açıdan sporda şiddete ve çirkin tezahürata bakışlarının incelemesi isimli çalışmasında; örneklem grubunda yer alan Manisaspor tribün taraftarlarının önemli bir kısmı (%50,5), müsabaka atmosferinde seyircilerin çirkin tezahüratta bulunmasını hoş karşılamamaktadır. Bunun nedeni olarak; araştırmaya katılan taraftarların önemli bir kısmının “*üniversite mezunu olması, kendilerini fanatik görmemeleri, küfür ve kavga etmekten yana olmadıkları*” tespit edilmiştir [46].

Kılıçgil, (2003); Futbol taraftarlarının şiddet ile ilgili tepkilerinin psiko-sosyal boyutlarını incelediği araştırmasında; şiddet ve şiddet unsurlarının futbol taraftarlığında dikkat çeken önemli konulardan olduğunu, futbol taraftarlarının ve tribün seyircilerinin sergilediği tavırlarda ve şiddet olaylarında, yaşanan ülke, kent, rekabet ortamı, taraftarların sosyo-psikolojik durumlarının önemli faktörler olduğunu belirlemiştir. Futbolda taraftarlık ve fanatizmin nedenleri üzerine yapılan çalışmalar sonucunda ise taraftarlık ve fanatizmin sosyo-genetik faktörlere bağlı olduğunu, bazı araştırmaların ise taraftarların davranışlarında sosyolojik faktörlerin etkili olduğunu belirtmiştir [47].

Girginer ve Diğerleri, (2006); Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi öğrencileri arasında yapmış olduğu “*üniversite öğrencilerinin sporda şiddet konusuna yaklaşımları*” isimli çalışmasında; sporda şiddetin artmasına neden olan etmenlerden bazılarının güvenlik önlemleri ve polisin tutumu, spor kulüp yöneticileriyle fanatik gruplar

arasındaki ilişkiler, siyasetle sporun iç içe olması, tribün mimarisi, tel örgüler, demir parmaklıklar ve fiziksel koşullar, yetersiz ve etkisiz hukuksal yaptırımlar, medyada kulüp yöneticilerinin tahrik edici konuşmaları, stadyumlarda ise içinde futbolcu ve hakemlerin özel hayatlarına kadar uzanan küfürlü tezahüratların ve saldırganlığa uğrayan sporcunun taraftarlarında büyük bir öfke ve sonucunda şiddetin neden olduğu, belirlenmiştir [48].

2.7.2. Yurtdışında yapılan araştırmalar

Jewell ve Diğerleri, (2011); Gösteri sporlarında kısaca saldırganlık ve şiddetin tarihçesini incelediği çalışmasında “1998 yılında bir televizyonda 25 spor etkinliği düzenlenmiştir. Bu düzenlenen etkinlikler de 3 kategoriye ayrılmıştır. Bunlar hırçın sporlar (boks v.b.), üslup sporları (Jimnastik v.b.) ve mekanize sporlar (bowling v.b.) gibi. Erkek katılımcıların bu inceleme sonucunda şiddet ve dövüş sporlarını keyifle izledikleri görülürken mekanize sporların daha az keyif verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Erkek katılımcılar ayrıca zarif ve biçimsel sporlara da ilgi gösterdikleri görülmüştür. Yapılan bu araştırmada spor müsabakalarında şiddetin atletik şekilde sergilendiği zaman erkek katılımcılar için heyecanın doğru orantılı bir şekilde arttığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca dövüş ve temas sporları diğer spor dallarına göre özellikle erkekler için daha cazip olduğu” belirlenmiştir [49].

Madensen ve Eck, (2008); Stadyumlardaki seyircili şiddetin nedenleri ve bunu önleme çözümlerini araştırdığı çalışmasında “şiddeti turmandırmada ve polisi kızdırmada büyük grupların etkin olduğunu” belirtmiştir. Şiddeti önleme ve gruplardaki şiddet eğilimli kişileri polisin dikkatle ele alması diğer seyircilere zarar vermeden önlemlerin kontrollü bir şekilde uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca herhangi bir stadyum olayından sonra polis ve ilgili diğer kuruluşların temsilcilerinin de yer aldığı bir toplantı yapılmalı, bilgi alışverişinde bulunarak stadyumlardaki seyirci şiddetine yönelik yerel stratejiler geliştirmeli ve bu önlemlerin stadlardaki şiddet olaylarının azalmasına olumlu etkiler katacağı belirtilmiştir [50].

Garland and Rowe, (1999); 1990’larda Futbol holiganizmi için kür veya resmisyonda polisin verdiği cevapların analizlerini incelediği araştırmada “futbol ile ilgili bozuklukların, yetkililerin tepkisinin, belirtilerinin ve şiddet kültürlerinin değişen ihtiyaçlara göre daha duyarlı olması gerektiği tespit edilmiştir. Son holigan olaylarında hükümetin tepkisi ve

özellikle Fransa'da 1998 yılında bilinen sorunlarla mücadele için yeni önerilerin getirildiği duyurulmuştur. Bunlar; yabancı şehirlere seyahatlerle ilgili engellerin güçlendirilmesi, yerli oyunlara seyahatin hükümlü holiganların gitmesini durdurmak için mevcut yetkilerin sertleştirilmesi, yeni alınacak önlemlerin tanıtımı, hüküm giymemiş mahkûm yoksa "örgütlü holigan" üzerinde odaklanması ve bilinen holiganları durdurarak sebep olabilecek şiddeti önleyici tedbirlerin alınması" şeklinde belirlenmiştir [51].

2.8. Spor Müsabakalarındaki Şiddet Olayları Karşısında Polisin Tutumu ve Bakış Açısı

Futbol sahalarında ve futbolla ilgili şiddet olaylarının taraf ve aktörleri arasında, seyirciler, oyuncular, hakemler, kulüp yöneticileri, taraftar dernekleri, amigolar, siyasiler, medya ve güvenlik güçleri sayılabilir. Polisin bir tutum oluşturabilmesi ve etkin görev yapabilmesi için, sayılan bu aktörleri çok iyi analiz etmesi gerekir. Maç yapan takımlar, bu takımların özellikleri, yöneticileri, maç yeri ve özellikleri, hakemler, oyuncular, seyirciler arasındaki belli gruplar ve amigolar, taraftarlarla ilgili istihbarat çalışmaları, maç ve gündem ilişkisi, hava durumu, ulaşım vb. birçok konu analiz edilerek üzerinde çalışılmalı ve bu şekilde görev yapılmalıdır. Bu da elbette yerinde ve etkin bir eğitim, legal düzenlemeler, lojistik ve teknolojik destek, doğru yönetim, gerekli özel ve tüzel kişilerle işbirliği gibi çeşitli yollardan geçmektedir. Bir futbol müsabakası ile ilgili olarak görev alan poliste, stres oluşturan unsurlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir [52]:

- Polisin saatler önce stadyumda görev alması,
- Yoğunluk karşısındaki stres ve yorgunlukları,
- Kendi birimlerindeki hiyerarşiden (amirlerinden) kaynaklanan problemler,
- Lojistik problemler (kumanya sıkıntısı, teçhizat sıkıntısı, istirahat edecek yer sıkıntısı vs.),
- Fizyolojik problemler (saatlerce ayakta beklemekten, soğuk veya sıcaktan kaynaklanan problemler),
- Anlayışsız vatandaşların polislerde oluşturduğu stres ve kaygı,
- Asıl görevleri yanında ek görev olarak bu tür görevlere yazılmaları,
- İstirahatli olmalarına rağmen personel yetersizliğinden dolayı göreve çağrılmaları,
- Maddi tatminsizlik,

- Kulüp yöneticilerinin tutumu,
- Maç görevinin yanı sıra protokol seyircileri- takımlar ve hakemlerin güvenliği ve güzergâh önlemleri ile ilgili diğer görevler,
- Maç görevinin yanı sıra belediye zabıtalılarının yapması gereken görevlerin polise yüklenmesi (stadyum çevresindeki seyyar satıcıların men edilmesi vb.),
- Yasal problemler [52]. (arama kararlarının zamanında çıkmaması veya mahkemece verilmemesi)

Verimlilik ve motivasyonun yanı sıra bazen polisin seyirciye karşı şiddet kullanmasını da yukarıdaki unsurlara bağlamak mümkündür. Bu bağlamda, spor müsabakalarında görevlendirilen Çevik Kuvvet birimindeki ve diğer birimlerdeki polislerin; şiddet, holiganizm, ilgili yasa ve taraftar profilleri gibi konularda, yeterli bilgi, beceri ve tutum sahibi olmaları gerekmektedir. Fakat ne yazık ki, polisin bu konularda tam anlamıyla eğitim almadığı, yapılan eğitim istatistikleri taramalarından anlaşılmaktadır. Polisin yapmış olduğu maç görevleri ile ilgili yapılan eleştirilere baktığımızda eleştiri noktalarının genelde; maç görevlerinin yapılış şekli ile ilgili yeknesaklık, profesyonellik, eğitim ile ilgili eksiklikler, genel bir güvenlik stratejisinin olmayışı ve uygulamalardaki eşitsizliklerden kaynaklandığını görmekteyiz [52].

Pulur (2004) polislerin spor müsabakalarındaki saldırgan seyirciye müdahalede kendi taraftarlığının etkisinin araştırdığı çalışmasında “*polis memurları % 87,3 oranında spor müsabakası görevlerinde gereğinden çok zaman önce görev aldıklarını belirtirken bu durum polis memurlarının seyircilerle çok önceden karşı karşıya getirilmesine ve olumsuz şartların (hava, gıda, yorgunluk vs.) eklenmesiyle gergin hale gelen polisin olumsuz davranışlarına ve görevini yerine getirememesine neden olabilir*” sonucu ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada, polis memurlarının futbol seyircisini diğer branşlara göre daha saldırgan gördükleri, seyircileri saldırganlığa yönelten sebepler olarak (basın, kulüp yöneticileri, hakemler, karşı takım seyircileri, oyuncu hataları, teknik adamlar ve amigo) etkenlerin hepsinin etkili olduğunu, spor müsabakalarında görevli olmayı tercih etmedikleri, görevli olduklarında da görev yerinde gereğinden çok zaman önce görev aldıkları, spor polisi kurulması düşüncesine olumlu ve olumsuz yaklaşımlar sergiledikleri, görevlerini yerine getirirken profesyonelce bir davranış içerisinde bulunarak lig maçlarında taraftar kimliklerini arka plana attıkları, milli maçlarda milli duyguların da etkisiyle seyirciye daha

hoşgörülü yaklaştıkları, daha önceden tespit edilen aşırı saldırgan ve taşkınlık yapan seyircilerin müsabakalara alınmaması gerektiği, seyircinin saldırgan ve zarar verici davranışlarında asayiş ve güvenliğin sağlanması ve kamu malının korunması için kuvvet kullanmaktan kaçınmadıkları ve spora katılımlarının büyük oranda eğlence, boş zaman değerlendirme ve sağlık amaçlı olduğu tespit edilmiştir [53].

2.9. 5149 – 6222 (6259) Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunların İncelenmesi

Ülkemizde spor sahalarında yaşanan şiddet eylemlerinin gittikçe artan boyutlara ulaşması ve durumun statlarda cinayetlere kadar varması ve şehir sokaklarında taraftarların polisle veya diğer takımın taraftarlarıyla adeta bir meydan muharebesini andırır şekilde acımasızca çatışmaları sorunun boyutlarını katlanılmaz hale getirmiştir. Bunun sonucu olarak her ne kadar sporda şiddeti önlemeye ilişkin 5149 sayılı bir yasa bulunsa da, bu yasa yeterli görülmemekle yeni bir yasa hazırlığına gidilmiş ve 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliği Önleme Yasası çıkarılmıştır [54].

20. yüzyıldan bu yana, bilim ve teknolojiye hızlı gelişmeler, ülkelerin zenginliği ve insanların boş zamanlarını arttırmış, sosyal yaşamda spora daha fazla önem verilmesi sonucunu doğurmuştur. Spor dünyasında son yıllarda ortaya çıkan gelişmeler sporun sorunlarını da arttırmıştır [55].

TBMM'de kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanan Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun; yayımlandığı 14.04.2011 tarihi itibarıyla 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunu yürürlükten kaldırarak uygulamaya geçmiştir. Yürürlüğe giren Kanunun sporda şiddeti önlemeye yönelik düzenlemelerinde; suç tipleri, suç tiplerine öngörülen cezaları ile suçların takip ve karara bağlanması açısından öngörülen usulleriyle baştan aşağı değişiklik yaratmıştır. Sporda şiddet eylemlerine katılan kişilerin spor alanlarından uzaklaştırılmalarına yönelik etkin düzenlemelere yer vermiştir.

14.04.2011'de yürürlüğe giren 6222 sayılı Kanun sporda aşağıdaki düzenlemeleri getirmiştir.

1- 5149 sayılı Kanunda Kanunun amacını düzenleyen 1. maddesinde maddenin kapsamı tek tek sayılmışken 6222 sayılı Kanunda yapılan düzenleme daha genel ve soyuttur.

2- Kapsam:

5149 sayılı Kanununun kapsamı 6222 sayılı Kanunla genişletilerek;

- Müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında alınacak güvenlik önlemleri ve yasaya eklenen şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışlara uygulanacak yaptırımlar kapsam içine alınmıştır.

3- Tanımlar:

6222 sayılı Kanununda tanımlar daha net ve açıkça düzenlenmiştir. Şöyle ki; 5149 sayılı Kanunda spor alanları olarak gerekli düzenleme

a- Müsabaka alanı

b- Spor alanı olarak

ayrılarak bu tanıma Kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanlar kavramı girmiştir.

- Spor kulübü, spor güvenlik birimi tanımları daha genel düzenlenmiştir.

Federasyon, Genel Müdürlük ve alt birimler başlıklar altında düzenlenirken bu birimlerin "*Kanunun uygulanmasında*" diyerek sorumlu olduklarını da kapalı biçimde belirtmektedir.

4- Yeni düzenleme ile İl ve İlçe güvenlik kurullarının başkan ve üyelerinin nasıl ve kimlerden oluşacağını açık bir şekilde düzenlenmiştir.

5- “Saha güvenliği” “spor alanlarının” güvenlik ve düzenine ilişkin tedbirler olarak değiştirilmiş ve ev sahibi takıma;

- Spor alanlarında güvenliğin sağlanması yanında sağlıkta da güvenliği,
- Konuk takım seyircilerine bağımsız bölüm ayrılması,
- Taraftarlar arasında temas olmamasını sağlamak amacıyla ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonları tarafından önlemleri alma zorunluluğu getirmiştir.
- Seyirci ile müsabakanın yapıldığı yer arasına tel, duvar, bariyer ve benzeri fiziki engeller konabileceği,
- Fiziki engellerin ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonun talimatları doğrultusunda konabileceği ve ilgili spor güvenlik biriminin görüşü alınarak il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kararı ile kaldırılabilmesi,
- Spor alanlarında çocuklar ve engelliler için uygun yerlerin tahsis edileceği,
- Spor alanlarında seyirci oturma yerlerinin numaralandırılacağı, biletsiz seyirci alınmayacağı, kendisine tahsis edilenden başka yere oturmakta ısrar eden seyircinin zor kullanılarak dışarı çıkartılacağı [56].
- Biletlerin elektronik ortamda düzenleneceği, elektronik kartların kontrolünün ev sahibi takıma ait olduğu, ev sahibi takım yoksa her iki takımın da sorumlu olduğunu, milli maçlarda bu sorumluluğun ilgili federasyon tarafından yerine getirileceği,
- Güvenliğin sağlanması amacıyla gerekli teknik donanımın kurulacağı, teknik donanımın kurulacağı yerlerin il ve ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirleneceği,

hükme bağlanmıştır.

6- Saha güvenliği:

- Profesyonel müsabakalara katılanlar ile basketbol en üst ligindeki spor kulüpleri genel kolluk ile birlikte spor alanlarının iç güvenliğini sağlama yükümlülüğü,
- Spor kulüplerine sağlık ve güvenlik görevlileri bulundurma yükümlülüğü,

- Kolluk görevlilerine görevlendirildikleri müsabaka ile sınırlı olarak günlük harcırah miktarının iki katı kadar ödeme yapılacağı, bu ödemenin federasyon tarafından kolluk görevlilerinin hesabına yatırılacağı,
- Özel güvenlik görevlilerinin 10.06.2004 tarihli ve 5188 s. Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haiz olup ateşli silah taşımalarının yasak olduğu,

düzenlenmiştir.

7- 6222 s. Kanunun 7. maddesinde müsabaka güvenliği;

- 5149 sayılı Kanunda da müsabaka güvenliği, güvenlik amirinin nasıl belirleneceği tek tek açıklanmasına karşı 6222 sayılı kanunda müsabaka güvenliği başlığı altında soyut, genel ifadelerle düzenlenmiştir.

8- 5149 sayılı Kanununun 9. maddesi, 6222 sayılı Kanununun 8. maddesinde taraftar dernekleri düzenlenmiş olup 6222 sayılı Kanunda düzenleme iki başlık altında hükme bağlanmıştır.

- 5149 sayılı Kanununun 10. maddesindeki “*taraftar temsilcileri*” başlığı 6222 sayılı Kanunun 9. maddesinde “*taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi*” başlığı altında düzenlenmiş olup, içerik olarak eski kanunda taraftar temsilcisi, taraftarlar arasından seçilirken 6222 sayılı Kanunda taraftar temsilcilerini spor kulüplerinin yönetim kurulu üyeleri arasından seçileceği, temsilcinin kendine düşen yükümlülükleri gerektiğinde kulüp başkan ve yönetim kurulu üyeleri tarafından yerine getirileceği, taraftardan sorumlu kulüp temsilcilerinin müsabakanın güvenliğinin sağlanması konusunda genel kolluk ile özel güvenlik görevlilerine yardımcı olmakla yükümlü oldukları düzenlenmiştir.

9- Bu arada 6259 sayılı Kanunla; madde 11’de spor müsabakalarında satılması, kullanılması yasak olan madde ve cisimler tek tek belirtilerek kullanılmasının yasak olduğu, spor müsabakalarının yapıldığı alanlara ve kapalı mekanlara sokulması, saklanması ve bu alanlar içerisinde taşınması veya kullanılması yasaklanmıştır.

10- 5149 sayılı Kanununun 13.maddesindeki “*seyir güvenliğini ihlal*” başlığı 6222 sayılı Kanunun 10. maddesinde “*seyir güvenliğinin sağlanması*” şeklinde düzeltilerek açık alanlarda yapılan müsabakaların seyredenler açısından güvenliğinin sağlanmasına İl veya İlçe Güvenlik Kurullarının gerekli önlemlerin alınmasında sorumlu oldukları hükme bağlanmıştır.

11- Şike ve teşvik primi;

6222 sayılı Kanun madde 11 ile şike ve teşvik primi konusunda yeni bir hüküm getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre;

“belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi” diye başlayan madde bu davranışın,

- 5 yıldan 10 yıla kadar hapis, 6259 sayılı Kanunla bu ibare “1 yıldan 3 yıla kadar”,
- 20.000 güne kadar adli para cezası

İle cezalandırılacağını,

- Kendisine menfaat temin eden kişinin de müşterek fail olarak cezalandırılacağını,
- Kazanç veya sair menfaat temini hususunda suç tamamlanmamış olsa dahi suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacağı,
- Şike anlaşmasının varlığını bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişilerde 1. fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı,
- Kazanç veya sair menfaat veya teklifinde bulunulması halinde anlaşmaya varılmadığı takdirde suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunacağı,
- Suçun; kamu görevinin sağladığı güven veya nüfusun kötüye kullanılması, spor kulübünün yönetim kurulu başkanı ve üyeleri tarafından, suç örgütleri tarafından, bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesi durumunda

*verilecek cezanın ½ oranında arttırılacağı

6259 sayılı Kanunla tüzel kişiler, genel kurul ve başkan ve üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından, işlenmesi halinde;

Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231. maddesine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez.

- Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi halinde cezanın

* ½ oranında indirileceği,

- Bu madde hükümlerini; milli takımlara, milli sporculara, spor kulüplerinin kendi oyuncularına veya teknik heyetine başarılı olmalarını sağlamak amacıyla prim verilmesi veya vaatte bulunması halinde

* uygulanmayacağı,

- Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde bunlara ayrıca şike veya teşvik primi kadar idari para cezası verileceği ve para cezasının 100.000 TL'den aşağı olamayacağı,

- Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye

* ceza verilmeyeceği,

hükme bağlanmıştır.

6259 sayılı Kanunda değişik zamanlarda birden fazla suç işlenmesi halinde bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza 1/4'ünden 3/4'üne kadar arttırılarak tek cezaya hükmolünür.

Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkumiyet halinde kişi spor kulüplerinin, federasyonların bünyesinde spor faaliyetleri icra eden tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur.

12- 5149 sayılı Kanununun 11. maddesinde düzenlenen “*spor müsabakalarında satılması, kullanılması ve taşınması yasak olan madde ve cisimler*” başlığı 6222 sayılı Kanununun 12. maddesinde “*spor alanlarına sokulması yasak maddeler*” başlığında yeniden ve çok detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Şöyle ki;

- Ruhsatlı,
- Ruhsatsız silahlar,
- Kesici, ezici, delici aletler, yanıcı, yakıcı maddeler,
- Uyuşturucu, alkollü içecekler şeklinde düzenlenmiştir.

2. fıkrada;

- Güvenlik görevlilerinin mülki amirin izni ile izleyicilerin üstünü teknik cihazlarla gerektiğinde de elle arayabileceği,
- Güvenliğin spor müsabakası öncesinde, esnasında ve sonrasında spor alanının çevresinde, gidiş gelişlerde taraftarların üzerini arayabileceği,
- 5271 sayılı CMK'nın adli aramaya ilişkin yükümlerinin saklı olduğunu,
- Genel kolluk görevlileri ile belediye zabıtasının spor alanı çevresinde kesici yanıcı türden madde satanları o bölgeden uzaklaştırabileceği,

hükme bağlanmıştır.

13- 5149 sayılı Kanunda “*spor müsabakalarında kullanılması ve taşınması yasak olan maddeleri kullanma ve taşıma*” başlığı altında düzenlenen 18. madde, 6222 sayılı Kanununun 13. Maddesinde “*spor alanlarına yasak madde sokulması ve müsabaka düzeninin bozulması*” başlığı altında düzenlenmiştir.

6259 sayılı Kanununun 2. Maddesi ile cezalar bölümünde 6222 sayılı Kanununun 13. maddesindeki “*3 aydan 1 yıla kadar*” ibaresi “*1 yıla kadar*” şeklinde, “*2 yıldan 5 yıla kadar*” ibaresi “*6 aydan 2 yıla kadar*” şeklinde, “*1 yıldan 3 yıla kadar*” ibaresi “*3*

aydan 1 yıla kadar” şeklinde, “ 1 yıldan 3 yıla kadar” ibaresi “ 3 aydan 1 yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

6222 sayılı Kanunda getirilen bir başka yenilik de suçluların 6136 sayılı *“Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun”* ek-1. Maddesinde göre cezaya hükmedileceğidir.

14- 5149 sayılı Kanunda *“çirkin ve kötü tezahürat”* başlığı altında düzenlenen madde 6222 sayılı kanunda *“hakaret içeren tezahürat”* şeklinde değiştirilmiş ve şikayet şartı aranmaksızın adli para cezası verileceği,

Din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet farkı gözeterek hakaret içeren söz sarfedenlere 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası, bu suçlara yazılı pankart taşınması veya asılması halinde verilecek cezanın ½ oranında arttırılacağı

hükme bağlanmıştır.

6259 sayılı Kanunun 3. maddesi ile 6222 sayılı Kanunun 13. maddesinde *“6 aydan 2 yıla kadar”* ibaresi *“ 3 aydan 1 yıla kadar”* şeklinde değiştirilmiştir.

15- 5149 sayılı Kanunda düzenlenmeyen yeni bir kural da 6222 sayılı Kanun madde 15’te *“spor alanlarına usülsüz seyirci girişi”* başlığı altında düzenlenmiştir.

- Biletsiz seyirciye adli para cezası,
- Yasaklanmış kişi spor alanına girdi ise 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası getirilmiştir.
- Biletsiz veya yasaklı kişiyi içeri alan kişiye ceza ½ oranında arttırılarak verileceği,
- Kendine ait elektronik kartını başka birine kullandıran kişiye de ceza uygulanacağı,
- Elektronik kartı yetkisiz olarak üreten, satan, kullandıran, kullanan kişiye 1 yıldan 4 yıla kadar hapis ve 10.000 güne kadar adli para cezası verileceği

hükme bağlanmıştır.

6259 sayılı Kanununun 4. maddesi ile “*hakkında 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezasına hükmolunur*” ibaresi, “*verilecek adli para cezasının miktarı 50 günden az olamaz*” şeklinde, “*3 aydan 1 yıla kadar hapis*” ibaresi, “*50 günden az olmamak üzere adli para*” şeklinde değiştirilmiştir.

16- 5149 sayılı Kanununun 17. Maddesi “*yasak fiiller*” başlığı altındaki düzenleme 6222 sayılı Kanunda “*yasak alanlara girme*” başlığı altında 16. Maddede düzenlenmiş ve;

- 3 aydan 1 yıla kadar hapis ve adli para cezası,
- Müsabakaların güvenliğini bozma halinde fail hakkında 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası getirilmiştir.

6259 sayılı Kanununun 5. Maddesi ile, 6222 sayılı Kanununun 16. maddesindeki “*3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para*” ibaresi “*20 günden az olmamak üzere adli para*” şeklinde, “*1 yıldan 3 yıla kadar*” ibaresi “*3 aydan 1 yıla kadar*” şeklinde değiştirilmiştir.

17- 5149 sayılı Kanununun 24. maddesinde düzenlenen “*spor alanlarının zararına uğraması*” başlığı altında düzenlenen madde de 6222 sayılı Kanununun 17. maddesinde “*spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi*” başlığı altında düzenlenmiştir.

5149 sayılı Kanundaki müsabakaları men ve para cezalarına ilişkin cezalar belirli iken 6222 sayılı Kanunda daha soyut, genel, TCK hükümlerine atıfla düzenlenmiş, spor alanlarındaki eşya ve mal kamu mali niteliğinde sayılmış, zarar veren taraftarın kulübü taraftarı ile birlikte sorumlu tutulmuştur.

- 5149 sayılı Kanununun 15. maddesi “*yasak beyan ve demeçler ile 21. madde yasak beyan ve demeç verme hükümleri*” 6222 sayılı Kanununun 22. maddesinde “*şiddete neden olabilecek açıklamalar*” başlığı altında toplanmıştır.

18- 6222 sayılı Kanunda cezaların arttırıldığı gibi basın yayın organlarına da ceza verileceği hükme bağlanmıştır.

19- 5149 sayılı Kanununun 29. maddesinde düzenlenen “*yargılama usulü*” iptal edilerek 6222 sayılı kanununun 23. maddesinde “*yargılama ve usül hükümleri*” başlığı altında düzenlenmiştir.

- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği Asliye ve Ağır Ceza Mahkemelerinin yetkili olacağı,
- TCK madde 135 hükümlerinin uygulanacağı,
- İdari para cezası ve diğer idari yaptırımları vermeye cumhuriyet savcısının yetkili olduğu,

hükme bağlanmıştır.

- 6259 sayılı Kanununun 6. maddesinde 6222 sayılı Kanununun 23. maddesinin 1. fıkrasında geçen “*asliye ve ağır*” ibaresi “*sulh veya asliye*” şeklinde değiştirilmiştir.

20- 5149 sayılı Kanununun 30. maddesinde düzenlenen yönetmeliğin nasıl yapılacağına ilişkin hüküm 6222 sayılı Kanununun 24. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre Kanunun uygulanmasına ilişkin usül ve esasların belirlenmesi ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak yapılan yönetmelik Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu bakanın teklifi üzerine bakanlar kurulunca yürürlüğe konulur.

2 Kasım 2013’te İstanbul’da düzenlenen 6222 Sayılı Kanun’un Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Panelde İstanbul Cumhuriyet Savcısı Taner Tabel ilgili kanunun adli para cezasına ilişkin; TCK 52/2 m. göre 20 Tl x 15 gün= 300 Tl olduğunu bu miktarın da yetersiz olduğunu,

Seyirden yasaklama 6222 sayılı Kanununun 18. maddesine göre:

Buradaki düzenlemenin bir tedbir kararı olduğunu amaç müsabakanın ve antrenmanların izlenmesinin önlenmesi olduğunu belirtmektedir. Yasa gereği doğrudan kollukça uygulanmaktadır. Yasaklılık, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma

evresinde mahkeme tarafından kaldırılır. Maddede eksik husus cezalara itiraz makamının belirtilmemiş olmasıdır. Seyirden men, koruma tedbiri ile ilgili süre belirtilmemiştir.

Tabel (2013) başvuru yükümlülüğünün kaldırılmasını bunun yerine e-bilet uygulamasının, güvenlik kamerası sistemlerinin, yüz tanıma kamerası sistemlerinin getirilmesini önermektedir [57].

Cumhuriyet Savcısı Karanfil (2013) futbol müsabaka biletini yüksek fiyatlı olarak satma fiilini suç olarak düzenleyen 5149 sayılı Kanundan sonra yürürlüğe giren 6222 sayılı Kanunda bu fiilin suç olmaktan çıkarıldığını belirtmiştir. Ancak Yargıtay 7. Ceza Dairesi bilet basma suçunun genel hükümlere göre çözülmesi gerektiği sonucuna varmıştır [58].

Özen ve Yılmaz (2012) çalışmalarında 6222 sayılı Kanunun 11. maddesinde şike ve teşvik priminin suç olarak belirlendiği, öngörülen cezaların 15/12/2011 tarihli 6259 sayılı Kanunda Yapılan değişiklikle azaltıldığını ve TDK'ya göre şike; *“bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma”*; teşvik ise *“belirli bir iktisadi veya sosyal amaca ulaşabilmek için maddi destek ve hukuki kolaylıklar biçiminde verilen ödüldür”* denmektedir [59].

Özen ve Yılmaz (2012) suç teşkil eden fiili gerçekleştiren kişi suçun aktif süjesi ya da failidir. Herkes suçun faili olabilir. Suçun dolaylı mağduru devlet, doğrudan mağdur ise toplumdur. Şike ve teşvik suçunda hukuka uygunluk nedeninin gerçekleşmesinin mümkün olmadığını *“daima hukuka aykırı”* olduğunu belirtmektedir.

Şike ve teşvik suçunda manevi unsurun işlenen fiil ile kişi arasındaki manevi bağıdır. Şike ve teşvik suçları bakımından suça iştirakte herhangi bir özellik bulunmamakta dolayısıyla TCK 37,38,39 ve 40. maddelerindeki iştirake ilişkin kurallar uygulanacaktır demektirler.

Özen ve Yılmaz (2012) cezaların indirilmesi isabetli olmuştur, *“Şike ve teşvik priminin tüm sektörü etkilediği ve olumsuz sonuçlara neden olduğu görülmektedir”* demektirler .

Baba (2012) Şike ve Teşvik Primi Suçu isimli makalesinde sporun doğasındaki rekabet ve mücadele sonucunun önceden belirlenmiş olmasının (danışıklı) tezat yarattığını bunun sonucunda legal ve illegal bahis kuruluşlarının yüksek miktarlarda kazanç elde etmelerine neden olduğunu belirtmektedir [60].

Çelik ve Yılmaz'a göre;

- Seyirden men cezasının bir futbol severe verilecek en büyük cezalardan biri olduğunu,
- Kanun koyucunun bunu göz ardı ettiğini,
- 6222 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiğinden beri 5000'den fazla futbol severe seyirden men cezası verildiğini,
- Seyirden men cezasının antrenmanları da kapsadığını ancak antrenmanlara girişlerin nasıl denetleneceği konusunun hala netlik kazanmadığını,
- Ayrıca tarafların “*siyasi slogan*” atmalarının cezai karşılığının bulunup bulunmadığı hususunun net olmadığı,
- 6222 sayılı Kanunda bu konuda bir hüküm bulunmadığı bu nedenle “*hakaret içermeyen slogan atmak veya pankart açmak*” da bir problem olmadığını bu nedenle de bu bağlamdaki fiillere kolluk görevlilerinin müdahalesinin yasal dayanaktan yoksun olduğunu belirtmişlerdir [61].

Zafer (2014) sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine yönelik bir çare olarak seyirden yasaklama isimli makalesinde; seyirden men “*tedbiri ve/veya yaptırımı*”nın failin seyir hakkını kısıtlamakla beraber diğer taraftan futbol tutkusu nedeniyle malı ve canı tehlikede olan diğer futbol izleyicilerini de koruduğunu,

6222 sayılı Kanunda sadece sporda şiddet içermeyen suçlar bakımından da yaptırım getirdiğini, örneğin şike ve teşvik primi gibi. Bu da “*spor ahlakı*”na aykırı davranan kişileri de spor alanlarından uzaklaştırmayı amaçladığını gösterdiğini belirtmektedir.

Zafer'e (2014) göre 6222 sayılı Kanun madde 18;

Yaptırım niteliğinde güvenlik tedbiri, suçun soruşturulması ve kovuşturulması sürecinde başvurulmuş koruma tedbiri niteliğinde bir muhakeme işlemi olarak hem de önleyici nitelikte idari bir tedbir olarak düzenlenmiştir [62].

Yaşar (2013) 6222 Sayılı Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 18. Maddesinde Yer Alan “*Seyirden Yasaklama*” ile “*Seyirden Yasaklanma*” tedbirleri adlı makalesinde; K.nun 18. maddesinde hem “*seyirden yasaklanma*” türünde güvenlik tedbiri, hem de “*seyirden yasaklama*” türünde bir koruma tedbirine yer verdiğini,

Seyirden yasaklanma değiminden “*spor müsabakaları ve antrenmanlarını, takip etme, gözlemlene, inceleme ve/veya eğlenme ve görme amacıyla bakma hakkında mahrum bırakılmasının*” anlaşılması gerektiğini belirtmiştir [63].

Cumhuriyet Savcısı Karanfil (2014) 6222 Sayılı Kanundan Kaynaklanan Suçların Soruşturulması Usulü İle Spor Alanlarına Yasak Madde Sokulması ve Müsabaka Düzeninin Bozulması, Spor Alanlarına Usulsüz Seyirci Girmesi Suçları isimli makalesinde; K.nun 18/3 fıkrası gereği “*derhal uygulanmaya*” konulabileceği, burada “*herhangi bir makamın takdir hakkının bulunmadığı*”. Kanunun “*emredici hükmü nedeniyle bu tedbirin uygulanması için ayrıca talimat alınmasına gerek bulunmadığı*”, bakanlıkça görüş bildirilemeyeceği, bahse konu hususlarda tereddüt hasıl olduğunda ilgili Cumhuriyet başsavcılığından veya mahkemesinden karar istenebileceğini bildirmiştir [64].

Bıçak Hukuk Bürosuna göre; 6222 sayılı Kanunun öncesinde şike ve teşvik primi ile mücadele etmekte olan TFF’nin (TFF Statüsü 2. Md.), disiplin talimatınının 58. maddesinde “*müsabakanın sonucunu hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasaktır, teşvik primi verilmesi de bu kapsamdadır*” düzenlemesine yer verildiği ve anılan maddede bu eylemlerin yaptırımları açıkça belirtildiği halde disiplin cezaları ile yaptırıma bağlanan bu fiilerin 6222 sayılı Kanun öncesinde Ceza Kanunu anlamında suç olarak düzenlenmediğini vurgulamış ve 6222 sayılı Kanunun 6259 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerin sanık lehine olduğuna sonucuna varmıştır [65].

2 Kasım 2013’te İstanbul’da düzenlenen 6222 Sayılı Kanunun Uygulama Sorunları ve Çözüm Yolları Konulu Panelde Av. Alpay Köse (2013) konuşmasında; 6222 sayılı Kanun’daki şiddet karşılığı belirlenen cezaların 6259 sayılı Kanun’la bir nebze azaltıldığını bu durumda toplum üzerindeki psikolojik etkilerini azalttığını belirlemiş ve şiddet nedenleri olarak sporda şiddet dendiğinde %95’in dışındaki %95 bile futbol seyircisinde görüldüğünü belirtmiştir.

Köse (2013) “*futbol kardeşliktir, dostluktur, bir araya gelme vesiledir*”, desek de aslında futbolun tanımlayacak kelimenin “*rekabet*” olduğunu belirtmektedir. Futbolun rekabet alanı haline gelmesinin nedeninin futbolun bir endüstri alanı haline gelmiş olmasından kaynaklandığını, futbolun yıllık ekonomik değerinin 500 Milyar Doları bulunduğunu, futbolcuların astronomik rakamlarla transfer olmalarından kaynaklandığını, Dünya’da

futbolun bahis değerinin 3 Trilyon Dolar, Türkiye’de ise 2,5 Milyar Dolar olduğunu, ma kazanma durumunda prim alındığını, dolayısıyla futbol endüstrisinde çok ciddi rekabetin olduğunu kuralların yeterli olmadığı veya uygulanmadığı zaman da Şiddetin ortaya çıktığını belirtmiştir.

Holiganların Şiddetin ve menfaatin taraftarı olan kişiler olduğunu organizasyona Şiddet amacına ulaŐmak için geldiklerini, eğitim seviyesinin düŐüklüęünü, tribnlerde yaşanan çıkar çatıŐmalarını, (kulüplerin bazı taraftarlarına bedava bilet vermesi bu biletlerin yüksek fiyatlarla başkalarına satılması) nedenlerinin yanında subjektif nedenlere de yöneticileri, medya yorumcularını, sporcuları, yazılı basını, seyirci ile kötü diyalogları örnek göstermektedir.

Köse (2013) zm yolları olarak;

- Cezalar,
- Seyircinin cezalar konusunda bilinçsiz olması *“Kanun ne getiriyor, ne götürüyor, kendilerinin yaptıkları hareketler sonucunda ne gibi yaptırımlarla karşı karşıya kalacakları hususu”*,
- E-bilet uygulaması, 500 TL’lik cezanın yükseltilmesi,
- Kamera ve denetim sisteminin getirilmesi,
- Spor kültürü *“Olimpik Ruh”*’un aŐılanması,
- Spor sahalarının fiziki yapılarının düzeltilmesi,
- Holiganların spor alanlarına giriŐinin yasaklanması,
- Medyanın Şiddet içeren yayınları yapmasının yasaklanması,
- Şiddete ilişkin istatistiki verilerin mutlaka akademik olarak tutulmasını,

nermektedir.

Köse (2013), 6222 sayılı Kanunun ne zamana kadar geçerli olduğunu sorguluyor. Kanun’da bu konuda belirlilik olmadığını bu noktada Futbol Federasyonunun tanımına değiniyor. *“Seyirci alımına ilk baŐlandıęı andan itibaren ve seyircilerin tamamen spor sahasını ve etrafını terk etmesine kadar geçen süre”*

- “*Taraftarların sürekli ve geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde*” taraftar gruplarının stada gidiş gelişlerinde dinlenme tesislerinde çıkardıkları olaylarda özel Kanun 6222 sayılı Kanun uygulanmalıdır diyor.
- Bu Kanun’un kulüplere önemli yetkiler getirdiğini belirtmektedir.
- E-bilet uygulama sorumluluğu güvenlik sistemleri, kamera sistemlerinin kurulmasını en üst ligdeki ve bir alt ligdeki spor kulüplerine yüklediği,
- Genel kolluk ile kulüplerin kuracağı özel güvenliğin birlikte çalışacağı ancak özel güvenliğin o takımın taraftarı gibi hareket edebileceği dolayısıyla sorun çıkacağı,
- Bu konuda da çözüm önerisi; stad içinde özel eğitilmiş bir birim olmalı demektir.
- Polis iki katı harcırah almalı,
- Yeni bir kavram “*taraftar dernekleri*”dir, yine kulüp taraftarlardan sorumlu olmalı, kulüp temsilcisi kavramı getirilmekte ancak yöneticilerin bu sorumluluk altına girmelerinin zor görüldüğü,
- Hakaret içeren tezahüratların içeriğinin belli olmadığını,
- Alkol yasağı getirildiğini,
- Seyirden yasaklanma getirildiğini,
- Hakkında soruşturma açılıp maçlara gidemeyen taraftar sonuçta beraat ederse ne olacağının belirlenmediğini,
- 6222 sayılı Kanununun 22. maddesinde cezalar belirlenmiş ancak yöneticilerin kusuru hallerinde cezalar 250.000 TL’ye kadar yükseltilmiş bu da bütçesi küçük kulüplerin sonunun gelmesine neden olabileceği hususlarında bilgi aktarmıştır [66].

Çizelge 2.1. 5149 – 6222 (6259) Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunların Karşılaştırılması [67,68,69].

<p>5149 Sayılı Kanun Amaç MADDE 1. - Bu Kanunun amacı; spor müsabakalarının yapıldığı alanlar ile bunların eklenti ve çevresinde müsabaka öncesinde, müsabaka esnasında veya sonrasında şiddetli rekabet ve bunun doğurduğu fanatizm sonucu patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı, kesici veya delici maddelerin kullanılmasının, şiddet ve düzensizliğin, kişilik haklarına, ailevi veya manevi değerlere yönelik hakaret, sövme ve aşağılayıcı slogan ve davranışların yer aldığı sporun ruhuna, ilke ve kurallarına uymayan kötü tezahüratın önlenmesi suretiyle huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığı ve kamu düzeninin sağlanmasına yönelik olarak alınacak önlemler ve uygulanacak yaptırımlarla ilgili usul ve esasları düzenlemektir.</p>	<p>6222 Sayılı Kanun Amaç MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir.</p>	<p>6259 Sayılı Kanun</p>
<p>Kapsam MADDE 2. - Bu Kanun; spor müsabakalarının yapılacağı alanlarda uygulanacak güvenlik önlemlerini, yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yayın kuruluşları ile diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.</p>	<p>Kapsam MADDE 2 – (1) Bu Kanun; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde ve müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel ya da işitsel kitle iletişim kuruluşları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

5149 Sayılı Kanun	6222 Sayılı Kanun	6259 Sayılı Kanun
<p>Tanımlar MADDE 3. - Bu Kanunda geçen; Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü, Spor alanları: Spor müsabakalarının gerçekleştirilmesine elverişli müsabaka alanları ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve diğer spor yapmaya elverişli alanlar ile bunların eklenti ve çevresini, Federasyonlar: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren federasyonlar ile Türkiye Futbol Federasyonunu, Spor Kulüpleri: Belirli kurallara göre kurulan, üyelerinin her birinin yetki ve sorumlulukları belli olan, amatör veya profesyonel spor dallarında topluma hizmet veren; her yaş grubunun spor yapabileceği tesis, araç ve gereçlere sahip olan, yüksek performanslı sporcuların yetiştirilmesini hedefleyen kuruluşları, Taraftar Dernekleri: Her ne ad altında olursa olsun, bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan dernekleri, Taraftar Temsilcileri: Spor kulüplerinin kendi taraftarları arasından belirledikleri ve spor kulübünün bulunduğu yerdeki en büyük mülki idare amiri tarafından görevlendirilen kişileri, İl Spor Güvenlik Kurulu: Her ilde vali veya vali yardımcısının başkanlığında belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, ilgili federasyon, il sağlık müdürlüğü temsilcileri ve gerekli görülecek spor kulüplerinin yetkilileri ile basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşturulan kurulu, İlçe spor güvenlik kurulu: Her ilçede kaymakam başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşların ilçedeki temsilcilerinden oluşturulan kurulu, İfade eder.</p>	<p>Tanımlar MADDE 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında; a) Federasyonlar: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren federasyonları, bağımsız spor federasyonlarını ve Türkiye Futbol Federasyonunu, b) Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü, c) İl spor güvenlik kurulu: Her ilde oluşturulan spor güvenlik kurulunu, ç) İlçe spor güvenlik kurulu: Spor kulübü bulunan ilçelerde oluşturulan spor güvenlik kurulunu, d) Merkezi spor güvenlik birimi: Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan ilgili birimi, e) Müsabaka güvenlik amiri: Spor alanlarında güvenliğin sağlanması amacıyla mülki idare amiri tarafından görevlendirilmiş kolluk amirini, f) Müsabaka alanı: Spor müsabakasının yapılmasına tahsis edilen alanı, g) Spor alanı: Spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu Kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanları, ğ) Spor güvenlik birimi: Sorumluluk alanlarına göre il ve ilçe emniyet müdürlükleri veya jandarma komutanlıkları tarafından kurulan ilgili birimi, h) Spor kulübü: Belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında faaliyette bulunan kuruluşu, ı) Spor müsabakası: Federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışmayı, i) Taraftar derneği: Her ne ad altında olursa olsun, bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan derneği, j) Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi: Spor kulüplerinin yönetim kurulu üyeleri arasından belirledikleri kişiyi, ifade eder.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

<p>5149 Sayılı Kanun</p>	<p>6222 Sayılı Kanun</p> <p>İl ve ilçe spor güvenlik kurullarının oluşturulması MADDE 4 – (1) İl spor güvenlik kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü, il milli eğitim müdürlüğü, ilgili federasyon ve amatör spor kulüpleri konfederasyon temsilcileri, vali tarafından belirlenecek bir hukukçu ile farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur. (2) İlçe spor güvenlik kurulu, Kaymakam başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşların ilçedeki temsilcileri ve kaymakam tarafından belirlenecek bir hukukçu ile varsa farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.</p>	<p>6259 Sayılı Kanun</p>
<p>5149 Sayılı Kanun</p> <p>Saha güvenliği MADDE 5. - Spor kulüpleri, güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki güvenlik elemanlarını müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyircinin ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmaya ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler. Spor kulüpleri, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla müsabaka ve saha güvenliğinin sağlanmasına yetecek sayı ve nitelikte yasalar çerçevesinde özel güvenlik hizmeti satın almaya yetkilidir. Spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik teşkilatı personeli, 22.7.1981 tarihli ve 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir. Bu Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, özel güvenlik görevlilerinin ateşli silah taşımaları yasaktır.</p>	<p>6222 Sayılı Kanun</p> <p>Spor alanlarının güvenlik ve düzenine ilişkin tedbirler MADDE 5 – (1) Ev sahibi spor kulüpleri; a) Spor alanlarında sağlık ve güvenliğe, b) Müsabakanın yapılacağı yerde konuk takım seyircilerine bağımsız bir bölüm ayırmak ve taraftarlar arasında temas olmamasını sağlamaya yönelik olarak ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen önlemleri almakla yükümlüdür. (2) Spor kulüpleri, müsabakanın güvenliğini sağlamak amacıyla il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kendileriyle ilgili olarak aldığı kararları yerine getirmekle yükümlüdür.</p>	<p>6259 Sayılı Kanun</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
	<p>(3) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla özellikle;</p> <p>a) Spor alanlarına, seyri engellemeyecek şekilde ve federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonun talimatlarına uygun olarak seyirci ile müsabakanın yapıldığı yer arasına tel, duvar, bariyer ve benzeri fizikî engeller konulabilir.</p> <p>b) Fizikî engeller, ilgili spor güvenlik biriminin görüşü alınarak, il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kararı ile kaldırılabilir.</p> <p>c) Spor alanlarında, çocuklar ve engellilerin müsabakaları izleyebilmeleri için durumlarına uygun yerler tahsis edilir.</p> <p>ç) Spor alanlarında seyircilerin oturma yerleri numaralandırılır. Bilet satışları koltuk numarasıyla ilişkilendirilerek yapılır. Müsabaka alanlarına kapasitenin üzerinde veya biletsiz seyirci alınamaz.</p> <p>(4) Spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler, elektronik sistem üzerinden oluşturulur. Bilet satın almak isteyen kişilerle ilgili olarak, üzerinde adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve fotoğrafı olan bir elektronik kart oluşturulur. Kişinin yabancı olması halinde kart üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yerine uyuğu olduğu devletin adı ile Türkiye'ye giriş yaptığı pasaportun seri numarası kaydedilir. Bilet satışları kişilere özgü elektronik kart üzerinden yapılabilir. Spor müsabakalarına, kişi ancak adına düzenlenen elektronik kart ile izleyici olarak girebilir. Spor müsabakasına izleyici olarak girecek kişilerin kontrolünü ev sahibi kulüp yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük ev sahibi olmayan müsabakalarda, müsabakaya katılan her iki kulüp; milli müsabakalarda ise, ilgili federasyon tarafından yerine getirilir.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
	<p>(5) Spor alanlarında; güvenliğin sağlanması ve bu Kanun aykırı davranışların tespiti amacıyla, gerekli teknik donanımlar kurulur. Kameralar v.b. teknik donanımların yerleştirilecekleri yerler ve sayıları il veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirlenir.</p> <p>(6)Futbol dalında en üst lig ile bir altındaki ligde bulunan kulüpler, dördüncü ve beşinci fıkralardaki sistemle ilgili teknik donanımları kendi kullanımındaki spor alanlarında kurmakla yükümlüdür. Elektronik karta ilişkin hükümler hariç olmak üzere aynı yükümlülükler, basketbol, voleybol ve hentbol dallarındaki en üst ligde bulunan kulüplerin kendi kullanımındaki spor alanları bakımından da geçerlidir.</p> <p>(7)Futbolda en üst profesyonel lig ve bir altındaki ligde bulunan kulüplerin müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında; bu Kanunda sayılan diğer spor branşlarında ise uluslararası spor müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında ev sahibi ve misafir takım için ayrı ayrı olmak ve gerektiğinde kullanılmak üzere azami yirmi kişi kapasiteli en az iki tane bekletme odası ile genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerinin kullanımına açık tutulacak güvenlik kameraları ve anons sistemlerinin yönetildiği yeteri kadar kontrol odasının oluşturulması zorunludur. Kontrol odasında federasyon ve spor kulübü temsilcileri de bulunur. Kayıt altına alınan görüntü ve dokümanların birer örneği, müsabakanın sonunda ilgili spor güvenlik birimine, federasyona ve her iki kulüp temsilcisine verilir.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
	<p>(8)Dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarda belirtilen güvenlik sistemlerinin ve odalarının giderleri, en üst profesyonel futbol ligi ve bir altındaki ligdeki kulüplerin kendileri tarafından; basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip olan kulüp ya da kuruluş tarafından karşılanır.</p> <p>(9)Spor alanlarında hangi güvenlik sistemi veya teknik donanımın uygulanacağı ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri çerçevesinde yönetmelikle belirlenir.</p> <p>(10)Spor alanları ile çevresinde; bu alanlara sokulması yasak maddelere ve eşyalara, yasak olan davranışlara ve bu alanlarda elektronik takibin yapıldığına ilişkin uyarı levhalarına yer verilir. Bu yükümlülük ilgili spor alanı kullanımında olan spor kulübü tarafından yerine getirilir.</p> <p>(11)Dördüncü fıkrada belirtilen elektronik kart uygulaması ile ilgili olarak;</p> <p>a) Bilet organizasyonu ve seyircilerin müsabaka alanlarına giriş ve çıkışına ilişkin kontrol ve denetim yetkisi federasyonlara ait olup federasyonlar bu amaçla bünyelerinde merkezi kontrol sistemi oluşturur. Elektronik kart oluşturulmak amacıyla alınacak kişisel bilgiler federasyon bünyesinde oluşturulan merkezi veri tabanında tutulur. Bu veri tabanı Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı erişimine açıktır.</p> <p>b)Elektronik kart ile elektronik kart kapsamında satışı gerçekleştirilecek biletlerin basım, satış ve dağıtımına ilişkin yerel uygulamalar kulüpler tarafından, sistem üzerinden merkezi satışları ise ilgili federasyonlar tarafından gerçekleştirilir.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

<p align="center">5149 Sayılı Kanun</p>	<p align="center">6222 Sayılı Kanun</p> <p>c)Elektronik kart bilgilerinin kulüpler adına reklam ve pazarlamasında ilgili federasyonlar yetkilidir. Merkezi pazarlama ve bilet satışından elde edilecek gelirler kulüplere ait olup federasyon ya da yetki verdiği üçüncü kişiler nezdinde oluşacak bu gelirler kamu kurum ve kuruluşlara ilişkin alacaklar hariç olmak üzere hacedilemez, devir ve temlik edilemez. Federasyonlar bu fıkra kapsamında belirtilen yetkilerini kısmen veya tamamen üçüncü kişilere devredebilir.</p>	<p align="center">6259 Sayılı Kanun</p>
<p align="center">5149 Sayılı Kanun</p> <p>Saha güvenliği MADDE 5. - Spor kulüpleri, güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki güvenlik elemanlarını müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyircinin ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmak ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler. Spor kulüpleri, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla müsabaka ve saha güvenliğinin sağlanmasına yetecek sayı ve nitelikte yasalar çerçevesinde özel güvenlik hizmeti satın almaya yetkilidir. Spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik teşkilatı personeli, 22.7.1981 tarihli ve 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir. Bu Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, özel güvenlik görevlilerinin ateşli silah taşımaları yasaktır.</p>	<p align="center">6222 Sayılı Kanun</p> <p>Saha Güvenliği MADDE 6 – (1) Profesyonel spor dallarında yapılan müsabakalara katılanlar ile basketbol en üst ligindeki spor kulüpleri, genel kolluk ile birlikte görev yapmak üzere güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki özel güvenlik görevlilerini müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyirci ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmakla ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. (2)Spor kulüpleri, özel güvenlik görevlileri dışında müsabakalarda seyirci sağlığını ve emniyetini ilgilendiren konularda çalıştırmak üzere ayrıca kulüp görevlileri bulundurmakla yükümlüdür.</p>	<p align="center">6259 Sayılı Kanun</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
<p>Müsabaka güvenliği MADDE 6.- Spor müsabakalarında alınacak güvenlik önlemlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi konularında yetkili olmak üzere o yerin en büyük mülki amirince belirlenecek rütbeli emniyet görevlisi, müsabaka güvenlik amiri olarak görevlendirilir. Müsabaka güvenlik amiri, müsabakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla yetkili ve görevlidir.</p>	<p>(3)Spor kulüpleri, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla özel güvenlik hizmeti satın alabilir. En üst profesyonel futbol ligi kulüplerinin müsabakalarında güvenliğin sağlanması amacıyla genel kolluk görevlilerinden, görevde olmayanlar da görevlendirilebilir. Bu görevlendirme, ilgili kulübün başvurusu ve federasyonun talebi üzerine, müsabakanın yapılacağı yerdeki yetkili kolluk birimince yapılır. Bu kolluk görevlilerine, görevlendirildikleri müsabaka ile sınırlı olarak günlük harcırah miktarının iki katı kadar ödeme yapılır. Bu miktar, federasyon tarafından doğrudan kolluk görevlilerinin hesabına yatırılır. Federasyon, ödeyeceği para miktarını ilgili spor kulübünün alacaklarından öncelikle mahsup eder. İl veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirlenen özel güvenlik görevlisi sayısının üçte birini geçmeyecek sayıda ve bunların yerine genel kolluk görevlisi bu şekilde görevlendirilir.</p> <p>(4)Spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik görevlileri, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir. Bu Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, özel güvenlik görevlilerinin ateşli silah taşımaları yasaktır.</p>	<p>Müsabaka güvenliği MADDE 7 – (1) Müsabaka güvenlik amiri, spor müsabakalarında alınacak güvenlik önlemlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi konularında, müsabakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla yetkili ve görevlidir.</p> <p>(2)Her spor güvenlik birimi amiri, futbolda en üst lig ve bir altındaki lig için, her bir kulüple ilgili bir kolluk görevlisi görevlendirmekle yükümlüdür.</p>

Çizelge 2.1. (devam)

5149 Sayılı Kanun	6222 Sayılı Kanun	6259 Sayılı Kanun
<p>Müsabakaların yapılacağı spor alanına, güvenlik güçlerince gerçekleştirilecek kontrolden sonra seyirci alınır. Spor alanlarının çevresinde, stadyum veya spor salonu girişleri ile turnike girişlerinde, müsabakayla ilgili olarak hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca olan hallerde mülki amirin yazılı izni ile genel güvenlik güçlerince veya genel güvenlik güçlerinin denetiminde, özel güvenlik güçlerince üst araması yapılır ve bu Kanunun amacına aykırı madde ve cisimlere el konulur. Spor alanlarının dış güvenliği genel kolluk güçlerince, saha içi ve tribün güvenliği ise 5 inci maddeye göre oluşturulacak özel güvenlik birimlerince ve saha yetkililerince sağlanır. Kapı aramaları özel güvenlik güçleri tarafından yapılır. Müsabaka güvenlik amirinin talebiyle emniyet güçleri, gerekli hallerde olayın meydana geldiği alanlara müdahale edebilir. Emniyet teşkilatı tarafından; fanatizmin önlenmesi, faillerin tespiti, eylemlerin delillendirilmesi, verilen cezaların takibi ve bu Kanuna aykırı eylem ve davranışların engellenmesi amacıyla bilgi bankası oluşturulur ve toplanan bilgiler üç ayda bir ilgili federasyonlara bildirilir. Spor kulüpleri, taraftar dernekleri ve federasyonlar ile diğer ilgililer emniyet güçlerince istenecek tüm bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.</p>	<p>(3)Müsabakanın yapıldığı spor alanında genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlileri, müsabaka güvenlik amirinin emir ve denetiminde birlikte görev yapar. Müsabaka güvenlik amiri her zaman tribünlerdeki genel kolluk görevlilerinin sayısının artırılmasına karar verebilir. (4)İl veya ilçe spor güvenlik kurulları, spor alanında spor kulüplerinin bulundurmaları yükümlü oldukları özel güvenlik görevlilerinin sayısını ve görev alacakları yerleri belirlemekle yetkilidir.</p>	
<p>5149 Sayılı Kanun</p> <p>Ev sahibi spor kulüplerinin sorumlulukları MADDE 7. - Ev sahibi spor kulüplerince müsabakanın yapılacağı yerde, konuk takım seyircilerine bağımsız bir bölüm ayrılır ve taraftarlar arasında temas olmaması için ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonlarının yönetmelik ve talimatları paralelinde gerekli önlemler alınır.</p>	<p>6222 Sayılı Kanun</p>	<p>6259 Sayılı Kanun</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
<p>Taraftar Dernekleri MADDE 9. - Her ne ad altında olursa olsun, bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan taraftar dernekleri, bu Kanunun amacına aykırı faaliyette bulunamaz. Taraftar dernekleri, taraftarların spor ahlakı ve ilkelerine uygun biçimde sportif faaliyetleri izlemelerini sağlamaya yönelik eğitici faaliyetleri düzenlerler.</p>	<p>Taraftar derneklerinin yükümlülükleri MADDE 8 – (1) Taraftar dernekleri, bu Kanunun amacına aykırı faaliyette bulunamaz. (2) Taraftar dernekleri, taraftarların spor ahlakı ve ilkelerine uygun biçimde sportif faaliyetleri izlemelerini sağlamaya yönelik eğitici faaliyetler düzenler.</p>	
<p>Taraftar temsilcileri MADDE 10. -Spor kulüpleri, taraftarları arasından yeterli sayıda taraftar temsilcisi belirleyerek, bu kişilerin açık kimliklerini, adres ve adli sicil bilgilerini spor kulübünün bulunduğu yerdeki il veya ilçe emniyet müdürlüklerine bildirir. Belirlenen kişiler, haklarında yürütülecek soruşturma sonucunda, bu görevi yerine getirmeye engelleri bulunmamaları halinde, en büyük mülki idare amiri tarafından taraftar temsilcisi olarak seçilir ve ilgili yerin il veya ilçe emniyet müdürlüklerine bildirilir. Taraftar temsilcileri, müsabaka öncesinden müsabakanın sonuçlanmasına kadar sorumlu oldukları seyir alanında her türlü silah, kesici veya delici alet, sis bombası, ses bombası veya maytap gibi patlayıcı, parlayıcı engellenmesine yönelik önlemlerin uygulanmasında güvenlik güçlerine yardımcı olur.</p>	<p>Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi MADDE 9 – (1) Spor kulüpleri, yönetim kurulu üyeleri arasından bir veya birkaç kişiyi taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olarak belirlemek ve bu kişilerin kimlik ve adres bilgilerini spor kulübünün bulunduğu yerdeki genel kolluk birimine bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, bu Kanun hükümlerine göre taraftardan sorumlu kulüp temsilcisine terettüp eden yükümlülükler, kulüp başkan ve yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından yerine getirilir. (2) Taraftardan sorumlu kulüp temsilcileri, müsabaka güvenliğinin sağlanması konusunda genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür.</p>	
<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
<p>Seyir güvenliğini ihlal MADDE 13. - Açık alanlarda yapılan spor müsabakalarında; müsabaka alanının çevresinde bulunan ve insan hayatı açısından tehlike oluşturabilecek yerlerde müsabakaların seyredilmemesi için spor güvenlik kurulları gerekli önlemler alınmasını sağlar.</p>	<p>Seyir güvenliğinin sağlanması MADDE 10 – (1) Spor müsabakalarında, müsabaka alanının çevresinde bulunan ve insan hayatı açısından tehlike oluşturabilecek yerlerde müsabakaların seyredilmemesi için il veya ilçe spor güvenlik kurulları gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

5149 Sayılı Kanun	6222 Sayılı Kanun	6259 Sayılı Kanun
	<p>Şike ve teşvik primi MADDE11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur. (2)Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (3)Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur. (4)Suçun; a)Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle, b)Spor kulübünün yönetim kurulu başkan veya üyeleri tarafından, c)Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde, ç)Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. (5)Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir. (6)Bu madde hükümleri; a)Milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla, b)Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vaadinde bulunulması halinde uygulanmaz.</p>	<p>MADDE 1 – 31/3/2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen “beş yıldan on iki yıla kadar” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar” şeklinde, dördüncü fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir. “b) Federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından,” “(9) Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez; verilen hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilemez ve ertelenemez. (10) Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılarak tek cezaya hükmolunur.</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<p align="center">5149 Sayılı Kanun</p>	<p align="center">6222 Sayılı Kanun</p> <p>(7)Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı yüz bin Türk Lirasından az olamaz.</p> <p>(8)Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez.</p>	<p align="center">6259 Sayılı Kanun</p> <p>(11) Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkûmiyet halinde, kişi hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükümlenir.”</p>
<p align="center">5149 Sayılı Kanun</p> <p>Spor müsabakalarında satılması, kullanılması ve taşınması yasak olan madde ve cisimler</p> <p>MADDE 11. - Spor alanlarında; her türlü silah, kesici veya delici alet, sis bombası, ses bombası veya maytap gibi patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı maddeler ile taş, metal gibi fırlatılabilecek veya yaralayıcı nitelikte sert cisim veya tehlike arz edebilecek veya müsabaka düzenini bozabilecek diğer maddeler ile alkollü içecekler ve çevreyi kirliletecek nitelikte konfeti ve benzeri cisimler bulundurulamaz ve satılamaz. Yukarıdaki fıkrada yer alan madde ve cisimlerin, spor müsabakalarının yapıldığı alanlara ve bu alanlardaki kapalı mekanlara sokulması, saklanması ve bu alanlar içerisinde taşınması veya kullanılması yasaktır.</p>	<p align="center">6222 Sayılı Kanun</p> <p>Spor müsabakalarında satılması, kullanılması ve taşınması yasak olan madde ve cisimler</p> <p>MADDE 11. - Spor alanlarında; her türlü silah, kesici veya delici alet, sis bombası, ses bombası veya maytap gibi patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı maddeler ile taş, metal gibi fırlatılabilecek veya yaralayıcı nitelikte sert cisim veya tehlike arz edebilecek veya müsabaka düzenini bozabilecek diğer maddeler ile alkollü içecekler ve çevreyi kirliletecek nitelikte konfeti ve benzeri cisimler bulundurulamaz ve satılamaz. Yukarıdaki fıkrada yer alan madde ve cisimlerin, spor müsabakalarının yapıldığı alanlara ve bu alanlardaki kapalı mekânlara sokulması, saklanması ve bu alanlar içerisinde taşınması veya kullanılması yasaktır.</p> <p>Spor alanlarına sokulması yasak maddeler</p>	<p align="center">6259 Sayılı Kanun</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
	<p>MADDE 12 – (1) Spor alanlarına; a)Ruhsatlı dahi olsa ateşli silahlar ile esasen bulundurulması yasak olan diğer silahların, b)Esasen bulundurulması yasak olmamakla beraber kesici, ezici, bereleyici veya delici aletlerle patlayıcı, parlayıcı, yanıcı veya yakıcı maddelerin, c)Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ve ilgili spor federasyonlarının belirlediği esaslara aykırı olarak alkollü içeceklerin, sokulması yasaktır.</p> <p>(2)Müsabaka güvenliğinin sağlanması amacıyla, genel kolluk görevlileri ile bunların gözetiminde olmak üzere özel güvenlik görevlileri, mülki amirin yazılı emrine istinaden, spor alanına girişte izleyicilerin üstünü ve eşyasını teknik cihazlarla ve gerektiğinde el ile kontrol edebilir ve arayabilir.</p> <p>(3)Spor müsabakası öncesinde, esnasında ve sonrasında spor alanının çevresinde ve müsabakanın yapılacağı yer gidiş ve geliş güzergâhında, taraftarların üzeri ve eşyası 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre aranabilir.</p> <p>(4)4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun adli aramaya ilişkin hükümleri saklıdır.</p> <p>(5)Genel kolluk görevlileri ve belediye zabıtası birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanı çevresinde seyyar olarak satan, satışa arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişileri bu alandan uzaklaştırmakla yükümlüdür.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
<p>Spor müsabakalarında kullanılması ve taşınması yasak olan maddeleri kullanma ve taşıma MADDE 18. – Spor müsabakalarının yapıldığı kapalı veya açık alanlara 11 inci maddede sayılan maddeleri sokan kişilere; dört ay süreyle spor müsabakalarını seyirden men ve yedi yüz elli milyon lira, fiilin tekrarı halinde sekiz ay süreyle spor müsabakalarını seyirden men ve iki milyar beş yüz milyon lira idari para cezası verilir. Bu maddeleri kullanan kişilere; altı ay süre ile müsabakaları seyirden men ve bir milyar lira, fiilin tekrarı halinde bir yıl süre ile müsabakaları seyirden men ve üç milyar lira idari para cezası verilir. Alınacak kararlar bu kişilerin, spor alanlarına seyirci ya da başka bir sıfatla girmeleri yasaklanır. Bu kişiler, kararın kendilerine yazılı olarak tebliğ edilmesini müteakip spor müsabakalarına giremez. Yasaklı olmalarına rağmen müsabakaya girmeleri halinde, faillere bir aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. Konusu suç teşkil eden eylemlerin failleri hakkında ilgili kanunların hükümleri saklıdır.</p>	<p>Spor alanlarına yasak madde sokulması ve müsabaka düzeninin bozulması MADDE 13 – (1) Bulundurulması esasen suç oluşturan silahları spor alanlarına sokan kişi hakkında, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesi hükümlerine göre cezaya hükmolunur. (2) Esasen bulundurulması suç oluşturmamakla beraber 12nci maddenin birinci fıkrasının(b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanlarına sokan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) 12nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri seyircilere temin etmek amacıyla spor alanına sokan veya spor alanında seyircilere temin eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (4) 12nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanında kullanan kişi, bu suretle müsabaka düzeninin bozulması halinde, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (5) Spor alanına sokulması yasak olmayan maddeleri kullanarak müsabaka düzeninin bozulmasına sebebiyet veren kişi, fiili daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezasıyla cezalandırılır. (6) 12nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine aykırı olarak spor alanlarına müsabaka sırasında uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkollü içecek sokan kişi, fiili daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezası ile cezalandırılır.</p>	<p>MADDE 2 6222 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında geçen “üç aydan bir yıla kadar” ibaresi “bir yıla kadar” şeklinde, üçüncü fıkrasında geçen “iki yıldan beş yıla kadar” ibaresi “altı aydan iki yıla kadar” şeklinde, dördüncü fıkrasında geçen “bir yıldan üç yıla kadar” ibaresi “üç aydan bir yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir. Dördüncü fıkrasında geçen “bir yıldan üç yıla kadar” ibaresi “üç aydan bir yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir.</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 sayılı Kanun</i>
<p>Çirkin ve kötü tezahürat MADDE12.-Müsabakanın yapılacağı yerde veya yakın çevresindeki yollarda, meydanlarda, caddelerde veya benzeri yerlerde, toplu taşıma araçlarında, umuma açık diğer mekanlarda ferdi veya toplu olarak, rakip takım ile taraftarlarını, kulüp başkan ve yöneticilerini, antrenörünü ve sporcularını, hakemleri ve federasyon yöneticilerini, müsabakada görev yapan diğer kişileri, söz veya hareketlerle aşağılayıcı, tahrik ve taciz edici kötü söz niteliğinde slogan atılması ve çirkin tezahüratta bulunulması yasaktır.</p> <p>Tedbirler MADDE 19. - Üçüncü Bölümde belirtilen yasaklara uymayanlar hakkında; söz konusu fiil, müsabaka alanının seyirciye ayrılmış yerlerinde gerçekleştirilmiş ise bu kişi veya kişiler şartlar müsait olduğu takdirde yetkililer veya güvenlik görevlilerince müsabaka alanı dışına çıkarılır ve haklarında yasal işlemler başlatılır. Bu kişi veya kişilerin müsabaka alanı dışına çıkarılmasına, şartlar uygun bulunmadığı takdirde durum her türlü kamera, fotoğraf makinesi gibi teknik araçlarla, tanıkla veya diğer belgelerle tespit edilerek ilgililer hakkında yasal işlem yapılır. Açıkça anlaşılabilir şekilde alkollü veya keyif verici madde kullanan kişiler müsabaka alanına alınmaz.</p>	<p>Hakaret içeren tezahürat MADDE 14 – (1) Spor alanlarında veya çevresinde taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın duyan veya gören kişiler tarafından hakaret olarak algılanacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları halinde, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikayet şartı aranmaksızın, failer hakkında on beş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur. (2)Spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farkı gözeterek hakaret oluşturan söz ve davranışlarda bulunan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3)Birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması ya da duvarlara yazı yazılması suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p>	<p>MADDE 3 - Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında geçen “altı aydan iki yıla kadar” ibaresi “üç aydan bir yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
	<p>Spor alanlarına usulsüz seyirci girişi MADDE 15 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre temin edilmiş bileti olmaksızın spor müsabakalarını izlemek amacıyla spor alanlarına giren kişi, adli para cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi tarafından işlenmesi halinde, hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.</p> <p>(2)Spor alanlarına spor müsabakalarını izlemek amacıyla bu Kanun hükümlerine aykırı olarak seyirci kabul eden veya kabul edilmesini sağlayan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi lehine işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p> <p>(3)Spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişiler hariç olmak üzere; spor alanlarının Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün tasarrufunda bulunan seyirci yerlerine giriş ve çıkışa ilişkin düzenlemeler çerçevesinde bu alanlara girenlerle ilgili olarak birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz.</p> <p>(4)Kendisine ait elektronik kartı bir başkasının spor müsabakasına seyirci olarak girmesini sağlamak amacıyla kullandıran kişi birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.</p> <p>(5)Spor müsabakalarına seyirci olarak girişi sağlamak amacıyla elektronik kartı yetkisiz olarak üreten, satan, satışa arz eden, devreden, satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu kartı kendi kullanımı için kabul eden ve bulunduran kişi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</p>	<p>MADDE 4 - 6222 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen “hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” ibaresi “verilecek adli para cezasının miktarı elli günden az olamaz.” Şeklinde ikinci fıkrasında geçen “üç aydan bir yıla kadar hapis” ibaresi “elli günden az olmamak üzere adli para” şeklinde değiştirilmiştir.</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<p style="text-align: center;">5149 Sayılı Kanun</p> <p>Yasak fiiller MADDE 17. - Müsabaka için seyircilerin alınmaya başlanmasından, müsabaka sonrası seyircinin tamamen tahliyesine kadar geçecek sürede ulusal veya uluslararası federasyonların öngördüğü görevli kişiler dışında kalan kişilerin ve seyircilerin her ne şekilde olursa olsun müsabaka alanına girmesi yasaktır. Spor ahlakına aykırı, tahrik edici, aşağılayıcı, dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet, etnik ve siyasi ayrımcılığa yönelik söz sarf edilmesi veya bu mahiyette afiş veya pankartların müsabaka alanına veya yakın çevresine asılması yasaktır. Yukarıda yazılı yasaklara aykırı davranan yabancı uyruklu kişiler sınır dışı edilir ve mensubu oldukları ülkenin diplomatik temsilciliklerine bilgi verilir.</p>	<p style="text-align: center;">6222 Sayılı Kanun</p> <p>Yasak alanlara girme MADDE 16 – (1) Müsabaka için seyircilerin kabulüne başlanmasından itibaren müsabaka sonrası tamamen tahliyesine kadarki zaman zarfında yetkisiz olarak müsabaka alanına, yunma odalarına, odaların koridorlarına, sporcu çıkış tünellerine giren kişi üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Fiilin müsabakanın seyrini veya güvenliğini bozması halinde, fail hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.</p>	<p style="text-align: center;">6259 Sayılı Kanun</p> <p>MADDE – 5 6222 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında geçen “üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “yirmi günden az olmamak üzere adli para” ikinci fıkrasında geçen “bir yıldan üç yıla kadar” ibaresi “üç aydan bir yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir.</p>
<p style="text-align: center;">5149 Sayılı Kanun</p> <p>Spor alanlarının zarara uğraması MADDE 24. - İşledikleri fiillerle müsabakanın yapıldığı spor alanının zarara uğramasına sebebiyet veren kişilere, altı ay spor müsabakalarını seyirden men cezası ile bir milyar lira, tekrarı halinde bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden men ve iki milyar lira idari para cezası verilir. Fiilin ikiden fazla işlenmesi durumunda altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ve beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası verilir. Spor kulüpleri, müsabakanın yapıldığı spor alanının zarara uğramaması için her türlü önlem almakla yükümlü olup meydana gelecek gerçek zararlar, zarara sebebiyet veren taraftarların mensubu buldukları kulüpten tazmin edilir. Ayrıca zarar kadar idari para cezası da verilir.</p>	<p style="text-align: center;">6222 Sayılı Kanun</p> <p>Spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi MADDE 17 – (1) Spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet şartı aranmaksızın 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunur. Spor alanları ve bu alanlardaki eşya, mala zarar verme suçu bakımından kamu malı hükmündedir. (2) Birinci fıkra kapsamına giren suçların işlenmesi suretiyle spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya zarar verilmiş olması halinde, meydana gelen zararların tazmini hususunda zarar veren kişiler ve onların taraftarı olduğu spor kulübü meydana gelen zarardan müteselsilen sorumludur. Zararı gideren spor kulübünün sorumlu taraftarlarına rücu hakkı saklıdır.</p>	<p style="text-align: center;">6259 Sayılı Kanun</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
<p>Yasak beyan ve demeçler MADDE 15. - Spor kulübü başkan ve yöneticileri, idari veya teknik personeli veya sporcuları ile spor kulüplerinin taraftarlarınca kurulan derneklerin başkan ve yönetim kurulu üyeleri ve taraftar temsilcileri, yazılı veya görsel medyaya; kendi taraftarlarını kışkırtıcı, hakemleri, rakiplerini veya taraftarlarını tahrik edici veya aşağılayıcı şekilde beyan veya demeç veremezler.</p> <p>Yasak beyan ve demeç verme MADDE 21. - Diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla ve ilgililerin bağlı olduğu federasyonun tabi olduğu mevzuata göre verilecek disiplin cezaları dışında; 15 inci maddeye aykırı biçimde beyanat veren teknik personel ve sporculara, beş milyar liradan elli milyar liraya kadar idari para cezası, diğerleri için ise ilk seferde üç aydan altı aya kadar spor müsabakalarını seyirden men ve beş milyar liradan otuz milyar liraya kadar idari para cezası, tekrarı halinde altı aydan bir yıla kadar spor müsabakalarını seyirden men cezası ile birlikte on milyar liradan elli milyar liraya kadar idari para cezası verilir. Bu Kanun hükümlerine aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen dernekler hakkında 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre yasal işlem yapılır.</p>	<p>Şiddete neden olabilecek açıklamalar MADDE 22 – (1) Sporda şiddeti teşvik edecek şekilde basın ve yayın yoluyla açıklamada bulunan kişilere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, beş bin Türk Lirasından elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. (2) Birinci fıkraya giren fiillerin spor kulübü veya federasyon yöneticileri tarafından işlenmesi halinde, birinci fıkraya hükmüne göre verilecek ceza beş katına kadar artırılır. (3) Birinci fıkraya giren fiilleri işleyen kişiler, ayrıca idari tedbir olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanır. Bu yasak, kararın verildiği tarihten itibaren üç ay süreyle uygulanır. Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, bu tedbir bakımından da uygulanır. Ancak 18 inci maddenin sekizinci fıkrası hükmü bu kişiler bakımından uygulanmaz. (4) Birinci fıkraya giren fiillerin, haber verme ve eleştiri hakkının sınırları aşılarak yayımlanması halinde, ilgili basın ve yayın organının işleticisi olan gerçek veya tüzel kişiye, yüz bin Türk Lirasından beş yüz bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Birinci fıkraya giren fiillerin tekrar tekrar yayımlanması halinde, haber verme hakkının sınırları aşılmış kabul edilir.</p>	

Çizelge 2.1. (devam)

5149 Sayılı Kanun	6222 Sayılı Kanun	6259 Sayılı Kanun
<p>Yargılama usulü (Mülga: 23/1/2008 – 5728/578 md.) MADDE 29. - Bu Kanun kapsamında konusu suç teşkil eden eylemlerin takibi ve yargılaması 8.6.1936 tarihli ve 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır. Bu Kanunda yer alan para cezalarının artırılmasında 765 sayılı Türk Ceza Kanununun ek 2 nci maddesi hükümleri uygulanır.</p> <p><i>Cezaların uygulanması</i> MADDE 28. - <i>Bu Kanuna aykırı eylemlerde bulunanlar hakkında spor güvenlik kurulunun re'sen veya kendisine gelen şikayet ve ihbarlar üzerine yapacağı inceleme sonucunda mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından ilgili hakkında bu Kanundaki idari para cezaları veya tedbirlerin uygulanmasına karar verilir. Bu Kanunda yazılı olan idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur. Bu Kanunun uygulanmasından doğan para cezaları Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde açılacak bir hesaba özel ödenek kaydedilir. Toplanan bu paralar Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılacak yönetmelik esaslarına göre %50'si Engelliler Spor Federasyonu ile engelliler kulüp ve faaliyetlerine, % 50'si ise fair play kurallarına uygun hareket eden amatör spor kulüpleri ile okul sporlarının geliştirilmesine ayrılır. Bu Kanunda belirtilen yasaklara uymayan kişilerin kimlik bilgileri, müsabakanın veya eylemin yapıldığı mahallin emniyet birimlerince fotoğraflı olarak kaydedilir ve bu kayıtlardaki kişiler takibe alınır.</i></p>	<p>Yargılama ve usul hükümleri MADDE 23 – (1) Bu Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye veya ağır ceza mahkemeleri yetkilidir. (2)Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi hükümleri, 11 inci maddede tanımlanan suç bakımından da uygulanır. (3)Bu Kanun hükümlerine göre idari para cezasına ve diğer idari yaptırımlara karar vermeye, Cumhuriyet savcısı yetkilidir.</p>	<p>MADDE 6 – 6222 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında geçen “asliye veya ağır” ibaresi “sulh veya asliye” şeklinde değiştirilmiştir.</p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
<p>Yönetmelik MADDE 30. - Bu Kanun kapsamında yer alan; spor dalının bağlı bulunduğu federasyon, spor kulüpleri, taraftar dernekleri ve müsabaka güvenlik amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile saha içi ve dışında alınacak güvenlik önlemleri, biletlerin basılması ve satışa sunulması, müsabaka alanlarının düzenlenmesi, spor alanlarına giriş ve çıkışlar ile uygulanacak güvenlik sistemleri, sağlık, emniyet ve itfaiye teşkilatının alacağı önlemler ve bu Kanunun kapsamına giren diğer konular hakkındaki usul ve esaslar, ilgili kuruluş ve bakanlıkların görüşleri alınarak GSGM'nin bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.</p> <p>Değiştirilen hükümler MADDE 31- 17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 25 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "beş yüz milyon" ibaresi "beş yüz milyar" olarak değiştirilmiştir.</p> <p>Yürürlük MADDE 32- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.</p> <p>Yürütme MADDE 33- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.</p>	<p>Yönetmelik MADDE 24 – (1) Bu Kanun kapsamında yer alan spor dalının bağlı bulunduğu federasyon, spor kulüpleri, taraftar dernekleri ve müsabaka amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile saha içi ve dışında alınacak güvenlik önlemleri, biletlerin basılması ve satışa sunulması, müsabaka alanlarının düzenlenmesi, spor alanlarına giriş ve çıkışlar ile uygulanacak güvenlik sistemleri, sağlık, emniyet ve itfaiye teşkilatının alacağı önlemler ve bu Kanunun kapsamına giren diğer konular hakkındaki usul ve esaslar, ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.</p> <p>Yürürlükten kaldırılan hükümler MADDE 25 – (1) 28/4/2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.</p> <p>Yürürlük MADDE 26 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.</p> <p>Yürütme MADDE 27 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.</p>	
<p><i>5149 Sayılı Kanun</i></p> <p>GEÇİCİ MADDE 1- (Değişik: 28/4/2005 – 5340/ 23 md.) Spor kulüpleri Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Kanununun 5 inci maddesinde öngörülen yükümlülükleri dört yıl, 10 uncu maddesindeki yükümlülükleri ise bir yıl içerisinde yerine getirmek zorundadırlar. Yükümlülüklerin süresi içerisinde yerine getirilmemesi halinde mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından her sezon için;</p>	<p><i>6222 Sayılı Kanun</i></p> <p>Geçiş hükümleri GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanununun 5 inci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülükler; en üst futbol liginde bulunan kulüpler tarafından bir yıl, diğer kulüp veya kuruluşlar tarafından ise üç yıl içerisinde yerine getirilir. Bu yükümlülüklerin süresinde yerine getirilmemesi halinde spor kulüpleri hakkında 21 inci madde uyarınca idari para cezası uygulanır.</p>	<p><i>6259 Sayılı Kanun</i></p>

Çizelge 2.1. (devam)

<i>5149 Sayılı Kanun</i>	<i>6222 Sayılı Kanun</i>	<i>6259 Sayılı Kanun</i>
a)En üst liglerdeki kulüplere 250.000 YTL, b)İkinci lig kulüplerine 100.000 YTL, c)Üçüncü lig kulüplerine 10.000 YTL, İdarî para cezası verilir. GEÇİCİ MADDE 2- Yeni bir düzenleme yapılmaya kadar, Türkiye 1. Futbol Ligiyle tesis olarak fiziki yapısı uygun olan 2. ve 3. futbol liglerinde mücadele eden kulüpler dışındaki tüm profesyonel ve amatör spor kulüplerinin müsabakalarıyla ilgili güvenlik önlemleri, federasyon veya ilgili kulüp, kamu kurum ve kuruluşlarınca alınır.		

2.10. Dünyada Sporun Hukuki Durumu

Dünyada sporu yönlendiren ve düzenleyen kuruluşlar tarafından tahkim ve alternatif Çözüm Yöntemlerinin benimsenmesinin en önemli sebeplerinden biri, tek bir uyuşmazlık çözüm sistemi oluşturarak, spor hukuku uyuşmazlıklarında mümkün olduğu ölçüde birbirleriyle uyumlu ve tutarlı kararlar verilmesini sağlamaktır. Spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü, çeşitli ülkelerdeki birbirinden farklı mahkemelere bırakılacak olursa, benzer ve hatta aynı nitelikteki sorunlar hakkında farklı ve çelişkili kararlar verilmesi söz konusu olabilecek ve bu durum farklı ülkelerde bulunan sporla ilgili kişiler arasında eşit ve adil olmayan sonuçların doğmasına neden olacaktır. Bu anlamda, tahkim ve alternatif çözüm yöntemlerini uygulayan kuruluşlar, spor hukukuna özgü, milli sınırları aşan, bazı genel ilkeler ve kurallar oluşturmakta ve bunları ihtiyaca göre geliştirmeye açık bir yapıya sahip bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı, spor dallarının büyük bir kısmında, o dalda faaliyet gösteren kişilerin, aralarındaki uyuşmazlıkları tahkim yoluyla ve özellikle tek bir kuruluşa müracaat ederek çözmeleri konusunda genel bir eğilimin mevcut olduğu görülmektedir. Milli uyuşmazlıkların çözümünde ilk aşamada milli tahkim yeterli görülmekle birlikte, bu yoldan elde edilen kararlara karşı milletlerarası faaliyet gösteren kuruluşlara itiraz imkânı tanınmaktadır. Bu şekilde sporla ilgili tüm uyuşmazlıklarda tek

bir kuruluş, çözüm kurallarını oluşturma, geliştirme ve uygulama imkânına sahip olmaktadır [70].

2.10.1. Uluslararası spor tahkim mahkemesi (CAS)

CAS uluslararası niteliğe sahip bir spor tahkim mahkemesidir. CAS'ın İngilizce açılımı "Court Of Arbitration For Sport" tur. Uluslararası spor ihtilaflarının yargı mercilerine intikal etmeden tahkim (hakem) yoluyla çözümlenmesi esassından yola çıkılarak IOC'nin öncülüğünde kurulan fakat onlardan bağımsız, hatta hiçbir spor üst kuruluşu ile ilişkisi bulunmayan, merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde olan, 1996 yılından bu yana iki ayrı yerel merkezde de (Sydney ve New York) başvuru sekreteryası açılan ve büyük spor organizasyonlarında geçici mahkemeler kurma hakkı ve imkânına da sahip, Spor Tahkimi Uluslararası Konseyi (ICAS) yönetimindeki bir kurumdur. CAS, en basit anlatımla, sportif alanda meydana gelen hukuki ihtilafları çözümle görevli ve yetkilidir. Bu asli görevinin yanında hukuki sorunlarla ilgili danışmanlık yapabildiği gibi, ihtilafın tarafların muvafakat göstermesi halinde uzlaşma yoluyla ihtilafı çözmek üzere arabuluculuk görevi de üstlenebilmektedir [71].

Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)'nin Yapısı ve Fonksiyonu

Spor alanında mevcut uygulamalar belli kurallara bağlanmıştır. Sportif faaliyetleri düzenleyen hükümler iç hukukta, anayasa, kanun, tüzük ve yönetmeliklerle getirilen düzenlemelerdir. Ancak sportif faaliyetin, diğer etkinliklerden önemli bir farkı bulunmaktadır. Sportif faaliyete ilişkin kurallar, çoğunlukla uluslararası spor organizasyonları tarafından belirlenmektedir. Uluslararası spor organizasyonları tarafından belirlenen bu kurallar ve bu kurallar uyarınca oluşan CAS kararları, lex sportiva olarak adlandırılmaktadır [72].

CAS, bağımsız bir yapıya sahip olup, kendi içinde oluşturduğu hakem heyetleri ile, öncelikle dopinge ilişkin olmak üzere, tüm spor hukuku uyuşmazlıklarını, spora özgü nitelikteki usul kuralları çerçevesinde, tahkim ve arabuluculuk yöntemlerini kullanarak çözüme bağlamak ve uzun vadede milli, milletlerarası spor federasyonları ve spor kuruluşlarının usule ilişkin kuralları arasındaki uyumu sağlamakla görevlendirilmiştir. Buna göre CAS'ın beş temel fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlar [73];

- Uyuşmazlıkları, ilk ve tek merci olarak karara bağlamak,
- Spor federasyonları tarafından alınan kararları (disiplin cezası) temyiz merci olarak incelemek,
- Uyuşmazlıkları arabuluculuk usulü çerçevesinde dostane yöntemlerle çözmek,
- Spora ilişkin hukuki konularda görüş bildirmek,
- Milletlerarası spor müsabakaları (FIFA Dünya Futbol Şampiyonası, UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası gibi) ve olimpiyat oyunları sırasında meydana gelebilecek uyuşmazlıkları kısa sürede çözmektir.

CAS bu fonksiyonlarını yapısal olarak, yargılamayı yapan mahkemeleri ile CAS'ın ekonomik ve yönetsel ihtiyaçları karşılayan ICAS tarafından yerine getirilmektedir [74].

Uluslararası Spor Tahkim Komisyonu (ICAS)

CAS'ın en üst organı olan Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) CAS'ın idaresi ve finansmanından sorumludur. 20 Hukukçu üyeden oluşan bu konseyin üyeleri 4 yıl için seçilip bu süre zarfında hakemler listesinde yer alamazlar, CAS'daki bir davanın taraflarından birinin savunmasını üstlenemezler. Başlıca görevleri: CAS hakem ve arabulucu listesini oluşturmak, CAS'ın finansmanını sağlamak, finans kaynaklarını yönetmek, hakemlerin reddi ve azli gibi konularda karar vermektir [75].

Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesine (CAS) Başvuru Koşulları

Sporun uygulanması ve geliştirilmesi ile ilgili bütün ticari uyuşmazlıklar ile sporda disiplin cezası kararları vermeye yetkili herhangi bir spor federasyonunun kararlarına karşı; sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları ve spor kuruluşları, spor organizasyonunu gerçekleştiren kişiler, sponsorlar, televizyon şirketleri, spor malzemeleri imalatçıları gibi tüm gerçek veya tüzel kişiler başvurabilir [76].

CAS tarafından yapılan tahkim uygulamasında uygulanan usul, ilk derece tahkim ve temyiz aşamasındaki tahkim bakımından ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bu sebeple başvuruda bulunma koşullarında bazı farklılıklar bulunmaktadır.

CAS'ın birinci derece tahkimine başvurabilmenin ön koşulu taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşmasının veya tahkim şartının bulunmasıdır. Bu ön koşula sahip olan ve CAS birinci derece tahkim birimine başvurmaya karar veren taraf; davalının adını ve adresini, CAS'ın çözümlemesini istediği hususların anlatımı ile birlikte olayların kısa bir anlatımı ve hukuki savlarını, kendi iddialarını, tahkim sözleşmesinin bir suretini veya tahkim kaydını içeren belgeyi, hakem sayısı ve isimlerinin belirlenmesi hakkında gerekli beyanları, CAS hakem listesinden seçilen hakemlerin isimlerini ve adreslerini içeren bir dilekçeyi sunması gerekmektedir. Dilekçenin sunulması sırasında davacı taraf en az 500 isviçre frangı tutarındaki başvuru harcını yatırmak zorundadır. Bu harç ile kalem giderleri karşılanmaktadır. Harcın yatırılmaması durumunda dava dilekçesi verilmemiş sayılır ve CAS başvuru hakkında hiçbir işlem yapmaz. Tahkim dilekçesinin sunulması sırasında da dilekçede bulunması gereken unsurların olmaması halinde CAS kalemi, davacıya dilekçesini tamamlamak üzere kesin ve bir kereye mahsus olmak üzere kısa bir süre tanımakta, aksi takdirde davacı isteminden vazgeçmiş sayılmaktadır. Diğer taraftan bir federasyonun, bir derneğin veya başka bir spor teşkilatının bir kararına karşı, söz konusu kuruluşların düzenlemelerinde CAS tahkimi öngörülmüş ise veya taraflar özel bir tahkim sözleşmesi akdetmişler ise ve bu kuruluşların düzenlemelerinde CAS'a başvuru öncesi bütün hukuk yolları (Spor kuruluşu içindeki tüm iç itiraz yolları) tüketilmişse ancak CAS tahkim birimine başvuruda bulunulabilecektir. CAS İlk Derece Tahkim Biriminin verdiği kararlar da CAS Temyiz Tahkim Biriminde temyizen incelenebilmektedir. Ancak buradaki ifade ile anlatılmak istenen, tarafların ihtiyari tahkim prosedürü uyarınca CAS'da yapılan her yargılama sonucu verilen kararın CAS Temyiz Tahkim Kurulu'na götürülebilmesi değildir. Burada vurgulanan, bir spor federasyonunun CAS'ı kendi yargı organlarından birinin yerine kullanmaya karar vererek yetkilendirmesi durumunda, CAS'ın federasyonun karar mercii yerine vermiş olduğu kararın federasyon düzenlemelerinde yer alması halinde yani belirli şartlar çerçevesinde temyizen CAS Temyiz Tahkim Birimine götürebilme imkânıdır [77].

- Temyiz süresi itiraza konu kararının ilgiliye tebliğinden itibaren 21 gündür.
- Davalıya, itiraz dilekçesinin tebliğinden itibaren davalının cevap süresi 20 gündür.

Türkiye’de CAS’A Başvuran Bazı Örnekler

Beşiktaş Spor Kulübü

Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), mali konularla ilgili Disiplin komitesine sevk edilen Beşiktaş’a 1 yıl Avrupa Kupalarından men ve 200 bin Euro da para cezası kesmiştir. Bu gelişmenin ardından Siyah-Beyazlı kulüp de UEFA’nın vermiş olduğu bu cezayı Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)’ ne götürme kararı almıştır [77].

UEFA’dan 2013’ün Temmuz ayında tedbirli olarak 1 yıl Avrupa Kupalarından men cezası alan ve bu cezası CAS tarafından da onaylanan Beşiktaş, CAS’ın gerekçeli kararı kulübe göndermesinin ardından yeni bir ceza alma durumundan tamamen kurtulmuş oldu. 1 yıl tedbirli olarak Avrupa kupalarından men cezası alan Siyah Beyazlılar, CAS’ın UEFA’nın verdiği bu tedbir cezasını onaylaması ve yeterli bulması ile yeni bir disiplin soruşturmasına maruz kalmamış oldu [78].

Sivasspor ve Eskişehir Kulübü

Avrupa Futbolunun karar organı UEFA, 2011 yılındaki şike davası kapsamında, Türkiye Kupası finalisti Eskişehirspor ve ligi 5’nci sırada bitiren Sivasspor hakkında 21 Mayıs’ta disiplin soruşturması başlatmıştı [79].

İki kulüp hafta başında İsviçre’nin Nyon kentinde sözlü savunmalarını yapmış, savunmaları yeterli bulmayan UEFA Disiplin Kurulu, Eskişehirspor ve Sivasspor’un Avrupa kupalarına katılma hakkına tedbir koyarak 1 yıl Avrupa’dan men kararı vermiştir.

Eskişehirspor, Türkiye Kupası ikincisi olarak, Sivasspor da Süper Lig’i 5. sırada bitirerek UEFA Avrupa Ligi’ne katılma hakkı elde etmişler ancak cezaları nedeniyle Avrupa Ligine katılmaları mümkün olmamış yerlerine Ligi 6. sırada bitiren Kasımpaşa’nın UEFA lisansı alamamasından dolayı Avrupa Kupaları’na Bursaspor ve Kardemir Karabükspor gitmiştir [80].

Sivasspor Kulübü, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği'nce (UEFA) verilen "Avrupa Ligi'nden 1 yıl men cezası kararı"na karşı yaptığı itirazın Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi'nce (CAS) reddedilmesine ilişkin yaptığı açıklamada: [81].

"UEFA Tahkim Kurulu'nun 3 Haziran 2014 tarihli, Kulübümüzün bir sezon (2014-2015) UEFA turnuvalarına katılmaya uygun olmadığına dair kararı aleyhine Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesine (CAS) yaptığımız temyiz başvurusu, CAS tarafından reddedilmiştir. Hızlandırılmış usul gereği, kararın sadece hüküm fıkrası tarafımıza tebliğ edilmiş olup kararın gerekçeleri tarafımıza ulaştığında gerekli değerlendirme yapılacak ve koşullara göre İsviçre Federal Mahkemesi'ne başvuru konusu hakkında karar verilecektir" , ifadeleri kullanılmıştır [81].

Beşiktaş ve Fenerbahçe Spor Kulübü

Fenerbahçe 3 yıl, Beşiktaş ise 1 yıl Avrupa kupalarından men edilirken, Fenerbahçe'nin cezasının bir yılı "şartlı olarak beş yıl" ertelenmiştir. Sarı-lacivertli kulüp beş yıl içinde cezalandırıldığına benzer bir iddiadan yine suçlu bulunursa o zaman bu ceza yürürlüğe girecek. Fenerbahçe'den yapılan açıklamada, "Takımımızın, UEFA müsabakalarına katılmaya hak kazanmıştır ancak önümüzdeki 3 sezon UEFA müsabakalarından men edilmiş olup, bahsi geçen cezaya ait 3. Sezon men kararının ise 5 yıl süreyle ertelenmesine karar verilmiştir" dendi. Daha sonra; Fenerbahçe, Başkan Aziz Yıldırım ve kulüp yöneticileri İlhan Ekşioğlu ve Şekip Mosturoğlu, altyapı koordinatörü Cemil Turan ve eski asbaşkan Ali Yıldırım için disiplin müfettişinden ek rapor alınmasına hükmedildiğini, cezalara UEFA Tahkim Kurulu'nda itiraz edileceğini de duyurmuştur. Beşiktaş Kulübü'nün de verilen cezaya ilişkin Tahkim Kurulu'nda sonuç alamaması durumunda, Uluslararası Sport Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) başvuracağı bildirilmiştir. Müfettiş Palacios'un raporunda; Beşiktaş'ın da bir yıl boyunca Avrupa kupalarından men edilmesi talep edilmiş ayrıca eski yönetici Serdal Adalı ve eski teknik direktör Tayfur Havutçu'ya da hak mahrumiyeti cezası verilmesi istenmiştir. Ceza alan takımların konuyu Tahkim Kurulu'na, oradan da sonuç alamazsa CAS'a (Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi) taşıma hakkı bulunmaktadır [82].

Fenerbahçe CAS'a başvurarak ve tedbir istedi. UEFA CAS'a bir yazı göndermiştir. CAS davaları iki şekilde sonuçlandırmaktadır; Olağan ve olağanüstü dava, olağan dava 8 ay

sürebiliyor, olağanüstü usülde ise çok kısa sürede sonuçlandırılmaktadır. UEFA sarı lacivertli kulübe tercihini sormuş Fenerbahçe'de olağanüstü yargılama kararını kabul etmiştir. Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Fenerbahçe'nin UEFA Şampiyonlar Ligi, Beşiktaş'ın ise UEFA Avrupa Ligi kura çekimlerine katılabileceğini açıklamıştır. CAS'ın internet sitesinden yapılan açıklamada, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) ile Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın, hızlı yargılama yapılması konusunda aralarında anlaşmaya vardığı ve iki kulübe mahkeme kararına kadar herhangi bir yaptırım uygulanmayacağı kaydedilmiştir. Böylece Fenerbahçe, UEFA Şampiyonlar Ligi, Beşiktaş ise UEFA Avrupa Ligi'nde yapılacak kura çekimlerine katılabilecekler [83].

Beşiktaş'ın 1 yıllık men cezasına yaptığı itiraz, reddedilmiştir. Buna bağlı olarak, 2013-14 sezonunda UEFA Avrupa Ligi'ne katılamayacaklar. Fenerbahçe'nin 2+1 yıl men cezasına yaptığı itiraz kısmen kabul edildi. Önümüzdeki 2 sezon Avrupa kupalarında yer alamayacaklar. Ceza 2013-14 sezonu Şampiyonlar Ligi'nden itibaren geçerlidir. Yani Beşiktaş'ın cezası onanırken, Fenerbahçe'nin 2 yıla ek olarak verilen olası bir disiplin suçu durumunda devreye girecek 1 yıllık cezası kaldırılmıştır [84].

Matteo Ferrari

Son dönemde mali problemlerle uğraşan ve geçmişe dönük borçları ödemeye çalışan Beşiktaş Kulübü, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) Matteo Ferrari lehine verdiği karar ile büyük şok yaşamıştır. CAS Ferrari'nin alacaklarına karşılık açtığı davada İtalyan futbolcuyu haklı bulmuş ve 30 gün içerisinde yaklaşık 8 milyon Euro'nun Ferrari'ye ödenmesini kararlaştırmıştır. Ancak Siyah Beyazlı kulübün 5 ay önce Matteo Ferrari'nin avukatı ve menajeri ile görüşüp 4 milyon 180 bin Euro karşılığında anlaştığı ortaya çıkmıştır. 5 ay önce yapılan görüşmede Beşiktaş Kulübü Ferrari'ye ilk olarak 4 milyon Euro ödenmesi karşılığında davadan vazgeçmesi önerisinde bulunmuş, bu teklif karşılığında İtalyan oyuncunun avukatı 4 milyon 180 bin Euro talep etmiştir. Bu rakamı ödemeyi kabul eden Siyah Beyazlı kulübün, ödeme planı konusunda sunduğu teklif kabul görmemiştir. Beşiktaş Kulübü 4 milyon 180 bin Euro'yu taksitlendirerek vermeyi teklif ederken, Ferrari'nin avukatının miktarı peşin olarak istemesi sonucu anlaşmanın bozulduğu öğrenilmiştir. Beşiktaş 5 ay önce 4 milyon 180 bin Euro peşin olarak ödemeyi kabul

etseydi, Matteo Ferrari CAS'a açacağı davadan vazgeçecek ve bugün ortaya çıkan 8 milyon Euro'luk miktarı ödemek zorunda kalmayacaktı [85].

Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği

Türkiye Atletizm Federasyonu (TAF) Disiplin Kurulu, 1500 metrede Londra'da olimpiyat şampiyonu olan atlet Aslı Çakır Alptekin'e ceza tayinine gerek olmadığı kararını vererek herkesi şaşırtmıştır. 2012 Londra Olimpiyat Oyunları'nda 1500 metrede altın madalya kazanan Aslı Çakır Alptekin, biyolojik pasaportundaki olağandışı hareketler nedeniyle Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulu'na sevk edilmiştir. Birlikçi raporlarında dahi ömür boyu men cezası öngörülen Aslı Çakır'a herhangi bir ceza verilmemesi Türk atletizmini zor ve sorunlu bir trafiğin içine de itmiş olmuştur. Atletizm Federasyonu, Uluslararası Atletizm Federasyonu'nun (IAAF) "*Artık bir an önce karar verin*" baskısına daha fazla direnemeyerek düzenlediği toplantı sonucunda resmi internet sitesinden şu açıklamayı yapmıştır: [86].

"Federasyon Disiplin Kurulu kararında; milli sporcu Aslı Çakır Alptekin'in anti doping kuralına aykırı hareket etmediği için ceza tayinine yer olmadığına, sporcu hakkında uygulanan geçici tedbirin kaldırılmasına karar verilmiştir."

IAAF da Aslı Çakır Alptekin'e neden ceza verilmediğine dair raporları Türkiye Atletizm Federasyonu'ndan talep etmiş, raporları inceleyen Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği sunulan raporları yeterli bulmamış ve milli atletin ceza alması için Spor Tahkim Mahkemesi CAS'a resmi başvurusunu yapmıştır [87].

Akın Kılavuz

Tahkim Kurulu, Mart ayında federasyon başkanı Akın Kılavuz'a, "*federasyonun bütçesinde uygun olmayacak derecede orantısız harcamalar yaparak spor etiğine aykırı davranışta bulunmak*" suçundan GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği uyarınca 2 ay süreyle hak mahkûmiyeti cezası vermiştir. Aldığı cezaya bağlı olarak "*seçilme yeterliliğini*" kaybeden Kılavuz, kurulun 2 aylık cezasına İsviçre'nin Lozan kentinde bulunan CAS'a avukatı aracılığıyla yaptığı itiraz CAS'ta reddedilmiştir. Tahkim

Kurulu'nun istifa etmesini istediği Buz Hokeyi Federasyonu yönetimi, Kılavuz'un aldığı 2 aylık hak mahrumiyeti cezasının istifayı gerektirmediği görüşünde direnmiştir [98].

Akın Kılavuz başkanlığındaki yönetime göre; Tahkim Kurulu, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 3289 sayılı kanun kapsamında Kılavuz'a 2 aylık hak mahrumiyeti cezasını vermiş ancak, Kılavuz'un aldığı bu ceza "*Çerçeve Statü*"ye ve 12 Nisan 2011 tarihinde çıkan 6215 sayılı yasaya göre, başkanlıktan düşme nedeni ve aday olmaya engel değildir [89].

2.10.2. Uluslararası olimpiyat komitesi (IOC)

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (UOK, Fransıca: *CIO*, İng. *IOC*), 23 Haziran 1894 günü Pierre de Coubertin'in önderliğinde kurulmuş olan ve Olimpiyat Oyunları'nı düzenleyen organizasyondur. Komitenin merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir.

M.. 776 ile M.. 396 yılları arasında düzenlenen antik olimpiyat oyunlarının tekrar düzenlenmesi amacı ile kurulan komitenin ilk kuruluşu 1894 yılının Haziran ayı ortasında, Sorbonne niversitesi'nde düzenlenen bir kongrede gerçekleşmiştir. 37 spor kuruluşunu temsilen 78 kişi ve 9 ülkeden 20 delegenin de yer aldığı 2000'i aşkın bir davetli topluluğunu "*International Athletic Congress*" adlı toplantının gündemini amatörlük kavramının anlamı, uygulaması ve Olimpiyatlar konuları oluşturmuştur. "*Olympism*" diye adlandırılan ikinci komitenin başında, Yunan Demitrios Vikelas yeler arasında da Amerikalı Dr. William M. Sloane vardır. Coubertin, Kongre'den bir hafta önce *Revue de Paris* dergisinde yayımladığı bir makalede canlandırmasını istediği olimpiyatların temel ilkelerini sıralamıştır. Oyunların kongreden iki yıl sonra Atina'da başlaması ve Olimpizmin temel ilkeleri kongrede karara bağlanmıştır. IOC, 1896 yılında başlayan Modern Yaz Olimpiyat Oyunlarının yanı sıra ilki 1924 yılında Fransa'da gerçekleştirilen Kış Olimpiyatları'nı da organize etmektedir [90].

Uluslararası Olimpiyat Komitesi IOC Olimpik Hareket sloganı ile dünya barışına ve daha iyi bir dünyanın yaratılmasına katkıda bulunmak üzere, gençliği hiçbir ayırım gözetmeden birbirini anlamayı, dostluk, dayanışma ve Fair Play anlayışını gerektiren Olimpiyat ruhu içinde spor ile eğitmeyi hedeflemektedir [91].

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) 'nin Misyonu ve Rolü

IOC'nin rolü tüm dünyada Olimpizmi tanıtmak ve Olimpiyat Hareketine liderlik etmektir.

IOC'nin rolü aşağıdakilerden oluşmaktadır;

- Sporda etik ve iyi yönetimin teşvik edilmesi ve desteklenmesi, bunun yanında spor üzerinden gençlerin eğitimi esnasında sporda Fair Play ruhunun hâkim olması ve şiddetin yasaklanmasının sağlanması,
- Sporun ve spor müsabakalarının organizasyonunun, gelişiminin ve eşgüdümünün teşviki ve desteklenmesi,
- Olimpiyat Oyunlarının düzenli kutlanmasının sağlanması,
- Sporun insanlığın hizmetine sunulması barışın hüküm sürmesini teşvik etmek için yetkin kamu veya özel kuruluşlar ve makamlar ile işbirliğine gidilmesi,
- Olimpiyat Hareketinin birliğini güçlendirilmesi için önlem alınması, bağımsızlığın muhafaza edilmesi ve sporun özerkliğinin korunması,
- Olimpiyat Hareketi etkileyecek her türlü ayrımcılığa karşı gelinmesi,
- Tüm düzeylerde kadınların sporda öne çıkartılmasını teşvik etmek ve desteklemek ve her yapıda kadın-erkek eşitliği ilkesinin uygulanmasının amaçlanması,
- Sporda dopinge karşı mücadelede öncülük edilmesi,
- Sporcuların sağlığını korumak üzere önlemlerin yaygınlaştırılması ve desteklenmesi,
- Ticari ya da siyasi olarak sporun ya da atletlerin istismar edilemesine karşı çıkılması,
- Atletlerin sosyal ve profesyonel geleceklerinin sağlanması için sivil kuruluşları ve kamu yetkililerinin çabalarının teşviki ve desteklenmesi,
- Herkes için sporun teşviki ve desteklenmesi,
- Çevre sorunları için sorumluluğun teşviki ve desteklenmesi, sporda sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve Olimpiyat Oyunlarının böyle gerçekleştirilmesi gereğinin ortaya koyulması,
- Olimpiyat Oyunlarından ev sahibi şehirlere ve ev sahibi ülkelere pozitif bir miras kalması,
- Sporun kültür ve eğitim ile birleşmesini öngören girişimlerin teşviki ve desteklenmesi,
- Uluslararası Olimpik Akademisinin (IOA) ve kendilerini Olimpik eğitime adanmış olan diğer kurumların faaliyetlerinin teşviki ve desteklenmesi [92].

2.10.3. Uluslararası futbol federasyonları birliği (FIFA)

Dünya futbolunun yöneticiler kuruluşu olan Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (Federation Internationale de Football Association- FIFA), futbolda kuralların belirlenmesi, uygulanması, değiştirilmesi, uluslararası maçların ve turnuvaların düzenlenmesi, konusunda en yetkili organdır. FIFA yönetmeliklerine aykırı olarak hiçbir ülke müsabaka düzenleyememekte ve uluslararası şampiyona ve turnuvalara katılamamaktadır. FIFA kurallarına uymamak konfederasyonlar ve federasyonlar nezninde büyük sorumluluklar doğurmaktadır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ile birlikte dünyada spor organizasyonu konusunda tek yetkili organ kabul edilen FIFA “*Uluslararası futbol şampiyonası düzenleme yetkisi sadece FIFA’ya aittir*”, maddesi ile organizasyonun düşünsel ve hukuksal temelini ortaya koyar. FIFA 21 Mayıs 1904 yılında kendi federasyon kuruluşlarını gerçekleştiren Avrupa liglerinden Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İsviçre’nin katılımıyla, o güne kadar sadece Britanya adalarında düzenlenen İngiltere, K. İrlanda, Galler ve İskoçya’nın katıldığı uluslararası futbol turnuvasını genişleterek bir dünya turnuvası haline getirmek için Paris’te kurulmuştur. FIFA hareketinin öncülüğünü, organizasyonun bir süre başkanlığını da yapan Fransız futbolcu Robert Guerin ve Hollandalı Carl Hirschmann yapmıştır. FIFA’nın kurulduğu yıllarda ilk başta Britanya Futbol Federasyonları FIFA’da yer almış ancak, bir süre sonra 1906 yılında FIFA’ya üye olmuşlardır. TFF (Türkiye Futbol Federasyonu) aynı yıl FIFA üyesi seçilmiştir. Bugün 208 üyesi bulunan FIFA’nın merkezi Zürih’te olup, bağlı 6 konfederasyondan oluşmaktadır [93]. Bunlar;

- Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)
- Asya Futbol Konfederasyonu (AFC)
- Afrika Futbol Konfederasyonu (CAF)
- Kuzey Orta Amerika ve Karayip Futbol Konfederasyonu (CONCACAF)
- Güney Amerika Futbol Konfederasyonu (CONMEBOL)
- Okyanusya Futbol Konfederasyonu (OFC)’dur.

Konfederasyonlar, Ulusal Federasyonlar ve Kulüpler FIFA’nın mutlak denetimi altındadır [93].

FIFA'nın Şiddet ve Holiganizmle Mücadele Konusunda Yaptığı Çalışmalar

Dünya futbolu üzerinde tek söz sahibi konumunda olan FIFA, futbolun “*sportmenlik*” veya “*sportmence*” davranış anlamında kullanılan ve dilimize son yıllarda orjinal haliyle yerleşmiş bulunan “*fair play*” ruhu içinde oynanması ve seyredilmesi için uğraş vermekte ve ulusal federasyonlara bu yönde tavsiyelerde bulunmakta, yaptırımlar uygulamaktadır. FIFA'nın fair play ruhunu daha açık hale getirmek için yaptığı bir diğer çalışma ise dünyadaki tüm futbolculara, teknik adamlara, seyircilere, kulüplere, federasyonlara yönelik olarak yayımladığı ve 10 maddede toplanmış bulunan “*Davranış İlkeleri*”dir (Code Of Conduct). Bu ilkeler şu şekilde sıralanmaktadır; [94].

- Kazanmak için oyna,
- Centilmence oyna,
- Oyunun kurallarına uygun davran,
- Rakiplerine, takım arkadaşlarına, hakemlere, görevliler ve seyircilere saygılı ol,
- Yenilgiyi ağırbaşlılıkla kabul et,
- Futbola olan ilgiyi arttır,
- Futbolun büyük popülaritesinden kaynaklanan şike, doping, ırkçılık, şiddet ve diğer olumsuz dış etkilerden uzak dur,
- Şikeci baskılara direnen diğerlerine yardım et,
- Futbolun saygınlığını zedelemeye kalkanları kamuoyuna bildir,
- Futbolda iyi davranışı savunanları ödüllendir.

Ayrıca FIFA futbolun yeryüzündeki en geniş kapsamlı organizasyonu olan Dünya Kupası öncesi, ev sahibi ve katılımcı üye ülkelerin güvenlik teşkilatı temsilcilerini bir araya toplayarak organizasyonun güvenliğini sağlama konusunda oldukça ayrıntılı toplantılar yapmaktadır [94].

İrkçilik konusunda FIFA'nın pozisyonu nettir; ırkçılık ve ayrımcılığın herhangi bir formunun futbolda yeri yoktur. FIFA futbol içinde ve bir bütün olarak toplumun içindeki her türlü ayrımcılıkla mücadele için son derece kararlıdır. FIFA Tüzüğü'nün 3. Maddesinde açıkça belirtildiği üzere; ırkçılık, karşı ayrımcılığı ve duruşuyla etnik köken, cinsiyet, dil, din, siyaset veya herhangi bir hesaba veya bir ülkeye karşı her türlü

ayrımcılığın, özel bir kişi ya da bir grup insan nedenli olması kesinlikle yasaktır ve sınırdışı edilerek cezalandırılır şeklinde açıklanmıştır [95].

2.10.4. Avrupa insan hakları mahkemesi (AİHM)

Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra, insan haklarına saldırının önlenmesi ve dünyanın bu tür acılara tekrar dönmemesi için yeni arayışlara ve güvencelere ihtiyaç duyulmuştur. 1949 yılında Avrupa Konseyi, bu anlayışların ilk ürünlerinden biridir. Kuruluşuyla birlikte ülkemizin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi'nin ana amacı, kişi özgürlüğü, siyasal özgürlük ve hukukun üstünlüğüne bağlı olarak bu amacı paylaşan ülkeler arasında, hukuki bütünleşmeyi sağlamaktır. Konsey birçok sözleşme ve tavsiye kararı kabul etmiştir. Bu sözleşmelerden en önemlisi İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme ya da en çok bilinen ismiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesidir. AİHS, 4 Kasım 1950 tarihinde aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 15 ülke tarafından Roma'da imzalanmıştır. Sözleşme 3 Ağustos 1953 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Türkiye tarafından 18 Mayıs 1954 tarihinde onaylanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, insan hakları alanında dünyada mevcut sözleşmelerin en gelişmiş ve en etkili olanıdır. Sözleşme, Amerika İnsan Hakları Sözleşmesi, Afrika İnsan Hakları Sözleşmesi gibi bölgesel antlaşmalara da örnek olmuştur. 1 Kasım 1998 tarihinde yürürlüğe giren EK-11'nolu protokol ile Komisyon ve Divan'ın yerine tam zamanlı çalışan tek bir mahkeme kurulmuş ve Bakanlar Komitesi'nin yargısal görevi ortadan kaldırılmıştır. Bu değişimin gerekliliği, taraf ülke ve başvuru sayısındaki hızlı artıştan kaynaklanmaktadır. Sözleşmenin teminat altına aldığı insan kaynakları ve ana özgürlüklerin korunmasının etkinliğini korumak ve iyileştirmek amacıyla sözleşmenin oluşturduğu denetim mekanizmasının yeniden yapılandırılmasının acil ve gerekli olduğu dikkat çekmiştir [96].

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Görülen Türk Sporuna İlişkin Davalar

Türk sporunda ilk defa bir davanın AİHM'e taşınmasıyla Trabzonspor bir ilke imza atmıştır. Futbol'da şike davası sonrasında 2010-2011 sezonu Şampiyonluk Kupası'nı isteyen Trabzonspor Kulübü Başkanı Sadri Şener Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)'nden olumlu yanıt alamayınca 4 Ekim 2012'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurarak TFF'nin aldığı kararların yanlış olduğu gerekçesiyle TFF hakkında hukuksal süreci başlatmıştır [97].

Trabzonspor'un internet adresinden yapılan açıklamada; "Hukuki mücadelemizi sadece 2010-2011 sezon kupasını almak için yapmamakta, bunun ötesinde Türkiye'de temiz futbolu sağlamak amacıyla hareket etmekteyiz" denilmiştir [98].

AIHM 15 Kasım 2012 tarihinde "Kabul edilebilirlik şartlarını yerine getirmediği" gerekçesiyle Trabzonspor'un davasını reddetmiştir [99].

2.10.5. Avrupa Birliği adalet divanı (ABAD)

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) antlaşmasının 7. maddesinde; Antlaşmanın uygulanmasını hukuken denetlemek, AB kurumlarının kararlarını antlaşma hükümlerine uygunlukları açısından incelemek, antlaşmanın ihlal edildiğine ilişkin iddiaları karara bağlamak üzere bir adalet divanı kurulması öngörülmüştür. İlk önce AKÇT Antlaşması çerçevesinde 25 Eylül 1952'de kurulan ABAD, 25 Mart 1957 tarihli Roma Antlaşması ile her üç antlaşmanın ortak yargı organı olarak faaliyete geçmiştir. ABAD bir başka deyişle Avrupa Birliğine bağlı devletlerin yargı organıdır. ABAD, AB hukukunun asli kaynakları olan kurucu antlaşmalar ve AB organları tarafından getirilen ikincil kaynakların her üye ülkede aynı şekilde uygulanması ve yorumlanmasını sağlamakla görevlidir [100].

Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)'nın Önemi

Adalet Divanı; topluluk kurallarını incelemek, AB hukukunun tek bir şekilde uygulanmasını sağlamak, hukuka uygun olup olmadığını yaptığı yorumlarla açıklar. Divan Birlik kurumları arasındaki anlaşmazlıklar önüne geldiğinde ya da mevzuatı hukuka uygunluk bakımından incelediğinde bir anayasa mahkemesi gibi davranır; Komisyon'un veya Birlik mevzuatını uygulayan ulusal makamların idari eylemlerini incelemesi söz konusu olduğunda bir idare mahkemesi olarak çalışır; serbest dolaşım, sosyal güvenlik ve fırsat eşitliğiyle ilgili davalarda bir iş mahkemesi ya da ticaret mahkemesi konumundadır. Adalet Divanı AB hukuk düzeninin dayandığı ilkeleri tanımlayarak Avrupa'nın bütünleşme sürecine sağlam bir zemin kazandırmaktadır. Divan, hiçbir zaman kendi görevini ihtilafların giderilmesiyle sınırlı saymadığı gibi; kendisini hukuk yapan bir organ olarak görmektedir. Divan'ın vermiş olduğu kararlar tamamen Birlik hukukunun uygulanması ile sınırlıdır. Adalet Divanı kararlarında, ulusal hukuk kurallarını hiçbir zaman ele almaz. Ulusal hâkimler, önlerine gelen davalarda Topluluk hukuk normlarını

uygularken, Divan'ın kararlarını ve içhatlarını değişiklik yapmadan önlerindeki davaya uygulamak zorundadırlar. ABAD'ın bu tarz, AB hukukunu üye devletleri bağlayacak şekilde yorumlama yetkisine sahip olmasının sonuçları önemlidir [101].

Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)'ın Spor Hukukuna Etkileri

Spor hukuku tüm dünyada büyük bir uyum içinde düzenlenen spor faaliyetleri ve uygulanan spor kuralları gereğince, büyük ölçüde uluslararası nitelik taşımaktadır. Bu uluslararası niteliğine karşılık, spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü bakımından her ne kadar CAS'ın kurulması ile sorunların çözümünde tam anlamıyla gelişmiş ve genel kabul görmüş bir sistem henüz mevcut değildir [102].

Avrupa'da ise öncü ve popüler olan futbolda 1980'lerde yaşanan gelişmeler ile spor bir endüstri olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa açısından bu süreç 1990'lı yılların ortasında; ABAD'ın verdiği "*Bosman Kararı*" ile hızlanmıştır. Bu karar ile ABAD'ın Futbolun Roma Antlaşmasının 2. maddesi kapsamında yer alan ve 48. maddesi uyarınca "*İşçilerin serbest dolaşımını*" sağlayan ekonomik bir faaliyet olduğu kabul edilmiştir. Bu karar, şüphesiz Birlik çapında sporun rekabet kurallarının dışında değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Nitekim Avrupa Birliği Adalet Divanı, yapılan başvurularda kendisini sporda düzenleyici kurallar koyabilme anlamında yetkili görmüş ve spora Avrupa Birliği hukuku içinde kararları ile çok önemli etkilerde bulunmuştur. Bu etkilerin bazıları ilgili spor dallarının mevzuatlarında ve organizasyon yapılarında çok önemli değişikliklere gitmesine yol açmıştır [103].

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Spora İlişkin Verdiği Önemli Kararlar

Avrupa çapında en önemli mahkeme olan ABAD'ın spor uyuşmazlıkları konusunda verdiği kararlar sporun uluslararası yapısında çok büyük değişikliklere yol açmıştır. Bunlardan, özellikle sporcuların Avrupa'da serbest dolaşımını sağlayan, futbol sisteminde önemli bir yapı taşı teşkil eden ve kaldırılması ile futbolu temelden değiştiren, bonservis sistemini ortadan kaldıran ve bazı Avrupa Birliği dış ülke vatandaşını yabancı statüsünden çıkaran kararlar sporu çok yönlü olarak ve sarsıcı bir şekilde etkilemiştir. Divan'ın verdiği kararlar sporun tek bir dalına özgü olmayıp, gelen başvurularda tarafların özelliklerine göre ilgili spor dallarının mevzuatlarına ilişkin kararlar vermektedir. Dolayısı ile Divan aslen

verdiği kararlarla sporun tamamından ziyade ithilafın konusuna ilişkin kararı sporu etkilemektedir. Örneğin futbolda tam bir devrim olan Bosman Kararı'nın hentbola ya da basketbola hiçbir etkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle kararların konularına göre sınıflandırılarak incelenmesi çok daha doğru olacaktır [104].

2.10.6. Bosman kararı

Belçikalı oyuncu Jean Marc Bosman tarafından 1995 yılında Avrupa Adalet Divanı'nda açılan dava sonucu, (Avrupa Birliği işçilerin serbest dolaşım ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle) UEFA müsabakalarında yer alacak yabancı oyuncu sayısı sınırı 3 iken sınırsız hale gelmiştir [105].

Bu karar sadece futbolcu sayısındaki sınırlamanın kalkmasını sağlamamış, aynı zamanda transfer ücretlerinin belirlenmesine ilişkin olarak da bir takım değişikliklere yol açmıştır. Bu davadan önce futbolcuların bir başka takıma transfer olmaları durumunda, eski kulübe transfer ücretinin ödenmesi gerekmekteydi. Bosman Kararından sonra ise, Avrupa Birliği'ne üye ülkeler veya Avrupa Ekonomik Alanı içerisinde yer alan takımlar arasında, Avrupa Birliği'ne üye veya Avrupa Ekonomik Alanı içerisinde yer alan bir ülkenin vatandaşı olan futbolcunun transferi söz konusu ise, bu futbolcunun sözleşmesinin futbolcu ve takımı açısından sonra ermesi durumunda (yani sözleşmesinin süresi bitmişse veya her iki taraf da sözleşmeyi anlaşarak feshetmişse), bu transferden dolayı eski takıma bir ücret ödenmesi söz konusu olmayacaktır. Bunun dışında, sözleşme sona ermeden veya Avrupa Birliği'ne üye olmayan veya Avrupa Ekonomik Alanı içerisinde yer almayan ülkelere yapılan transferlerde yetiştirme ve geliştirme tazminatı adı altında bir ücret alınması söz konusu olacaktır [106].

2.10.7. Avrupa parlamentosu

Roma Antlaşmasıyla bir danışma organı olarak öngörülen parlamento günümüzde yavaş yavaş yasama organı olma yolunda adımlar atmaktadır. Parlamentosunun üye sayısı 736'dır. 1979 yılından itibaren topluluk üyesi devletlerin vatandaşları tarafından doğrudan seçimle bu göreve gelmektedirler. Her üye devlet kendi üyelikleri için ülkesinde kendi parlamento seçimleri dışında seçim yapmaktadır. Parlamento Lüksemburg'da faaliyet göstermektedir. Parlamento üyeleri mensup oldukları ülkelere göre değil, siyasi görüşlerine göre

gruplaşmaktadır. En güçlü iki grup Sosyalistler ile Avrupa Halkçı Parti grubudur. Bu iki grup olmadan parlamentonun karar alması olanaksızdır. Diğer gruplar ise; Avrupa Demokratlar Grubu Komünist Grup, Liberal Grup, Avrupa Demokratları İttifakı, Gökkuşluğu Grubu, Avrupalı Sağcılar ve Bağımsız Gruplardır [107].

Avrupa Parlamentosu'nun görev ve yetkilerini üç ana başlık altında toplamak mümkündür;

- AB'nin yasama görevini yerine getirmesinde diğer organlara yardımcı olmak,
- Birliğin bütçesini görüşerek, kabul veya reddetmek,
- Komisyon ve Konsey'i denetlemek. [108].

Avrupa Parlamentosu, 2005 yılında spor ve kalkınma konusunda bir karar yayınlamıştır. Bu kararda 2005 yılının Birleşmiş Milletler (BM) tarafından "Spor ve Beden Eğitimi Yılı" ilan edilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Parlamento, sporun sosyal ve eğitime ilişkin işlevlerinin yanı sıra işbirliği, hoşgörü, dayanışma gibi değerlerin geliştirilmesine yaptığı katkıyı vurgulamaktadır [109].

2.10.8. Avrupa futbol federasyonlari birliğı (UEFA)

UEFA, 25 ülke futbol federasyonunun bir araya gelmesi ile 1954 yılında İsviçre Medeni Kanunu'nun 60. maddesine uygun olarak kurulmuştur. Merkezi İsviçre'nin Nyon kentindedir. UEFA'ya üye 53 ülke federasyonu vardır. UEFA, FİFA'nın resmi olarak tanıdığı bir konfederasyondur [110].

UEFA, Avrupa kıtasında futbolu yöneten birlik olup, asıl amacı; futbolu her seviyede ilerletmek, korumak ve geliştirmek, birlik ve dayanışmayı ilerletmek ve Avrupa futbolu ile ilgili her türlü sorunu çözmektir [111].

UEFA'nın Şiddet ve Holiganizmle Mücadele Konusunda Yaptığı Çalışmalar

UEFA, futbol karşılaşmalarında şiddetin önlenmesi konusunda özel amaçlı toplantılar düzenlemek, olayların önüne geçmeyi hedefleyen kampanyalar organize etmek, yaşanan şiddet olaylarının sorumlularına cezai yaptırımlar uygulamak görevleri arasındadır. 2003 Kasım ayında UEFA yönetim kurulu başkanı Lennard Johansson'un imzasıyla Avrupa'da

oyunanan FIFA maçlarında uygulanmak üzere “*Sportif Karşılaşmalarda, Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet ve Gösteri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi*” ve bu sözleşmeyle kurulan Daimi Komitenin tavsiye kararına benzer önlemlerin öngörüldüğü “*Stadyumlarda Güvenliğin Sağlanması ve Kitle Hareketlerinden Korunmak Amacı İle UEFA Kupalarında Oynanan Tüm Müsabakalara Katılan Kulüpler, Federasyonlar ve Maç Düzenleyicilerinin Tabi Olduğu Stadyum Güvenlik ve Emniyet Tedbirlerine İlişkin Talimat*” yayınlanmıştır [112]. Bu kararlar aşağıdaki gibidir;

- Stadyumlarda minimum 2 otobüs ve on aracı alacak kapasitede, takımlar ve yetkililer için park alanı bulunmalı. Bu park alanı, oyuncuların ve yetkililerin kolaylıkla kendi alanlarına ulaşabilecekleri güvenli bir yerde olmalıdır.
- Seyirci koltukları bireysel, sabit, diğer koltuklarla temas etmeyecek şekilde numaralı, yanmaz ve kırılmaz malzemeden yapılmalı ve koltukların en az 30cm uzunluğunda sırt dayama kısmı bulunmalıdır. Geçici koltuk kullanımı yasaktır.
- Stadyumun en az yüzde beşi rakip seyircilere ayrılmalı ve bu alan diğer seyircilerin alanları ile temas etmemelidir.
- Giriş ve çıkışlar karışıklığa izin vermeyecek şekilde kalabalıkların rahatlıkla geçebileceği, seyirciler içeride oldukları sürece kilitsiz durumda olacak şekilde yapılmalıdır. Giriş, çıkış kapıları ve stadyum içi yönler açık ve uluslararası anlaşılacak şekilde işaretler kullanılarak açıkça gösterilmelidir.
- Stadyumun içi ve dışına yetebilecek ses düzeni yapılmalıdır.
- Tam teçhizatlı ilk yardım desteği, stadyumun tüm alanlarında seyircilere ulaşabilir şekilde bulunmalıdır ve açıkça işaretçiler ile yerleri belirtilmelidir.
- Stadyumda engelliler ve yakınlarına ayrılmış koltuklar ve giriş-çıkışlar bulunmalıdır. Ek olarak engelli kişilerin ulaşabileceği tuvalet ve yeme içme tesisleri olmalıdır. 15 kişiye 1 engelli tuvaleti düşecek şekilde tuvalet hizmeti sunulmalıdır.
- Stadyumda acil durumlarda devreye girecek ışıklandırma sistemi hazır ve çalışır halde bulunmalıdır. [112].

2.11. Türkiye’de Sporun Hukuki Durumu

Sporun, gerek ekonomik gerek sosyal olarak büyük önem taşıyor hale geldiği günümüzde, spor hukuku tüm gelişmiş ülkeler tarafından hukukun ayrı bir dalı olarak kabul edilmekte ve sporun vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir. Bütün toplumsal alanlarda olduğu gibi spor da belli hukuki düzenlemeler çerçevesinde yapılan ve organize edilen bir faaliyettir. Belli oyun kurallarına bağlı olarak gerçekleştirilen spor faaliyetleri, yapılan sporun türüne göre değişiklikler göstermektedir. Oyun kuralları uluslararası spor teşkilatları tarafından belirlenmekte ve bu teşkilatlar tarafından belirlenen oyun kuralları, başka bir örneği görülmeyecek şekilde dünyanın her yerinde ülkeden ülkeye değişmeyen kurallar çerçevesinde büyük bir uyum içinde uygulanmaktadır. Ancak her devletin sporda başarıyı artırmak için bir takım prensipler dahilinde hareket etmesi ve buna bağlı olarak bir takım hukuki düzenlemelerle spora yön vermesi kaçınılmazdır. Her devletin kendi ihtiyaçları ve tercihleri çerçevesinde yapılan bu hukuki düzenlemeler, genel olarak sporcuların ve teknik adamların yetiştirilmesine, devlete ait spor kurumlarının ve spor kulüplerinin idari yapılarının ve faaliyetlerinin belli bir düzene kavuşturulmasına ilişkin olmaktadır.

2.12. TBMM Meclis Araştırma Komisyonu

23. Dönemde Meclis Araştırması Komisyonunun kurulmasına dayanak teşkil eden;

Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt ASLANOĞLU ve 21 Milletvekilinin (10/80), Aydın Milletvekili Ali UZUNIRMAK ve 25 Milletvekilinin (10/91), Şırnak Milletvekili Hasip KAPLAN ve 20 Milletvekilinin (10/267), Edirne Milletvekili Cemaleddin USLU ve 19 Milletvekilinin (10/674), İstanbul Milletvekili Mehmet SEVİGEN ve 27 Milletvekilinin (10/714), Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt ASLANOĞLU ve 22 Milletvekilinin (10/737), Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt ASLANOĞLU ve 23 Milletvekilinin (10/739), Barış ve Demokrasi Partisi Grubu Adına Grup Başkanvekilleri Batman Milletvekilleri Ayla Akat ATA ve Bengi YILDIZ’ın (10/876), Antalya Milletvekili Abdurrahman ARICI ve 21 Milletvekilinin (10/877), Sivas Milletvekili Hamza YERLİKAYA ve 19 Milletvekilinin (10/878), Mersin Milletvekili Ali Rıza ÖZTÜRK ve

22 Milletvekilinin (10/879), Çanakkale Milletvekili Mustafa Kemal CENGİZ ve 24 Milletvekilinin (10/880) Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını isteyen önergelerin gerekçesinde özetle;

- Kulüplerin mali açıdan zor durumda oldukları, birçok kulübün haciz kısılcığında bulunduğu, Türkiye Futbol Federasyonunun sadece Süper Lig'e ilgi duyduğu, diğer liglerdeki birçok spor kulübünün kayyuma teslim edildiği belirtilerek konunun araştırılması gerektiği,
- Amatör branşlarda sporu kitlelere yaymak, profesyonel sporlarda başarılar kazanmak ve Türk sporunu çağdaş bir yapıya ulaştırmak için konunun aktörlerine rehberlik ederek yol haritasını belirlemek gerektiği,
- Olimpiyatlarda ve uluslararası spor organizasyonlarında madalya sayısının her geçen gün azalmakta olduğu, aktif sporcu sayılarımızın Avrupa standartlarında olmadığı, spora harcanan paranın yetersiz olduğu ve ülkemizde bir spor politikası olmadığı,
- Kulüplerin mali sıkıntılar içerisinde buldukları, yöneticilere gelen ödeme emirleri ile haciz ihbarnamelerinin sıkıntılar yarattığı, SSK prim borçları ve yüksek gecikme zamlarının kulüplerin borçlarının artmasına sebep olduğu,
- Son yıllarda futbolda şiddet olaylarının arttığı, futboldan sorumlu otoritelerin gerekli çalışmaları yapmadıkları ve şiddetin daha büyük toplumsal sorunlara sebebiyet vermemesi için tedbir alınması gerektiği,
- Kulüplerin ve yöneticilerin SSK ve vergi borçları yüzünden sıkıntı yaşadıkları, sorumluluğu bulunmayan yöneticilerinde borçlandırıldığı, profesyonel spor kulüplerinin yönetiminde Dernekler Kanunu'nun yetersiz kaldığı, özel bir kanunla bu işin düzenlenmesi gerektiği,
- Süper Lig dışındaki futbol takımlarının mali açıdan çok zor durumda oldukları, Spor Toto'dan gelen kaynağın sadece küçük bir kısmının kulüplere dağıtıldığı ve futbol kulüplerinin mali yapılarının araştırılması gerektiği,
- Futbol müsabakalarında saldırgan ve hakaret dolu yaklaşımların sıkça gözlendiği, toplumsal dokunun zedelenmesine yol açan ayrımcı eylemlerin gerçekleştirildiği,

yoksul bölgelerde spor yapılamadığı, bazı kişilerin sporu sadece rant sağlamak amacıyla kullandığı ve sporda tekelleşmenin de olduğu rekabetin sağlanması gerektiği,

- Spor kulüplerinin hukuki ve mali sorunlarının bulunduğu, sporda şiddetin önlenmesi, spor yapan nüfusun artırılarak sporun toplum tabanına yayılması, Türk sporcuların başarı yüzdesinin artırılması için çalışmalar yapılması gerektiği,
- Eğitim ve sporun birlikte yürütülmesi gerektiği, amatör spor kulüplerinin mali sıkıntıları olduğu, sporun kitlelerde yaygınlaştırılarak toplumsal barışın geliştirilmesi ve spor kültürünün gençlere aşılması gerektiği,
- Sporda şiddet olaylarının arttığı ve bu konuda gerekli önlemlerin alınmadığı, yeni bir spor mevzuatının oluşturulması ve çocuklar ile gençlere spor geleneği ve ahlakının öğretilmesi gerektiği,
- Futbol sektörünün yeniden ele alınması gerektiği, özellikle Merkez Hakem Kurulunun profesyonel yapısı ile yöneticilerinin yetkileri ve mali hakları, Türkiye Futbol Federasyonunda çalışan profesyoneller ve Millî Takım teknik heyetinin aldıkları ücretlerle ilgili sorunlar bulunduğu

ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen Meclis araştırma önermeleri doğrultusunda 19.10.2010 tarihinde bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuş ve 01.12.2010 tarihinde çalışmalarına başlamıştır [113].

Araştırmaya konu on iki önerge, konularının benzer olması nedeniyle birleştirilerek

Meclis Genel Kurulunun 19.10.2010 tarihli 8'inci birleşiminde görüşülmüş ve “*Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla*” bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması kararlaştırılmıştır [115].

2.13. Ankara Emniyet Müdürlüğü

Misyon: Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı ve tarafsızlık ilkelerine

bağlı kalarak, yasalar ve evrensel değerlerin ışığı altında, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına, toplumun düzen, barış, huzur ve güvenlik içerisinde yaşamını sürdürmesine imkân sağlayan bir ortamın oluşturulmasına ve korunmasına katkı sağlamaktır.

Vizyon: Düzen, barış ve huzuru bozmak isteyenleri caydıran, bozanları gerekli tüm delilleriyle hızlı yakalayan, kamu güvenlik politikalarının oluşturulmasına katkı sağlayan, mutlu personeli ve insan merkezli kalite hizmetleriyle güven veren örnek bir teşkilat olmaktır [114].

Spor Güvenliği Şube Müdürlüğü Kuruluşu ve Görevleri

Spor Güvenliği Şube Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Dairesi Başkanlığı bünyesinde kurulmuştur.

Spor Güvenliği Şube Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren Spor Güvenliği Büro Amirlikleri ise, İl Emniyet Müdürlüklerimizde Çevik Kuvvet Şube Müdürlükleri içerisinde yer almaktadır.

Şube Müdürlüğümüz aynı zamanda merkezi Hollanda'da kurulu bulunan CIV (Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme) Uluslararası Futbol Bilgi Merkezi'nin Türkiye'deki seksiyonu konumunda olup, uluslar arası platformda TNFIP (Turkish National Football Information Point) Türkiye Ulusal Futbol Bilgi Merkezi olarak, Spor Güvenliği Büro Amirlikleri ise Yerel Futbol Bilgi Merkezi olarak çalışmalarını sürdürmektedir [115].

Spor Güvenliği Şube Müdürlüğünün Görevleri;

- Ülkemizde ulusal ve uluslararası düzeyde organize edilen spor müsabakalarında alınacak olan güvenlik önlemlerinin uygulanmasını koordine etmek,
- Ülkemizde ulusal ve uluslararası düzeyde organize edilen spor müsabakalarının güvenliğine yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- Uluslararası düzeyde organize edilen spor müsabakalarının güvenliğine yönelik diğer ülke teşkilatlarıyla haberleşmeyi sağlayarak ülkemizi uluslararası düzeyde temsil etmek,

- Ülkemizde oynanan uluslararası spor müsabakalarının güvenliğinin sağlanması için, müsabakaya katılan ülke polis teşkilatlarıyla iş birliği yapmak,
- Ulusal düzeyde organize edilen spor müsabakalarında alınacak güvenlik önlemleri hakkında spor kulüpleri ve ilgili kurum, kuruluşlarla iş birliği yapmak,
- Ülke genelinde oynanan ulusal ve uluslararası spor müsabakalarında meydana gelen olaylar ve olaylara karışan şahıslarla ilgili bilgi bankası oluşturmak,
- Futbol dışındaki diğer spor dallarında uluslararası müsabakalar ile ilgili olarak spor kuruluşundan temin edilen kafilenin seyahat ve konaklama bilgileri Interpol kanalı ile karşı ülke polisine gönderilerek gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamak, ayrıca ülkemize gelecek takımların (voleybol-basketbol-boks-hentbol vb.) interpol kanalıyla seyahat programları karşı ülkeden alınarak ülkemizde de o takımın emniyetini sağlamaktır [115].

İl-İlçe Emniyet Müdürlükleri/ Spor Güvenliği Büro Amirliklerinin Görevleri;

- İl/İlçe Spor Güvenliği Kurulunca alınan kararların uygulanması yönünde ilgili birimlerle koordinasyonu sağlamak,
- Emniyet Müdürlükleri kendi sorumluluk alanları içerisindeki takımların deplasman maçına gidecek takım ve taraftar bilgilerini müsabakanın oynanacağı İl Emniyet Müdürlüğüne aktarmak,
- İl genelinde oynanan ulusal ve uluslararası spor müsabakalarıyla ilgili meydana gelen olaylar ile İl-İlçe Spor Güvenlik Kurullarınca ceza verilenlere ilişkin istatistik bilgi formlarını tutmak,
- Spor kulüpleri tarafından belirlenen taraftar temsilcileri hakkında gerekli araştırmayı yaparak, taraftar temsilcilerine ait bilgileri arşivlemek,
- Avrupa Konseyince çıkarılan Uluslararası Polisiye İşbirliği Hakkındaki Tavsiyeleri ve Tedbirleri İçeren El Kitabı”ndaki amir hükümleri uygulamak
- İl/İlçe Spor Güvenliği Kurulunun sekretarya görevini yürütmek,
- Müsabaka öncesinde, müsabakanın yapılacağı alana seyirci alınmadan önce güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak,

- Spor alanlarının çevresinde, stadyum veya spor salonu girişleri ile turnike girişlerinde müsabaka ile ilgili olarak hakim kararı veya gecikmesinde sakınca olan hallerde mülki idare amirinin yazılı izni ile üst araması yapılmasını sağlamak veya kendi denetiminde özel güvenlik personeline üst araması yaptırmak,
- Spor alanının dış güvenliğini sağlamak,
- Müsabaka güvenlik amirinin talimatı ile saha içi veya tribün güvenliğini sağlamak amacıyla olayların meydana geldiği alana müdahale etmek ve olay çıkaran kişileri müsabaka alanı dışına çıkarmak,
- Fanatizmin önlenmesi, faillerin tespiti, eylemlerin delillendirilmesi, verilen cezanın takibini yapmak,
- Açıkça anlaşılabilir şekilde alkollü olduğu tespit edilen kişilerin spor alanına girmesini engellemek,
- Spor alanına girmesi yasaklı olan kişilerin, spor alanına girmesini engellemek,
- Müsabakadan önce veya sonra, her iki takımın seyirci topluluklarını birbirinden ayıracak güvenlik tedbirlerini almak,
- 6222 sayılı Kanun kapsamında konusu suç teşkil eden eylemleri ve bu eylemleri gerçekleştiren failleri tespit etmek ve suçun nevine göre adli veya idari mercilere bildirmek,
- Müsabakanın yapılacağı spor alanının çevresinde sahte bilet veya karaborsa bilet satışı engelleyen, bu fiili gerçekleştiren kişiler hakkında yasal işlem yapmak [115].

2.14. Spor Genel Müdürlüğü

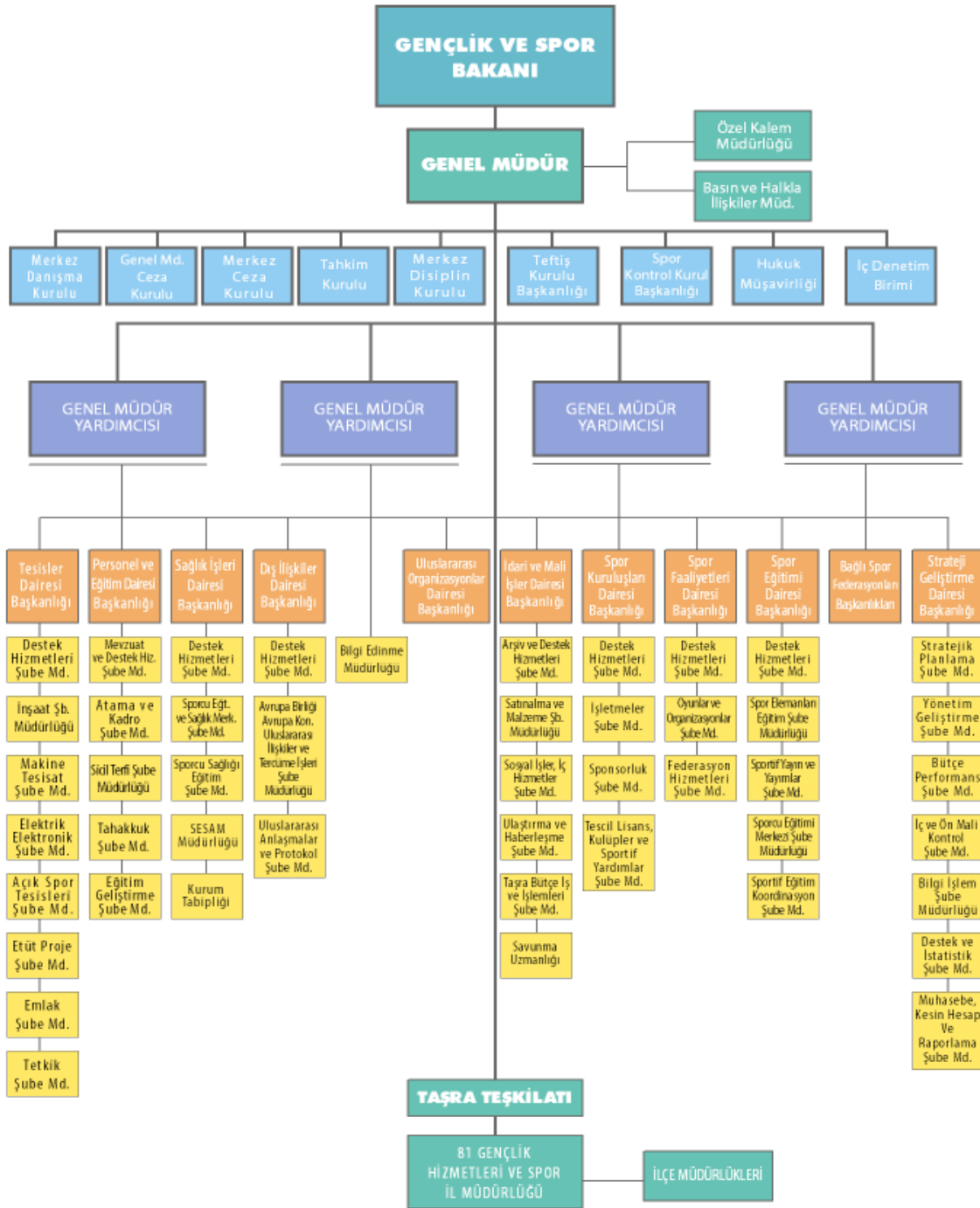
2.14.1. Tarihçesi

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Spor Genel Müdürlüğü olarak faaliyet göstermektedir.

Bu kuruluşun temeli, 14 Temmuz 1922'de 16 kulübün birleşerek, sporu disipline etmek amacıyla "*Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı*"nı (TİCİ) kurmalarıyla atıldı. İlk başkanlığını Ali Sami Yen, asbaşkanlıklarını da Burhan Felek ve Ali Seyfi'nin yaptığı Türkiye'nin ilk "*çok sporlu spor örgütü*" TİCİ, sporda demokrasi yolunda önemli adımlar atmıştır. Devletin spor yönetimine ağırlığını koyması, spor konseyinin önerisi üzerine, 1936 yılında

Türk Spor Kurumu'nun kurulmasıyla başladı ve bunu, 29 Haziran 1938 tarihinde 3530 sayılı yasayla bugünkü Spor Genel Müdürlüğü'nün kurulması izledi. Müdürlüğün başına da eski bir asker olan General Cemal Tahir Taner getirildi. Bundan sonra Türk sporu, 3530 sayılı bu yasanın verdiği yetkiler doğrultusunda, Başbakanlığa bağlı bir "*Devlet Kuruluşu*" statüsüne kavuştu. 1942'de 4235 sayılı yasayla kuruluş yasası değiştirildi ve Milli Eğitim Bakanlığı'na 1960 yılında da tekrar Başbakanlığa bağlandı. Spor işlerinin ilk kez bakanlık düzeyinde ele alınması 1969'da kurulan 2. Demirel Hükümeti'nde (3 Kasım 1969) Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulmasıyla gerçekleşti. 6 Şubat 1970 tarih, 3/707 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle adı geçen Bakanlık kapsamına alındı. Böylece Türk sporunda yeni bir sayfa açıldı. İsmet Sezgin de Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Gençlik ve Spor Bakanı olmuştur. 7 Kasım 1982 tarihli Anayasa'da ise ilk kez spora yer verildi. Böylece ülkemizde ilk kez spor ve sporcu Anayasa'nın teminatı altına alınmış olmuştur. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nce yönetilen Türk sporu 14.12.1983 tarihinde de 179 sayılı kanun hükmünde kararnameyle Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer aldı. 1986 yılında 3289 sayılı yasayla BTGM olan adı, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirildi. 1989 yılında Devlet Bakanlığı'na bağlanması nedeniyle adı "*Spor Genel Müdürlüğü*" oldu. 3289 ve 3703 sayılı Spor Genel Müdürlüğü'nün kuruluş yasasında yer alan federasyon başkanlarının seçimle iş başına gelmesi, spor federasyonlarının özerkleştirilmesi ve demokratik bir yapıya kavuşturulması çalışmaları, 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun kuruluş ve görevleri hakkındaki kanunla başladı. 1993 yılında ise federasyon başkanlarının seçimle iş başına gelmesine ilişkin yönetmelik çıkarılarak uygulamaya kondu ve ilk seçimler 5230 delegenin katılımıyla 5 Aralık 1993'te yapıldı. Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması; 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 3/6/2011 tarihinde kararlaştırıldı. Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilat yapısında değişikliğe gidilen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün 3289 sayılı kanunda yer alan "*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü*" ibaresi "*Spor Genel Müdürlüğü*" olarak değiştirildi [116].

2.14.2. Spor Genel Müdürlüğü teşkilat şeması



Şekil 2.2. Spor Genel Müdürlüğü teşkilat şeması [117].

2.15. Spor Federasyonlarının Disiplin (Ceza) Kurulları

2.15.1. TFF disiplin (Ceza) kurulu

5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca ilk derece yargı kurulu olan Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu, TFF Başkanı'nın teklifi, TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak bir başkan ve altı asıl üyeden oluşur. Profesyonel Futbol Disiplin Kuruluna aynı usulle asıl üye sayısı kadar yedek üye atanır. Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu, TFF Başkanı'nın görevde kaldığı süre ile sınırlı olarak görev yaparlar.

Atanacak asıl ve yedek üyelerin fakülte veya yüksekokul mezunu olmaları gerekir. Ancak başkan, başkan vekili ve raportör olarak görev yapacak olanların hukuk fakültesi mezunu olmaları zorunludur. Diğer üyelerin faal olmayan antrenör, hakem ve futbolcular arasından atanmasına özen gösterilir.

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu, profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunan kulüp, futbolcu, teknik direktör, antrenör, yönetici, müsabaka görevlileri ve profesyonel futbolda görevli diğer kişilerin fiillerinden doğan disiplin ihlallerini karara bağlar.

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu, yukarıda belirtilen görevlerini yerine getirmek amacıyla haftanın belirli günlerinde ayrı ayrı toplanır. Toplantı, kurul başkanının çağrısı üzerine salt çoğunluk ile yapılır. Toplantı gündemi başkan tarafından belirlenir. Kararlar hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır. Kurullar acil işlerde, telefon konferansı, video konferansı veya benzeri başka herhangi bir yöntemle müzakere edebilir ve karar verebilir [118].

Diğer özellikleri aşağıdaki gibidir;

- Başkan ve başkan vekilinin toplantıya katılmamaları halinde, en yaşlı üye kurula başkanlık eder.
- Aralıksız üç toplantıya izinsiz ve mazeretsiz katılmayan üyeler istifa etmiş sayılır.
- Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu kararlarında bağımsızdır.

- Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu görüşmeleri kural olarak kapalı oturumlarda gerçekleştirilir [119].

TFF, Futbol Disiplin Talimatı'nın 102. maddesinde, “*seyircisiz maç oynama*” ile ilgili bir düzenleme yaptı. Bunu da, “*Dünya futbolunda bir ilk olma özelliği taşıyan*” bir karara imza atma diye duyurdu. 102. maddedeki düzenlemeye göre “*bir seyircisiz maç dönemi*” sona erdi. Takımlar, yine “*seyircisiz maç oynama*” cezası alacaklar, ama o maçta sadece “*kadın izleyiciler, yanlarında anneleri olmak şartıyla on iki yaş altı çocuklar olacak*”, üstelik parasız girecekler. TFF, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde ve denetiminde olan sosyal amaçlı çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında kalan, korunmaya muhtaç on iki yaş altı çocukları düşünmüştür. İlk uygulama, 20 Eylül'de Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadi'nda oynanacak olan Fenerbahçe-Manisaspor maçında gerçekleşmiştir. TFF bu uygulamayla ülkemizde son yıllarda gördüğümüz “*ilk*”lere, bir “*ilk*” daha katmıştır [120].

2.15.2. Diğer federasyonların disiplin (Ceza) kurulları

19 Temmuz 2012'de Resmi Gazetede yayımlanan 28353 Sayılı Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin 18. Maddesine Göre

(1) Federasyonlara bağlı spor dalları ile ilgili olarak;

a) Federasyonların faaliyet programında yer alan müsabaka ve faaliyetlerde; kulüpler, federasyona bağlı spor dallarında faaliyette bulunan kuruluşlar, sporcular, hakem, antrenör, menajer, yönetici ve görevli diğer kişilerin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarına ilişkin ceza işlerine federasyonun ceza/disiplin kurulu,

b) Federasyonun faaliyet programında yer almayan il veya ilçe müdürlüklerince düzenlenen müsabaka ve faaliyetlerde; kulüpler, ilgili spor dalında faaliyette bulunan kuruluşlar, sporcular, hakem, antrenör, menajer, yönetici ve görevli diğer kişilerin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarına ilişkin ceza işlerine il veya ilçe ceza kurulları,

c) Kurum veya kuruluşlarca federasyondan, il veya ilçe müdürlüklerinden izin alınmak suretiyle düzenlenen müsabaka ve faaliyetlerde; ilgili spor dalında faaliyette bulunan kuruluşlar, kulüpler, sporcular, hakem, antrenör, menajer, yönetici ve görevli diğer

kişilerin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarına ilişkin ceza işlerine, izin alınan merciin disiplin/ceza kurulu bakar.

(2) İl veya ilçe ceza kurulları tarafından verilen cezalara karşı, 07.01.1993 tarihli ve 21458 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği hükümleri uyarınca, Genel Müdürlük Ceza Kuruluna itiraz edilebilir.

(3) Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları, federasyon disiplin/ceza kurulları ile il veya ilçe ceza kurullarınca verilecek cezalar, Genel Müdürlük Merkez Ceza Kurulunda oluşturulacak sportif ceza kütüğüne kaydedilir [121].

2.15.3. TFF Tahkim kurulu

Tahkim; bir ihtilafın taraflarının; yapacakları bir anlaşma ile ithilafı hakkında karar verme yetkisini devlet mahkemeleri yerine özel kişilere vermesi ve ihtilafı bu kişilerin çözmesidir. Daha açık bir ifade ile kanunun yasaklamadığı konularda taraflar arasında doğmuş veya doğacak bir ihtilafın sözleşme veya kanun hükmü uyarınca devlet yargısı yerine taraflarca doğrudan seçilmiş kişiler eliyle çözümüne tahkim denilmektedir [118].

Ülkemizde spor alanında ilk tahkim kurulu, 1992 yılında ilgili kanun maddesi ile özerk yapıya kavuşturulan Futbol Federasyonu bünyesinde oluşturulmuştur. Sporla ilgili uyuşmazlıkların çözümü için genel mahkemelere gidilmesi, genellikle karar için uzun zaman aldığından sakıncalı sonuçlar ortaya çıkmaktaydı. Bu nedenle sporun ruhuna uygun kararların alınması gerekliliği ön plana çıkmıştır. Aynı zamanda, spor alanında yaşanan uyuşmazlıkların büyük bir bölümü, en çok lisanslı sporcunun ve kulübün bulunduğu futbol branşında gerçekleşmesi nedeniyle Futbol Federasyonu'nun bünyesinde, FIFA ve UEFA örneğinde olduğu gibi bir tahkim kurulu kurulması zorunluluğu doğmuştur. Kararların kısa sürede alınması spor için büyük önem taşımaktadır. Örneğin bir sporcuya verilen müsabakadan men cezası için mahkemeye itiraz edildiğinde, alınan karar, sporcunun men cezası aldığı sürenin dışına taşabilmektedir.

Ancak, kısa sürede karar vermenin dışında diğer bir faktör de itirazların görüşüldüğü Asliye Hukuk Mahkemeleri'nin yerel idari kurumlardan etkilenme şayialarının ortaya çıkmasıdır. Futbol kulüpleri ile ilgili davalar, karşılaşmanın oynandığı şehrin yerel mahkemelerinde

görülmekteydi. Bu da zaman zaman davalı taraf için bazı kuşkular doğurmakta, bu da sportif ortam adına olumsuzlukları beraberinde getirmekteydi [122].

2.15.4. SGM Tahkim kurulu

Spor Genel Müdürlüğü'nün 28 Ocak 2012 tarih 28187 sayılı resmi gazetede yayımlanan SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğine göre; *“spor federasyonlarının iş ve işleyişleri ile ilgili olarak federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler, kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilâflar hakkında federasyon yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını ilgililerin itirazı üzerine inceleyip kesin karara bağlamak üzere oluşturulan Kurulun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir”* şeklinde düzenlenmiştir [123].

2.15.5. SGM Tahkim kurulu ve TFF Tahkim kurulu karşılaştırması

Çizelge 2.2. SGM Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu Karşılaştırması [124]

SGM Tahkim Kurulu	TFF Tahkim Kurulu
AMAÇ	
Bu Yönetmeliğin amacı, spor federasyonlarının iş ve işleyişleri ile ilgili olarak federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler, kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilâflar hakkında federasyon yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını ilgililerin itirazı üzerine inceleyip kesin karara bağlamak üzere oluşturulan Kurulun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.	Bu Talimat, 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da ve TFF Statüsü'nde düzenlenmiş olan Tahkim Kurulu'nun çalışma esas ve usullerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.
GÖREV SÜRESİ	
Tahkim Kurulu dört yıl için görevlendirilir.	Tahkim Kurulu'nun görev süresi, Federasyon Başkanının görevi süresi ile sınırlıdır.

Çizelge 2.2. (devam) SGM Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu Karşılaştırması

GÖREVLENDİRME VE SEÇİM	
Üyeler Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile görevlendirilir.	Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile seçilirler.
Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır.	Kurul, görevinde bağımsızdır, tarafsızdır.
Kurul Başkanını kendi seçer.	Kurul Başkanını Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile seçilir.
Kurul, yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder.	Bir Başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden oluşur.
Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır.	En az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip Hukuk Fakültesi mezunları arasından seçilir.
Hakim ve Savcılar ile bu meslekten sayılanlar hakimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Kurulda görev alabilirler.	
Kurul üyeleri kendi aralarından bir başkan, bir başkan vekili ve bir Raportör seçer.	Kurul, ilk toplantısında asıl üyeler arasından bir Başkan Vekili ve bir Raportör seçer.
Kurul, ihtiyaç duyduğu konularda ihtisas birimleri oluşturabilir. İhtisas birimleri, ilgili federasyon ve diğer birim temsilcilerinden oluşturulur.	Tahkim Kurulu'nun idari işlerini yürütmek üzere Tahkim Kurulu Başkanlığının önerisi üzerine bir Tahkim Kurulu Koordinatörü görevlendirilir.

TOPLANTI KARAR YETER SAYISI	
Kurul, Başkanın veya mazereti halinde Başkan Vekilinin çağrısı üzerine en az beş üye ile toplanır.	Kurul, Başkanın veya mazeretli olması durumunda Başkan Vekilinin çağrısı üzerine en az beş asıl üyenin katılımı ile toplanır.
Kararlar, toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde Başkanın kullandığı oyun tarafı çoğunluk sayılır.	Kararlar, toplantıda hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde Başkanın oyu belirleyicidir.
Oy kullanmak zorunlu olup, çekimser kalinamaz. Oy kullanmayan üye toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılır.	Oy kullanmak zorunlu olup çekimser kalinamaz. Oy kullanmayan üye toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılır.

BAŞVURU	
Kurulun görev alanına giren konularda başvurular, ilgili kişiler ile kulüp başkanları veya yetkili kılınan idareciler tarafından, Tahkim Kurulu Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçe ile yapılır.	Tahkim Kurulu Başkanlığına başvuru yazılı olarak yapılır. Dilekçede, tarafların ve varsa vekillerinin adı soyadı, unvanı, adresleri, başvurularının konusu, dayandıkları, maddi vakıalar, delilleri ve talepleri yer alır.
Kurula başvuru süresi, federasyon yönetim kurulu kararı ile disiplin veya ceza kurulu kararının yazılı bildiriminden itibaren on gündür.	Kurul'a yapılacak başvuru veya itirazlar, kararın yazılı bildirimini veya yazılı bildirim hükmündeki duyuruyu izleyen yedi gün içinde harcı yatırılmak suretiyle gerçekleştirilmek zorundadır.
Başvuru sahibi, başvuru ücretini yatırmak ve makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Aksi halde bu makbuz ibraz edilinceye kadar dilekçesi işleme konulmaz. Beş gün içerisinde başvuru ücreti ile diğer giderlerin yatırıldığına ilişkin makbuzun ibraz edilmemesi halinde itiraz yapılmamış sayılır.	Başvuru sahibi, başvuru harcını yatırmak ve makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Harcı yatırılmamış başvurular reddedilir.

Çizelge 2.2. (devam) SGM Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu Karşılaştırması

ÜYELİKTE ÇEKİLMİŞ SAYILMA	
Özür beyan etmeksizin, aralıksız üç oturuma veya bir yıl içinde toplam beş oturuma katılmayan asıl üyeler çekilmiş sayılır.	Özrü beyan etmeksizin, aralıksız üç gün oturuma veya bir sene içinde toplam on beş oturuma katılmamış asıl üyeler üyelikten çekilmiş sayılır. Ancak, bir sene içinde yapılan olağan toplantıların yarısından bir fazlasına katılmamış herhangi bir üye, mazeret bildirmiş ve izin almış olsa dahi çekilmiş sayılır.
Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez.	Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yeni üye seçilemez.
Yedek üyeler, herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, sırasıyla ve kalan süreyi tamamlamak üzere görevlendirilmiş sayılır.	Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler sırasıyla ve kendiliğinden gelirler.
Eksik kalan yedek üye sayısı, görevlendirilecek yeni üyelerle tamamlanır. Bu fıkra uyarınca seçilen yedek üyelerin görev süresi, yerine seçilenlerin görev süresi kadardır.	Eksik kalan yedek üye sayısı, seçilecek yeni üyelerle tamamlanır.

KURULLARDA GÖREV ALAMAYACAKLAR	
Federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar,	Özerk federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar,
İhtar cezası dışında sportif ceza alanlar,	Ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla cezaya çarptırılmış olanlar.
Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, görevi kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından ceza alanlar görev alamazlar.	Böyle bir düzenleme bulunmamaktadır.

Çizelge 2.2. (devam) SGM Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu Karşılaştırması

YARGI YETKİSİ	
Federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler arasındaki ihtilafları, kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular arasındaki uyuşmazlıkları, kulüplerle kulüpler arasında çıkacak anlaşmazlıkları,	Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ile diğer görevliler arasında çıkan ihtilaflar hakkında Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararlara karşı yapılan başvuruları,
Federasyonlarca verilecek kararlar ile ceza ve disiplin kurulu kararlarını,	Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları kararlarına karşı yapılan itirazları, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı yapılan başvuruları, Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından çıkartılmış talimatların, kanun, ana statü, FIFA ve UEFA ana statülerine aykırılığına ilişkin başvuruları, ilgililerin talebi üzerine inceler ve karara bağlar.
Genel Müdürlük ile federasyonlar arasında veya federasyonların kendi arasında çıkacak ihtilaflar hakkında kurulca belirlenecek bir üyenin başkanlığında Genel Müdürlük ve federasyon temsilcilerinin katılımıyla oluşturulacak olan komisyon kararlarını,	Spor Genel Müdürlüğü ile Türkiye Futbol Federasyonu arasında çıkacak ihtilaf hakkında herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.
Federasyon başkanları ile yönetim, disiplin ve denetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disipline aykırı davranışlarının tespiti halinde Bakan tarafından Genel Müdürlük Ceza Kuruluna sevk edilmeleri sonucu Merkez Ceza Kurulunca verilecek kararları, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin sonuca bağlar.	

KARAR	
Kurul tarafından spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disipline ilişkin olarak verilen kararlar kesin olup, bu kararlara karşı hiçbir yargı mercine başvurulamaz.	Kurul kararları kesindir; idari veya yargısal mercilerin onayına tabi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari veya yargısal mercilere de başvurulamaz.
Taraflar, kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde verilen kararlara karşı Kurula karar düzeltme talebinde bulunabilirler.	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun kararların açıklaması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi hakkındaki hükümleri saklıdır.
Kurul, 12/01/2011 tarihli 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi halleri dışında aynı konuda tekrar karar veremez.	

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, kullanılan veri toplama teknikleri ile verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma evrensel bir sorun olan sporda şiddete ilişkin ortaya çıkan etkenlerin incelenmesi ve adli kayıtlara geçen kişilerin demografik özelliklerinin belirlenmesini kapsayan bir çalışmadır. İlgili literatür taranarak taraftarlık, şiddet ve gerekli kurumlar ile ilgili bilgiler verilir, bu bilgiler diğer çalışmalar ve sayısal verilerle desteklenmiştir. Ayrıca çalışmada 5149, 6222 ve 6259 sayılı yasalar karşılaştırılarak aralarındaki farklar belirlenmiştir.

Araştırmanın yönteminde tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma için ayrıca Ankara Emniyet Müdürlüğünden gerekli veriler alınarak, bu verilerle sporda şiddetle ilgili araştırmanın problemine çözüm yolları aranmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde Ankara Emniyet Müdürlüğüne yansıyan şiddet olayları oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 2004-2012 yılları arasında Ankara Emniyet Müdürlüğüne yansıyan 891 sporda şiddet olayı oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Elde Edilmesi

Bu araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından Ankara Emniyet Müdürlüğünden 2004-2012 yılları arasında yaşanan sporda şiddet olaylarına ilişkin gerekli bilgilerin alınmasıyla toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Veri analizi 891 olay üzerinden değerlendirilmiş, elde edilen veriler SPSS (Statics, Package For Social Sciences) istatistik programında değerlendirilmeye alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde ve frekans analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çizelge 4.1. 5149 Sayılı Kanuna Göre Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Toplam Olayların Yüzde ve Frekans Dağılımları

Olaylar	N	%
Çirkin ve Kötü Tezahürat	540	65,00
Müsabaka Düzenini Bozmak	47	5,65
Spor Alanlarına Zarar Vermek	130	15,64
Yasaklanan Madde ve Cisim Kullanmak	16	1,94
Meşale Yakmak	46	5,53
Yasaklanan Madde ve Cisim Bulundurmak	29	3,48
Müsabaka Alanına Girmek	23	2,76
Toplam	831	100.00

Çizelge 4.1’de 2004-2010 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının suçun nasıl işlendiği ve bu kişilerin, frekans ve yüzde dağılımı verilmiştir. Olayların %65’inin çirkin ve kötü tezahürattan, %5,65’inin müsabaka düzenini bozmaktan, %15,64’ünün spor alanlarına zarar vermekten, %1,94’ünün yasaklanan madde ve cisim kullanmaktan, %5,53’ünün meşale yakmaktan, %3,48’inin yasaklanan madde ve cisim bulundurmaktan ve %2,76’sının müsabaka alanına girmekten kayıt altına alındığı görülmüştür.

Emniyete yansıyan olaylardan en yüksek düzeye sahip olayın çirkin ve kötü tezahürattan, en düşük düzeye sahip olayın yasaklanan madde ve cisim kullanmak ve müsabaka alanına girmek olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.2. 6222 Sayılı Kanuna Göre 2010-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Toplam Olayların Yüzde ve Frekans Dağılımları

Olaylar	N	%
Çirkin ve Kötü Tezahürat	5	8,33
Müsabaka Düzenini Bozmak	21	35,00
Spor Alanlarına Zarar Vermek	5	8,33
Yasaklanan Madde ve Cisim Kullanmak	5	8,33
Meşale Yakmak	4	6,67
Yasaklanan Madde ve Cisim Bulundurmak	10	16,67
Müsabaka Alanına Girmek	10	16,67
Toplam	60	100.00

Çizelge 4.2’de 2010-2012 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının suçun nasıl işlendiği ve bu kişilerin, frekans ve yüzde dağılımı verilmiştir. Olayların %8,33’ünün çirkin ve kötü tezahürattan, %35’inin müsabaka düzenini bozmaktan, %8,33’ünün spor alanlarına zarar vermekten, %8,33’ünün yasaklanan madde ve cisim kullanmaktan, %6,67’sinin meşale yakmaktan, %16,67’sinin yasaklanan madde ve cisim bulundurmaktan ve %16,67’sinin müsabaka alanına girmekten kayıt altına alındığı görülmüştür.

Emniyete yansıyan olaylardan en yüksek düzeye sahip olayın %35 ile müsabaka düzeninin bozmaktan, en düşük düzeye sahip olayın ise %6,67 ile meşale yakmak olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.3. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Çirkin ve Kötü Tezahürat Olaylarının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005	76	13,94
2005-2006	195	35,77
2006-2007	179	32,84
2007-2008	19	3,48
2008-2009	59	10,82
2009-2010	12	2,20
2010-2011		
2011-2012		
2012-2013	5	0,95
TOPLAM	545	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen spor müsabakalarında yaşanan çirkin ve kötü tezahürat olaylarının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 4’de verilmiştir. Olayların % 13,94’ünün 2004-2005 sezonunda, %35,77’sinin 2005-2006 sezonunda, %32,84’ünün 2006-2007 sezonunda %3,48’inin 2007-2008 sezonunda, %10,82’sinin 2008-2009 sezonunda %2,20’sinin 2009-2010 sezonunda ve %0,95’inin 2012-2013 sezonunda meydana geldiği belirlenmiştir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %35,77 ile 2005-2006 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %0,95 ile 2012-2013 sezonunda olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.4. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Müsabaka Düzenini Bozma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005		
2005-2006		
2006-2007		
2007-2008		
2008-2009	6	8,82
2009-2010	41	60,30
2010-2011		
2011-2012	5	7,35
2012-2013	16	23,53
TOPLAM	68	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen müsabaka düzenin bozma olayının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 5’de verilmiştir. Olayların %8,82’sinin 2007-2008 sezonunda, %60,30’unun 2008-2009 sezonunda, %7,35’inin 2011-2012 sezonunda ve %23,53’ünün 2012-2013 sezonunda meydana geldiği görülmektedir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %60,30 ile 2009-2010 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %7,35 ile 2011-2012 sezonunda olduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.5. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Spor Alanlarına Zarar Verme Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005	13	9,63
2005-2006	9	6,66
2006-2007	108	80,0
2007-2008		
2008-2009		
2009-2010		
2010-2011		
2011-2012	1	0,74
2012-2013	4	2,97
TOPLAM	135	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen spor müsabakalarında yaşanan spor alanlarına zarar verme olayının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Olayların % 9,63'ünün 2004-2005 sezonunda, %6,66'sının 2005-2006 sezonunda, %80'inin 2006-2007 sezonunda %0,74'ünün 20011-2012 sezonunda ve %2,97'sinin 2012-2013 sezonunda meydana geldiği belirlenmiştir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %80 ile 2006-2007 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %0,74 ile 2011-2012 sezonunda olduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.6. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara'da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Yasaklanan Madde ve Cisim Kullanma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005	3	14,29
2005-2006	8	38,10
2006-2007	1	4,77
2007-2008		
2008-2009	4	19,04
2009-2010		
2010-2011	5	23,80
2011-2012		
2012-2013		
TOPLAM	21	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen spor müsabakalarında yaşanan yasaklanan madde ve cisim kullanma oranının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 7'de verilmiştir. Olayların % 14,29'unun 2004-2005 sezonunda, %38,10'unun 2005-2006 sezonunda, %4,77'sinin 2006-2007 sezonunda %19,04'ünün 2008-2009 sezonunda ve %23,80'inin 2010-2011 sezonunda meydana geldiği görülmektedir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %38,10 ile 2005-2006 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %4,77 ile 2006-2007 sezonunda olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.7. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara'da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Meşale Yakma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005	17	34,0
2005-2006	8	16,0
2006-2007	1	2,0
2007-2008	2	4,0
2008-2009	16	32,0
2009-2010	2	4,0
2010-2011	1	2,0
2011-2012		
2012-2013	3	6,0
TOPLAM	50	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen spor müsabakalarında yaşanan meşale yakma olayının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 8'de verilmiştir. Olayların % 34'ünün 2004-2005 sezonunda, %16'sının 2005-2006 sezonunda, %2'sinin 2006-2007 sezonunda %4'ünün 2007-2008 sezonunda, %32'sinin 2008-2009 sezonunda %4'ünün 2009-2010 sezonunda, %2'sinin 2010-2011 sezonunda ve %6'sının 2012-2013 sezonunda meydana geldiği belirlenmiştir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %34 ile 2004-2005 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %2 ile 2006-2007 ve 2010-2011 sezonlarında yaşandığı belirlenmiştir.

Çizelge 4.8. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara'da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Yasaklanan Madde ve Cisim Bulundurma Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005	1	2,57
2005-2006	2	5,13
2006-2007	11	28,20
2007-2008	9	23,08
2008-2009	4	10,25
2009-2010	2	5,13
2010-2011	1	2,57
2011-2012	5	12,82
2012-2013	4	10,25
TOPLAM	39	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen spor müsabakalarında yaşanan yasaklanan madde ve cisim bulundurma oranının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 9'da verilmiştir. Olayların % 2,57'sinin 2004-2005 sezonunda, %5,13'ünün 2005-2006 sezonunda, %28,20'sinin 2006-2007 sezonunda, %23,08'inin 2007-2008 sezonunda, %10,25'inin 2008-2009 sezonunda, %5'13'ünün 2009-2010 sezonunda, %12,82'sinin 2011-2012 sezonunda ve %10,25'inin 2012-2013 sezonunda meydana geldiği belirlenmiştir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %28,20 ile 2006-2007 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %2,57 ile 2004-2005 ve 2010-2011 sezonlarında olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.9. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara'da yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Müsabaka Alanına Girme Oranının Yüzde ve Frekans Dağılımları

YILLAR	N	%
2004-2005		
2005-2006	2	6,06
2006-2007	10	30,30
2007-2008		
2008-2009	4	12,13
2009-2010	7	21,21
2010-2011	2	6,06
2011-2012	7	21,21
2012-2013	1	3,03
TOPLAM	33	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen spor müsabakalarında yaşanan müsabaka alanına girme oranının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 10'da verilmiştir. Olayların %6,06'sının 2005-2006 sezonunda, %30,30'unun 2006-2007 sezonunda, %12,13'ünün 2008-2009 sezonunda %21,21'inin 2009-2010 sezonunda, %6,06'sının 2010-2011 sezonunda, %21,21'inin 2011-2012 sezonunda ve %3,03'ünün 2012-2013 sezonunda meydana geldiği belirlenmiştir.

Olayların sezonluk dağılımına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip yılın %30,30 ile 2006-2007 sezonunda en düşük yüzdeye sahip yılın ise %3,03 ile 2012-2013 sezonunda olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.10. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olaylara Karışan Kişilerin Mesleki Durum Yüzde ve Frekans Dağılımları

Mesleki Durum	N	%
Öğrenci	198	22,22
Serbest	230	25,81
Boşta Gezer	118	13,24
İşçi	134	15,03
Bilinmiyor	219	24,57
Toplam	899	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının meslek değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 3’de verilmiştir. Olaylara karışan kişilerin mesleklerine göre %22,22’sinin öğrenci, %25,81’inin serbest meslek sahibi, %13,24’ünün boşta gezer , %15,03’ünün işçi ve %24,57’sinin mesleğinin bilinmediği tespit edilmiştir.

Olaylara karışan kişilerin mesleklerine bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip gurubun %25,81 ile serbest meslek sahibi olduğu en düşük yüzdeye sahip olanların ise %13,24 ile boşta gezer olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.11. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olaylara Karışan Kişilerin Eğitim Durumu Yüzde ve Frekans Dağılımları

Eğitim Durumu	N	%
Okuryazar	59	6,62
İlköğretim	213	23,90
Lise	296	33,22
Üniversite	142	15,93
Bilinmiyor	189	21,21
Toplam	899	100.00

2004-2012 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının eğitim durumlarına göre incelendiğinde; olaylara karışan kişilerden %6,62’sinin okuryazar olduğu , %23,90’ının ilköğretimi bitirdiği, %33,22’sinin lise mezunu, %15,93’ünün üniversite mezunu, %21,21’inin de öğrenim durumunun bilinmediği tespit edilmiştir.

Olaylara karışan kişilerin eğitim durumlarına bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip kişilerin eğitim durumunun %33,92 ile lise mezunu olduğu; en düşük yüzdeye sahip olanların ise %6,62 ile okuryazar olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.12. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olaylara Karışan Kişilerin Cinsiyetlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Erkek	896	99,67
Bayan	3	0,33
Toplam	899	100.0

2004-2012 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; kayıtlarda geçen olaylara karışan kişilerin %99,67’lik bir bölümünün erkeklerden, %0,33’lük bir bölümünün bayanlardan oluştuğu görülmektedir.

Olaylara karışan kişilerin cinsiyetlerine bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip olanların %99,67 ile erkekler; en düşük yüzdeye sahip olanların ise %0,33 ile bayanlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.13. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Olayların Branşlara Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları

Branş	N	%
Futbol	889	99,22
Voleybol	1	0,11
Basketbol	6	0,67
Toplam	899	100.0

2004-2012 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının branşlara göre frekans ve yüzde dağılımına bakıldığında; emniyete yansıyan olayların branşlarının %99,22’sinin futbol, %0,11’inin voleybol ve %0,67’sinin basketbol olduğu belirlenmiştir.

Olayların meydana geldiği branşlara bakıldığında en yüksek yüzdeye sahip olanların %99,22 ile futbol, en düşük yüzdeye sahip olanların ise %0,11 ile basketbol olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.14. 2004-2012 Yılları Arasında Ankara’da Yapılan Spor Müsabakalarında Yaşanan Sporda Şiddet Olaylarının Gerçekleştiği Yıllara Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları

Yıllar	N	%
2004-2005	110	12,34
2005-2006	224	25,14
2006-2007	310	34,79
2007-2008	30	3,36
2008-2009	101	11,33
2009-2010	64	7,18
2010-2011	9	1,01
2011-2012	18	2,02
2012-2013	33	3,70

2004-2012 yılları arasında meydana gelen sporda şiddet olaylarının yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 5’de verilmiştir. Kayıtlarda geçen 891 olayın, %12,34’ünün 2004-2005, % 25,14’ünün 2005-2006, %34,79’unun 2006-2007, % 3,36’sının 2007-2008, %11,33’ünün 2008-2009, % 7,18’inin 2009-2010, %1,01’inin 2010-2011, %2,02’sinin 2011-2012 ve % 3,70’inin 2012-2013 yılları arasında meydana geldiği görülmektedir.

En yüksek yüzdeye sahip olayın meydana geldiği yılın % 37,79 ile 2006-2007 yılları arası olduğu; en düşük yüzdeye sahip olan ve az olayın olduğu yılın ise % 1,01 ile 20011-2012 yılları arası olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA

Bu araştırma 2004-2012 yılları arasında Ankara ilinde meydana gelen ve Emniyet Müdürlüğü kayıtlarına geçen sporda şiddet olaylarının, olay ve kişi açısından; mesleki durumları, eğitim durumları cinsiyet ve branşların yıllara göre dağılımlarının incelenmesini kapsayan bir çalışmadır. İlgili literatür taranarak taraftarlık, şiddet ve gerekli kurumlar ile ilgili bilgiler verilip, bu bilgiler diğer çalışmalar ve sayısal verilerle desteklenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; sporda yaşanan şiddet olaylarında, şiddetin %35'inin müsabaka düzenini bozmaktan çıktığı belirlenmiştir. Yılmaz'ın (2009) yapmış olduğu gazete haberinde, 2004-2010 yılları arasında oynanan sezonlarda toplamda 471 taraftarın gözaltına alındığı ve bu taraftarlara verilen cezaların 169'unun küfürlü ve kötü tezahürattan, 44'ünün meşale yakmaktan, 170'inin yasaklı madde bulundurma ve kullanma, 62'sinin spor alanlarına zarar verme, 26'sinin ise spor alanlarına girme suçlarından uygulandığı bildirilmiştir.

Genel olayların dağılımına bakıldığında; çirkin ve kötü tezahürat olaylarına %8,33'lük bir orana katılım olduğu görülmüştür. Özen, Eygü ve Kabakuş'un (2013) üniversite öğrencilerinin sporda şiddet ve saldırganlık olaylarını araştırdıkları çalışmada, öğrencilerin %2,12 oranında taraftar oldukları takımın katılımcıları ile birlikte çirkin ve kötü tezahürat ederim sonucuna varmışlardır. Bu durum araştırmayla paralellik göstermektedir.

Olaylara karışan kişilerin % 22,22'sinin öğrenci ve %25,78'inin serbest meslek sahibi oldukları belirlenmiştir. Acet'in (2001) yapmış olduğu araştırmada, seyircilerin, bu çalışmaya yakın oranlarda, %30,2'sinin öğrenci, %20,9'unun ise serbest meslek çalışanları olduğu görülmüştür.

Yapılan araştırma sonucunda olaylara karışan kişilerin % 33,22'lik bir oranla lise mezunu olduğu görülmüştür. Çağlayan ve Fişekçioğlu'nun yaptığı çalışmada futbol seyircisinin en yüksek %35'inin lise mezunu olduğu ve yapılan küfürlü, şiddet içeren davranışlara katılma yönünden yine lise öğrencilerinin en yüksek frekansa sahip olduğu saptanmıştır. Bayram'ın (2011) yapmış olduğu araştırmada stadyum içinde ya da dışında kavgalı ya da yaralanmalı bir olay olduğunda kavgaya karışan kişilerden %1.75'inin lise mezunu olduğu görülmüştür.

Emniyetteki kayıtlara bakıldığında olaylara karışan kişilerin sadece %6,62'sinin okur-yazar olduğu belirlenmiştir. Seyircilerin eğitim seviyelerinin ve ekonomik düzeylerinin yükseltilmesi, şiddete yönelik eylemlerin engellenmesinde olumlu sonuçlar sağlayabilir.

Olaylara karışan kişilerden %99,67'sinin erkeklerden, %0,33'ünün bayanlardan oluşmuştur. Şahin'in (2003) Gaziantepspor futbol takımı taraftarlarının şiddet ve saldırganlık olaylarına bakış açılarının sosyolojik ve psikolojik boyutu üzerine yaptığı çalışmada olaylara karışan kişilerin %89,5'inin erkekler olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar yapılan araştırmayla paralellik göstermektedir.

Yapılan çalışmada meydana gelen sporda şiddet olaylarının branşlara göre gerçekleşmesine bakıldığında %99,22'lik yüksek bir oranla futbol olduğu belirlenmiştir. Girginer, Aydın ve Cavdar'ın (2006) üniversite öğrencilerinin şiddet konusuna yaklaşımlarını inceledikleri çalışmada, öğrencilerin şiddetin en fazla görüldüğü spor dalı olarak %94,9 ile futbol cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Sportif müsabakalar da şiddet denilince ilk akla gelen branş futboldur. Sporda şiddet futbolda kendini fazlasıyla göstermektedir. Oran olarak bayanların şiddet olaylarına katılımının düşük olduğu sonucundan hareketle federasyonların maçlarda bayanların katılımını fazlalaştırması, bayanların da müsabakaları izleme fırsatı bulması şiddeti bir nebze olsun azaltabilir.

Yasal yaptırımların gücünün ve devamlılığının sağlanması, toplumun her kesiminden bireylerin bilinçlendirilmesi ve bu yaptırımlardan haberdar edilmelerinin sağlanması sporda şiddeti azaltabilir.

Araştırmaya göre emniyete yansıyan olay sayısının önceki yıllara göre günümüzde azalmaya başladığı görülmüştür. 2011 yılından önce yapılan birçok çalışmada, sporda şiddeti önlemeye yönelik yasaların eksikliğinden bahsedilmektedir. 2011 yılında yürürlüğe giren 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliği Önlemeye Yönelik Kanun sonrasında, getirilen yeni cezaların ve düzenlemelerin, tatmin edici düzeyde olduğu söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu araştırmada 2004-2012 yılları arasında Ankara Eminyet Müdürlüğüne yansıyan taraftar vakaları incelenmiş ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve 6259 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun arasındaki farklar vurgulanarak sporda şiddetin evrensel boyutu anlatılmaya çalışılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; müsabakalarda yaşanan olayların 5149 sayılı yasa yürürlükteyken çirkin ve kötü tezahürattan olduğu belirlenirken 6222 sayılı yasa yürürlüğe girdiğinde yaşanan olayların müsabaka düzenini bozmak fiili ile gerçekleştiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca 6222 sayılı yasa yürürlüğe girdikten sonra sporda yaşanan şiddet olaylarının ciddi oranda azaldığı tespit edilmiştir.

Şiddet olaylarına karışan taraftarların demografik özellikleri incelendiğinde; şiddet olaylarına karışan taraftarın büyük çoğunluğunun erkek taraftarlardan oluştuğu, bu taraftarların serbest meslek sahibi ve lise mezunu oldukları sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak; 2011 yılından önce yapılan birçok çalışmada sporda şiddeti önlemeye yönelik olarak çıkarılan 5149 sayılı Kanunun eksikliğinden bahsedilmektedir. Yapılan araştırmaya göre 2011 yılında yürürlüğe giren 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ile getirilen yeni cezalar ve düzenlemeler sonrasında emniyete yansıyan olay sayısının önceki yıllara göre azalmaya başladığı görülmüştür.

6.2. Öneriler

Araştırma bulguları sonucunda faydalı olabileceği düşünülen öneriler şunlardır:

1. Olayların büyük bir kısmının çirkin ve kötü tezahürattan oluşmasından dolayı taraftarı bilinçlendirmek ve holiganizmi önlemek amacıyla sosyal medya araçlarından yararlanılmak ve yasalarla daha caydırıcı hale getirilmesi konusunda çalışmaların artırılmasıyla; bu tarz çirkin olayların azalacağı değerlendirilmektedir.
2. Çalışma istatistik taraması olduğundan şahıslarla bire bir görüşme şansı olmamış, dolayısıyla o anki psikolojik durumları hakkında yeterince bilgi edinilememiştir. Şiddete yönelen kişilerin psikolojik, maddi ve manevi zararlar verdikleri bu durumların analizlerinin daha iyi yapılabilmesi için sporda şiddet uygulayan kişilerle bire bir görüşmenin daha faydalı olabileceği değerlendirilmektedir. Yeni yapılacak çalışmalarda bu konuya dikkat edilmesinin daha sağlıklı sonuçlar sağlayacağı düşünülmektedir.
3. Yeni yapılacak bilimsel çalışmalarda da emniyet verileri kullanılacağından, tutulması gerekli yeni verilerle ilgili emniyet mensuplarına yönelik bilgilendirme çalışmalarına ağırlık verilmesinin, verilerin daha sağlıklı ve fazla değişkenli çalışma yapma imkânlarını kolaylaştıracağı değerlendirilmektedir.
4. Bayanlar müsabakaya gitmeye teşvik edilmelidir
5. Mevzuat uygulanmalı, takip edilmeli ve bunların devamlılığı sağlanmalıdır.
6. Kolluk kuvvetleri ve özel güvenlik, spor güvenliği konusunda iyi eğitilmeli, gerekirse spor polisi kurulmalı ve ihtisaslaşmaları sağlanmalıdır.

Araştırma kapsamı dışında da:

1. Toplumumuzda hemen her branşta karşılaşılan bu durumla ilgili ulusal basın yayın kuruluşlarında sporda krize müdahale ve krizle baş etme yöntemlerinin işlenmesinin faydalı olacağı,

2. Spora katılımın daha fazla yaygınlaştırılması ve şiddetin önlenmesi için sporun sadece bireyin tek başına katıldığı bir aktivite değil ailecek katılınabilecek bir faaliyet olma bilincinin yerleştirilebileceği,
3. Eğitim kurumlarında sporda şiddet ve saldırganlık konusu bütünüyle ele alınabileceği,
4. Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer bakanlıklarla işbirliği içerisinde anaokulundan üniversite öğrencilerine kadar ilgili sınıflarda yaş ortalaması dikkate alınarak seminerler, animasyonlar ve çeşitli organizasyonlarla bilgilendirme, bilinçlendirme toplantıları yapılarak sporda şiddetin önlenmesinin sağlanabileceği,
5. Spor medyasının; kışkırtıcılıktan uzak, objektif yayın yaparak ve izleyicileri sporda saldırganlık ve şiddeti önlemeye yönelik yasa hakkında bilgilendirebileceği,
6. Spor gazetelerinin yöneticileri ve yazarları, spor ile ilgili ve özellikle futbolla ilgili gelişmeleri okuyucuya aktarırken barışçıl ifadeler seçmeye özen gösterebileceği,
7. Spor gazetelerinin taraftar ağırlıklı yayın politikasıyla müsabakalardaki rekabeti olumsuz yönde etkileyici yayın anlayışından uzaklaşmaları için merkezi bir otokontrol sisteminin getirilmesi,
8. Seyircilerin sporun dostluğu geliştiren ve insanları rahatlatan bir boş zaman faaliyeti olduğu konusunda eğitilebileceği,
9. Taraftar derneklerinin yönetici ve üyelerinin fair play ruhu ile eğitilebileceği,
10. Kulüp yöneticileri önemli müsabakaların öncesinde yapacakları açıklamalarla motivasyonu sağlamalı, kışkırtıcılıktan uzak açıklamalarda bulunmalı, fair playi destekleyerek taraftarlara örnek olabilecekleri,
11. Oyuncular müsabakalarda diğer oyuncuları ve seyirciyi kışkırtıcı davranışlardan kaçınabilecekleri,
12. Fair play'i destekleyici organizasyon sayısı artırılarak başarılı kulüp, oyuncu ve hatta taraftar derneklerine ödüller verilebileceği, desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

1. Fişek, K. (1998). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından Dünya'da ve Türkiye'de spor yönetimi (2. Baskı)*. Ankara: Bağırhan Yayınmevi.
2. Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
3. Dursun, Y. (2011). Şiddetin izini sürmek: Şiddet nedir?. *Felsefe Dergisi*, 12(3).
4. Türk Dil Kurumu (1924). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.
5. Erten, Y. ve Ardalı, C. (2001). *Saldırganlık, şiddet ve terörün psikososyal yapıları*.
6. Mosses, R. (1996). Şiddet nerede başlıyor. *Cogito*, 6(7), 23-28.
7. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, (1998). *Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet*. Bilim Serisi, 113.
8. Ergil, D. (1984). *Toplum ve insan (1. Basım)*, Ankara: Turhan Kitabevi.
9. Ayan, S. (2006). Şiddet ve fanatizm. C.Ü. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 7(2), 194-195.
10. Kocabay, Y. (2008). *Türkçe fransızca büyük sözlük (Grand Dictionary) (7. Baskı)*. Ankara: Tisimat Basım Sanayi.
11. Tezcan, M. (1996). Bir şiddet ortamı olarak okul. *Cogito*, 105-108.
12. Ünsal, A. (1996). Genişletilmiş bir şiddet tipolojisi. *Cogito*, 6(7), 29-36.
13. Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. İstanbul: Altın Kitapları.
14. Gümüş, A. (2006). *Şiddet türleri*. Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu, Ankara.
15. Aksoy, F. (2008). *Psikolojik şiddet'in (mobbing) sağlık çalışanlarına etkisi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
16. Doğan, Z. (2010). *Şiddet ve türleri*. <http://doganzeki.wordpress.com/2010/11/18/siddet-ve-siddet-turleri/> Son Erişim Tarihi: 11.07.2013.
17. Atalay, A. (2010). *Hukuksal boyutları ile futbolda şiddet olgusu*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
18. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2008). *Öğrencilerin şiddet algısı*, 2,3.
19. Günel, G. (2012). *Sporda şiddetin tarihçesi, örnek olaylar ve ilgili mevzuatlar*. Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu.
20. Kapıcıoğlu, İ. (2008). *Üniversite öğrencilerinin şiddet algısı*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

21. Uysal, A. (2003). *Şiddet karşıtı programlı eğitimin öğrencilerin çatışma çözümleri, şiddet eğilimleri ve davranışlarına yansımaları*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
22. Talimciler, A, (2003). *Türkiye’de futbol fanatizmi ve medya ilişkisi*. İstanbul; Bağlam Yayınları.
23. Dikici, S. T. (2009). *Çarşı bir başka taraftarlık*. Ankara: Dipnot Yayınları.
24. Aydın, M. B., Hatipoğlu, D. ve Ceyhan Ç. (2008). Endüstriyel futbol çağında taraftarlık, *Gazi Üniversitesi Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26, 289-300.
25. İnternet: Futbolda Şiddetin Sebepleri ve Önlenmesi http://haber.net/index.php?option=com_content&task=view&id=5785 adresinden 11.07.2013 tarihinde alınmıştır.
26. Ankara Emniyet Müdürlüğü. (2003). *Futbolda şiddet ve önlenmesi*. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.
27. Kuru, E., Var, L. (2009). Futbol seyircilerinin spor alanlarındaki saldırganlık davranışları hakkında betimsel bir çalışma (Kırşehir ili örneği), *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
28. Karagün, E. (2011). Şiddet ve spor. *Türkiye Klinikleri Journal of Psychiatry Special Topics*. 4(2), 79-85.
29. Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar.
30. İnternet: “Hillsborough” stadyum faciası. (15 Nisan 1989). 06.04.2010. <http://www.cizgidiyari.com/forum/80s-onemli-olaylar-forumu/12233-futbolun-karagunu-15-nisan-1989-hillsborough-faciasi.html> adresinden 11.03.2012 tarihinde alınmıştır.
31. İnternet: Hillsborough faciası. http://tr.wikipedia.org/wiki/Hillsborough_facias%C4%B1 adresinden 10.03.2014 tarihinde alınmıştır.
32. İnternet: Bradford city stadium fire. http://en.wikipedia.org/wiki/Bradford_City_stadium_fire adresinden 10.03.2012 tarihinde alınmıştır.
33. İnternet: 1985: fans killed in bradford stadium fire. http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/may/11/newsid_2523000/2523561.stm adresinden 10.03.2014 tarihinde alınmıştır.
34. İnternet: Efsane tribünler 1: the kop!!! (1906-1994). 22.02.2010. <http://caginyunufutbol.blogspot.com/2010/02/efsane-tribunler-i-kop-1906-1994.html> adresinden 12.03.2012 tarihinde alınmıştır.
35. İnternet: Heysel faciası. 21.04.2010. http://www.salom.com.tr/haber-72742-heysel_faciasi.html adresinden 10.03.2014 tarihinde alınmıştır.

36. İnternet: 1967 kayseri stadyum faciası. http://tr.wikipedia.org/wiki/1967_Kayseri_stadyum_facias%C4%B1 adresinden 12.03.2012 tarihinde alınmıştır.
37. İnternet: 1967 kayseri stadyum faciası. 04.12.2014. <http://www.haberkavsagi.com/1967-kayseri-stadyum-facias/> adresinden 12.03.2012 tarihinde alınmıştır.
38. İnternet: İtalya'nın en ateşli derbisi. 31.01.2007 http://euro.zaman.com.tr/euro/newsDetail_getNewsById.action?newsId=19673 adresinden 10.05.2013 tarihinde alınmıştır.
39. İnternet: İtalya'da futbol isyanı. 12.11.2007. <http://www.dw.de/italyada-futbol-isyan%C4%B1/a-2900598> adresinden 10.05.2013 tarihinde alınmıştır.
40. İnternet: İtalya'da futbola şiddet engeli. 11.11.2007. <http://www.cnnturk.com/2007/spor/futbol/11/11/italyada.futbola.siddet.engeli/404049.0/index.html> adresinden 10.05.2013 tarihinde alınmıştır.
41. İnternet: Fenerbahçe Galatasaray derbisinin mazisi olay oldu. 13.05.2013. <http://www.aksam.com.tr/spor/fenerbahce--galatasaray-derbisinin-mazisi-olay-dolu/haber-205331> adresinden 10.05.2013 tarihinde alınmıştır.
42. İnternet: Diyarbakırspor-Konyaspor maçında olay çıktı. 26.02.200. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=3992413&tarih=2006-02-26> adresinden 11.05.2013 tarihinde alınmıştır.
43. İnternet: Efes Pilsen şampiyon oldu olaylar çıktı. 18.06.2009. <http://www.hurriyet.com.tr/spor/basketbol/11888747.asp> adresinden 03.03.2013 tarihinde alınmıştır.
44. İnternet: 15.11.2009. <http://www.aktuelblog.com/galatasaray-fenerbahce-basketbol-macinda-cikan-olaylar-15-kasim-2009/> adresinden 08.04.2013 tarihinde alınmıştır.
45. Gültekin, H. (2008). *Türk futbolunda şiddetin önlenmesine yönelik emniyet uygulamalarının yasalar çerçevesinde incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
46. Türkmen, M., Yıldız, K. and Zekioğlu, A. (2013). Sosyolojik açıdan sporda şiddet ve çirkin tezahüratın nedenlerinin araştırılması: Manisaspor taraftarları örneği, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 15-34.
47. Kılıçgil, E. (2003). Futbol taraftarlarının şiddet ile ilgili tepkilerinin psiko-sosyal boyutları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 21-29.
48. Girginer, N., Aydın, S. and Cavdar, Z. (2006). Üniversite öğrencilerinin sporda şiddet konusunda yaklaşımları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 169-198.

49. Jewell, T. R., Moti, A., Coates, D. (2012). A brief history of violence and aggression in spectator sports, *Violence and Aggression In Sporting Contests Sports Economics Management and Policy*, 11-26.
50. Madensen T.D., Eck, J. E. (2008). Spectator Violence İn Stadium, *Center For Problem- Oriented Guides For Police Problem Spesific Guides Series*,No:54.
51. Garland, J., Rowe, M. (1999). The ‘English disease’- cured or in remission? An analysis of police responses to football hooliganism in the 1990’s, *Crime Prevention and Comitiy Safety: An İnternational Journey*, 35-47.
52. Arıkan, Y. ve Çelik, O. (2007). Futbolda şiddet ve polis. *Polis Bilimleri Dergisi*, 9(1-4), 113-115.
53. Pulur, A., (2004). Polislerin spor müsabakalarındaki saldırgan seyirciye müdahalede kendi taraftarlığının etkisinin araştırılması, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
54. Köse, H. A. *Seyirden yasaklanma tedbiri ve uygulamada ortaya çıkan sorunlar*, 1.
55. Yurtcan, E. (2006). *Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi kanunu ve yorumu (1. Basım)*, İstanbul: Kare Yayınları.
56. İnternet: <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=1047&ftxtID=12493> Son Erişim Tarihi: 10.10.2013.
57. Tabel, T. (2013, 2 Kasım). *6222 sayılı kanunun uygulama sorunları ve çözüm yolları paneli*, İstanbul.
58. Karanfil, C. (2013, 2 Kasım). *6222 sayılı kanunun uygulama sorunları ve çözüm yolları Paneli*, İstanbul.
59. Özen, M., Yılmaz, S. (2012). Şike ve teşvik primi suçları, *Ankara Barosu Dergisi*, 2.
60. Baba, Y. (2012). Şike ve teşvik primi suçu, *TAAD*, 3(10), 775-805.
61. Çelik, H.İ., Yılmaz, T. *Futbol müsabakalarında seyirden men cezası*, <http://www.tugsanyilmaz.av.tr/spor-hukuku/futbol-musabakalarinda-seyirden-men-cezasi>.
62. Zafer, H. (2014). Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine yönelik bir çare olarak seyirden yasaklama, *Thoracic Aortic Aneurysm and Dissection*, 5(19), 23-52.
63. Yaşar, Y. (2013). 6222 sayılı şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair kanunun 18. maddesinde yer alan “Seyirden yasaklama” ile “Seyirden yasaklanma” tedbirleri, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 3-26.
64. Karanfil, C. (2014). *6222 sayılı kanundan kaynaklanan suçların soruşturulması usulü ile spor alanlarına yasak madde sokulması ve müsabaka düzeninin bozulması, spor alanlarına usulsüz seyirci girmesi suçları*, Spor Hukuku Yazıları, İstanbul Barosu Yazıları, 65-98.

65. İnternet: *Futbol müsabakalarında şike ve teşvik suçu*, <http://www.bicakhukuk.com/wp-content/uploads/2014/08/futboldaSike.pdf>. Son Erişim Tarihi: 11.05.2013.
66. Köse, A., (2013, 2 Kasım). *6222 sayılı kanunun uygulama sorunları ve çözüm yolları paneli*, İstanbul.
67. Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun. (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25455, 07.05.2004.
68. Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun. (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27905, 31.03.2011.
69. Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun. (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 28143, 10.12.2011.
70. İnternet: Hürmüz, P. Spor hukuku uyuşmazlıklarında tahkimin nitelikleri. www.hukabdergi.com/p2440/ adresinden 23.10.2014 tarihinde alınmıştır.
71. İnternet: CAS (spor tahkim divanı) tahkimi. 20.11.2012. <http://ozkurt.av.tr/v3/cas-spor-tahkim-divani-tahkimi/> adresinden 24.10.2014 tarihinde alınmıştır.
72. Karaoğlu, E., (2007). *Sportif alanda doğabilecek hukuki iltifatlar, tarafları ve ihtilafların spor hukuk mevzuatı çerçevesinde çözümü*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
73. Esendal, N., (2014). Spor hukuku uyuşmazlıklarında arabuluculuk uygulamasının Türk Hukuku ve CAS kuralları açısından karşılaştırılması, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1), 154.
74. Bozkurt, N. M., (2010). Spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümünde milletlerarası spor tahkim mahkemesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 68(2), 166-167.
75. İnternet: Spor tahkim mahkemesi (CAS) yargılaması <http://www.erdemturan.av.tr/index.php?id=haberoku&mid=12> adresinden 25.10.2014 tarihinde alınmıştır.
76. Uz, A. (2011). Sporla ilgili uyuşmazlıkların çözümünde zorunlu tahkim yolu: tahkim kurulları ve kararlarının hukuki niteliği üzerine, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13), 247.
77. Bozkurt, N.M. (2009). Spor hukuku uyuşmazlıklarının milletlerarası tahkim yoluyla çözümü, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
78. İnternet: Beşiktaş'a sürpriz destek. 02.07.2012. http://haber1903.com/Besiktas2103besiktasa_casta_surpriz_destek.html adresinden 25.10.2014 tarihinde alınmıştır.
79. İnternet: CAS'tan Beşiktaş'ı rahatlatan belge geldi. 10.06.2014. <http://www.yenisafak.com.tr/spor/castan-besiktasi-rahatlatan-belge-geldi-657431> adresinden 25.10.2014 tarihinde alınmıştır.

80. İnternet: UEFA'dan Eskişehirspor ve Sivasspor'a men cezası. 07.06.2014. http://www.bbc.co.uk/turkce/spor/2014/06/140606_uefa_sivas_eskisehir adresinden 25.10.2014 tarihinde alınmıştır.
81. İnternet: UEFA Sivasspor ve Eskişehirspor kararını açıkladı. 06.06.2014. http://www.zaman.com.tr/spor_uefa-sivasspor-ve-eskisehirspor-kararini-acikladi_2222768.html adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
82. İnternet: Sivasspor'dan CAS açıklaması. 07.07.2014. <http://www.milliyet.com.tr/sivasspor-dan-cas-aciklamasi-sivasspor-1908382-skorerhaber/> adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
83. İnternet: UEFA kararını açıkladı: Fenerbahçe ve Beşiktaş'a men. 25.06.2013. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2013/06/130625_uefa_karar adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
84. İnternet: CAS'tan Fenerbahçe ve Beşiktaş açıklaması. 18.07.2013. <http://www.milliyet.com.tr/cas-tan-fenerbahce-ve-besiktas-besiktas-fenerbahce-1738563-skorerhaber/> adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
85. İnternet: Sonuç olumsuz olursa ceza artacak. 19.07.2013. <http://www.hurriyet.com.tr/spor/futbol/23756369.asp> adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
86. İnternet: Beşiktaş'ın Ferrari hatası!.. 17.10.2012. <http://www.milliyet.com.tr/besiktas-in-ferrari-hatasi----1613304-skorerhaber/> adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
87. İnternet: Aslı Çakır Alptekin'in kariyeri tehlikede. 13.02.2014. http://tr.eurosport.com/atletizm/asli-cakir-alptekin-e-omur-boyu-men-istemi_sto4133987/story.shtml adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
88. İnternet: Buz Hokeyi kayyuma gidiyor. 23.06.2011. http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/260498/Buz_hokeyi_kayyuma_gidiyor.html adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
89. İnternet: Buz Hokeyi genel kurulu toplanıyor. <http://spor.internethaber.com/ciktial/82033/0/buz-hokeyi-genel-kurulu-toplaniyor.html> adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
90. İnternet: Uluslararası Olimpiyat Komitesi http://tr.wikipedia.org/wiki/Uluslararası_Olimpiyat_Komitesi adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
91. Şentuna, M., (2013). Gençlik, pop-spor kültürü ve olimpiyatlar, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 120.
92. Uluslararası Olimpiyat Komitesi Antlaşması.
93. Devocioğlu, S. (2007). *Futbolun tarihsel gelişimi*, 5.

94. Demir, F., (2005). Futbol olgusu ve futbolda asayiş yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
95. İnternet: Zidane: football should be fan. 21.04.2015. <http://www.fifa.com/aboutfifa/socialresponsibility/antidiscrimination/index.html> adresinden 28.10.2014 tarihinde alınmıştır.
96. Karaaslan, E. (2004). Avrupa insan hakları mahkemesi'nin yapısı ve yargılama yöntemi, *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 107-110.
97. İnternet: Sadri Şener Türkiye'yi AIHM'e şikayet etti. 04.10.2012. <http://www.hurriyet.com.tr/spor/futbol/21624975.asp> adresinden 26.10.2014 tarihinde alınmıştır.
98. İnternet: Trabzonspor'dan AIHM açıklaması. 20.11.2012. <http://www.cnnturk.com/2012/spor/futbol/11/20/trabzonspordan.aihm.aciklamasi/685407.0/index.html> adresinden 06.11.2014 tarihinde alınmıştır.
99. İnternet: AIHM'den Trabzonspor'a red. 15.11.2012. http://www.radikal.com.tr/spor/aihmnden_trabzonspora_red-1108031 adresinden 06.11.2014 tarihinde alınmıştır.
100. Subaşı, M., (2010). *Avrupa birliği adalet divanı kararları ve ön karar prosedürü*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
101. Mühim., K.B., (2010). *Avrupa birliği adalet divanı önünde yargılama süreci*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
102. Küçükgüngör, E., (2004). Spor hukuku uyuşmazlıklarında milletlerarası tahkim, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53, 1.
103. Keçeciler, M., (2006). *Uluslararası spor uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla çözümü*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
104. Köse, H.A., (2010). *Avrupa birliği hukuk sisteminin spor hukukuna etkileri*, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
105. Kızıltepe, M., (2012). Futbol kulüpleri için değerlendirme çerçevesi, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, X(3), 81.
106. Kocaoğlu, N.K., (2011). Futbol şirketlerinin halka açılımı. *Ankara Barosu Dergisi*, 4, 74-75.
107. Tapan, R., (1999). Avrupa Birliği (AB) Hukununun kaynakları ve ulusal hukuka etkileri: Avrupa adalet divanı, *Sayıştay Dergisi*, 32, 100.
108. Karakaya, Y.E., (2012). *Avrupa birliğinde spor eğitimi politikaları ve bu politikaların türk spor eğitim sistemine uyumu*, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 12.

109. Taş, İ., Şemşit, S., Eylemer, S., (2013). Avrupa birliği örneğinde uluslararası spor politikasının gelişimi ekonomik, sosyal ve siyasal boyut, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(9), 147.
110. İmamoğulları, C.B., (2012). *Avrupa futbol şampiyonası ev sahibi ülkenin belirlenmesinde stadyumların etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
111. Horasan, E., (2007). Futbol kulüplerinin UEFA mali kriterlerine uyumu, denetimi ve muhasebe organizasyonu, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
112. Erdemir, S., (2014). *Türkiye’de futbolda şiddet, 2013-2014 sezonuna bakmak*, Özgür Projesi, Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul.
113. TBMM Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komiyonu Raporu, (2011). 4-5.
114. İnternet: Mision ve vizyonumuz. <http://www.ankara.pol.tr/Sayfalar/MisionveVizyonumuz.aspx> Son Erişim Tarihi: 10.10.2013.
115. İnternet: Spor Güvenliği Şube Müdürlüğü kuruluşu ve görevleri. http://www.guvenlik.pol.tr/Sayfalar/Spor_Guv/Spor_gorev.aspx adresinden 10.10.2013 tarihinde alınmıştır.
116. İnternet: <https://www.sgm.gov.tr/Sayfalar/tarihce.aspx> adresinden 10.10.2013 tarihinde alınmıştır.
117. İnternet: <https://www.sgm.gov.tr/Sayfalar/242/111/TeskilatSemasi> adresinden 10.10.2013 tarihinde alınmıştır.
118. Koçak, E., (2007). *Türkiye futbol federasyonu tahkim kurulu*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
119. İnternet: PDFK hakkında. <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=353> adresinden 24.11.2013 tarihinde alınmıştır.
120. İnternet: TFF’nin “seyircisiz maç” cezası, kadınları ve çocukları sevindirecek. 18.9.2011. <http://blog.milliyet.com.tr/tff-nin--seyircisiz-mac--cezasi--kadinlari-ve-cocuklari-sevindirecek-/Blog/?BlogNo=326172> adresinden 12.03.2012 tarihinde alınmıştır
121. Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28358, 19.07.2012.
122. Özsoy, S., (2008). Spor hukukunda tahkim, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 3(1), 16

123. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği. (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28187, 28.01.2012.
124. Çolakoğlu, T., Çelik, Z. (2012). Spor genel müdürlüğü ve TFF tahkim kurullarının analizi, *Devlet Denetim Elemanları Derneği Denetim Dergisi*, 25(119), 54-57.

EKLER

EK-1. Dilekçe

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(SPOR GÜVENLİK DAİRE BAŞKANLIĞI)

ANKARA

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD Spor Yönetim Bilimleri programında 118540102 numaralı yüksek lisans öğrencisiyim. Tez konum “2004-2012 Yılları Arasında Ankara Emniyet Müdürlüğüne Yansıyan Sporda Şiddet Olayları”dır. Tezimde kullanmak üzere 2004-2012 yılları arasında şubenize intikal eden ve kayıt altına alınmış sporda şiddet vakalarıyla ilgili verileri edinebilmem hususunda;

Gereğini arz ederim.

07.11.2012

Banu GÜR



T.C. NO: 20486610838

Cep: (0535) 364-5673

EK-2. Dilekçe Cevabı



T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Emniyet Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.4.06.32305/1684
Konu : Bilgi Talebi. 10/12/2012


Sn. Banu GÜR

07.11.2012 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanlığına vermiş olduğunuz dilekçede yüksek lisans bitirme teziniz ile ilgili olarak 2004-2012 yılları arasında ilimizde düzenlenen spor müsabakalarında sporda şiddet olayları ile ilgili talep etmiş olduğunuz istatistik veriler gönderilmiştir.

Rica ederim.


Fatih UMUTLU
Çevik Kuvvet Şube Müdürü
3. Sınıf Emniyet Müdürü

Ek _____ :
-İstatistik Form (1 sayfa)



Ankara Emniyet Müdürlüğü
Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü 06330 İskitler/ANKARA

Ayrıntılı bilgi için İrtibat P.M. H. M. DOĞAN
Tel:0 (312) 384 06 00(181) Fax: 0 (312) 384 07 85

EK-2. Dilekçe Cevabı

SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUNA MAAHALEFETTEN HAKKINDA İŞLEM YAPILAN ŞAHISLARIN İSTATİSTİKİ VERİLERİ

YILLARA GÖRE OLAY VE KİŞİ İSTATİSTİĞİ

	ÇIRKIN VE KÖTÜ TEZAHÜRAT	MÜSABAKA DÜZENİNİ BOZMAK	SPOR ALANLARINA ZARAR VERMEK	YASAKLANAN MADDE VE CİSİM KULLANMAK	MEŞALE YAKMAK	YASAKLANAN MADDE VE CİSİM BULUNDURMAK	MÜSABAKA ALANINA GİRMEK
2004-2005	76		13	3	17	1	
2005-2006	195		9	8	8	2	2
2006-2007	179		108	1	1	11	10
2007-2008	19				2	9	
2008-2009	59	6		4	16	4	4
2009-2010	12	41			2	2	7
2010-2011				5	1	1	2
2011-2012		5	1			5	7
2012-2013	5	16	4		3	4	1

MESLEKİ DURUM İSTATİSTİĞİ

	ÖĞRENCİ	SERBEST	BOŞTA GEZER	İŞÇİ	BİLİNMIYOR
2004-2005	30	43	24	13	
2005-2006	76	74	31	29	14
2006-2007	51	39	26	40	154
2007-2008	4	16	4	6	
2008-2009	24	38	15	23	1
2009-2010	3	3	9		49
2010-2011	1	4	2	2	
2011-2012	2	5	1	9	1
2012-2013	7	8	6	12	

EĞİTİM DURUM İSTATİSTİĞİ

	OKURYAZAR	İLKÖĞRETİM	LİSE	ÜNİVERSİTE	BİLİNMIYOR
2004-2005	30	23	37	20	0
2005-2006	7	63	82	17	55
2006-2007	0	72	92	68	78
2007-2008	0	9	18	2	1
2008-2009		18	29	19	35
2009-2010	20	5	12	9	18
2010-2011	1	1	5	1	1
2011-2012	1	7	6	3	1
2012-2013		15	15	3	

CİNSİYET İSTATİSTİĞİ

	ERKEK	BAYAN
2004-2005	110	
2005-2006	224	
2006-2007	310	
2007-2008	30	
2008-2009	101	
2009-2010	64	
2010-2011	8	1
2011-2012	16	2
2012-2013	33	

BRANŞ İSTATİSTİĞİ

	FUTBOL	VOLEYBOL	BASKETBOL
2004-2005	110		
2005-2006	224		
2006-2007	310		
2007-2008	30		
2008-2009	101		
2009-2010	64		
2010-2011	8		
2011-2012	16		
2012-2013	26	1	6

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı, adı : GÜR, Banu
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 01.01.1987, Ankara
Medeni hali : Bekar
Telefon : (0535) 3645673
e-mail : banugurr@gmail.com

Eğitim Derecesi

Yüksek Lisans

Okul/Program

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enst.
Beden Eğitimi ve Spor ABD.
Spor Yönetim Bilimleri Programı

Mezuniyet yılı

Devam Ediyor

Lisans

Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Y.O. 2009
Spor Yöneticiliği Bölümü

İş Deneyimi, Yıl

6 Yıl

Çalıştığı Yer

Ankara Basketbol Kulübü

Görev

Halkla İlişkiler

Yabancı Dil

İngilizce



GAZİ GELECEKTİR..